



A  
magyar  
erdőszeleti  
egylet  
közlönyje  
1863

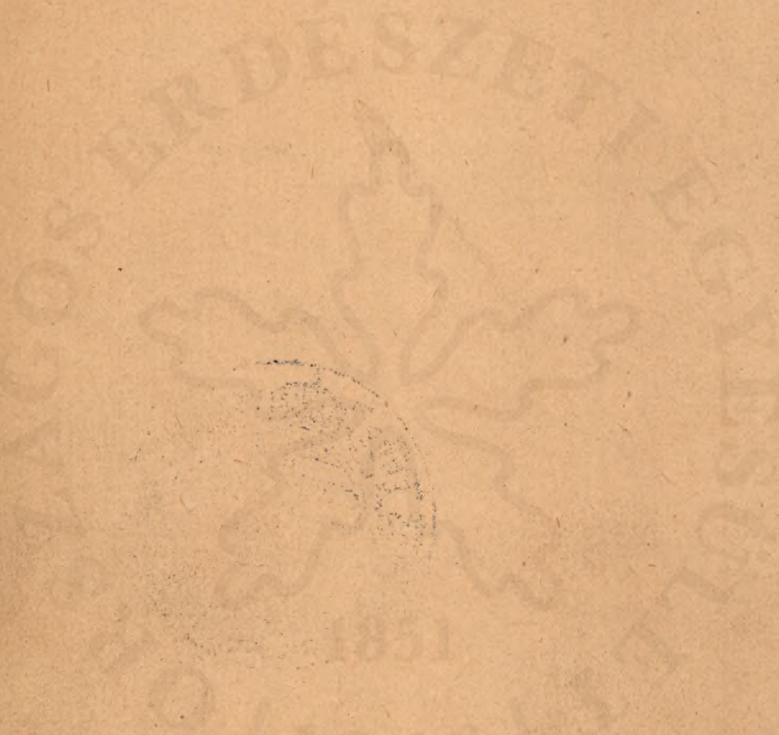












A

MAGYAR ERDŐSZETI EGYLET

KÖZLÖNYE.

↓  
A. N. 655.

XI/2/1

∞

V



I. FÜZET.

ORSZÁGOS ERDŐSZETI EGYESÜLET  
KÖNYVTÁRA

POSONY 1863.

SIEBER-H. ÖRÖKÖSEI NYOMDÁJÁBAN.



# Felhívás

a hazai erdők t. cz. birtokosai, kezelői és barátaihoz.



Hazai erdőszetünk ügye — ezen fontos gazdasági ágnak eddigi elhanyagoltatása helyetti meleg felkarolása szükségének érzete, de különösen a sokszor sürgetett és sovárogra várt erdészi tanintézetek közel jövőbeni felállításának kilátásba helyezése által örvendetes lendületet nyervén; — bizonyosan nem tévedünk, ha a hazai erdők t. cz. birtokosait, kezelőit s általában barátait ezennel tisztelettel felkérjük: hogy a hazai erdőgazdaszat és különösen a magyar erdészeti irodalom előmozdítását magának czélul kitűzött *Magyar erdészeti egyesületbe* tagokul minél számosabban belépni sziveskedjenek.

A hazai erdőségeknél közel 8,000,000 holdnyi területe megérdemli, hogy egyesületi úton az erdőgazdaszat és az eddig még pályáiban szülődő magyar erdészi irodalom előmozdítása körül fáradozzunk és áldozunk; az erdészeti egyesület rendes tagja által fizetendő 4. ftnyi évi járadék pedig oly csekélység, hogy az, főleg t. cz. erdőbirtokosainknál, annál kevésbé jöhet tekintetbe, minthogy e csekély áldozat mellett az alapszabályilag biztosított egyéb jogokon kívül a rendes tag az ezennel megindított magyar erdészeti folyó iratot is ingyen és bérmentesen megkapja.

A hazai erdők lelkes gazdáizait pedig különösen felkérjük, hogy beküldendő eredeti értekezésekkel egyesületi magyar folyóiratunkat érdekessé tenni, és azt tapasztalataik minél gyakrabbi közlései által gazdagítani sziveskedjenek.

Az egyesületbe belépés a „Magyar Erdészeti Egyesület központi igazgatóságánál Posonyban“ bejelentendő, a honnan a felvételi oklevél s ezen folyóiratnak időszakonként megjelenő füzetei, — melyeknek négye egy kötetet teendő — a t. cz. tagoknak meg fognak küldetni.

Posony, július hóban 1863.

**a szerkesztőség.**

OEE Könyvtár  
Áll.Éll. 2018

## Jelentés

a magyar erdészeti egyletnek 1862 évi October 6 és 7 napjain  
Gödöllőn tartott közgyűléséről.

### Jelen volt vendégek és egyleti tagok:

**Benyovszky Vince**, pest megyei 1-ső alispán.

**Babits József**, főerdész.

**Berg Vilmos** báró, uradalmi haszonbérelő.

**Bernárd József**, erdész.

**Brettschneider Prokop**, erdész.

**Bukvay Ferenc**, főkertész.

**Civka József**, erdészjelelt.

**Dani József**, tisztartó.

**Erdélyi Ferenc**, reform. lelkész.

**Ernst Ignác**, erdész.

**Egerberg József**, birtokos.

**Galler Frigyes**, erdész.

**Haske Emil**, erdőrendező.

**Huber Adalbert**, erdőmester.

**Kalkant Jakab**, főerdész.

**Kalmár Nándor**, tisztartó.

**Kárász György**, számtartó.

**Krieger Pál**, uradalmi felügyelő.

**Kurz Otto**, gazdász.

**Lambach Lipót**, postamester.

**List Sándor**, kasznár.

**List Gyula**, magánzó.

**Lukáts Károly**, erdészirnok.

**Maack Ede**, tanár.





**Novotny József**, erdész.  
**Otto Rezső**, erdész-mérnök.  
**Perlaky Károly**, jószágigazgató.  
**Petrich Lajos**, ispán.  
**Petrzik József**, erdőmester.  
**Porvay János**, mérnök.  
**Riegler Adolf**, kasznár.  
**Rottler Sándor**, erdész.  
**Rottler József**, tisztartó.  
**Rowland Vilmos**, erdőmester.  
**Rudnyánszky Ignác**, fővadász.  
**Sárkány József**, ügyvéd.  
**Schmidt Ferenc**, városi tanácsos.  
**Sindelán Lipót**, erdész-mérnök.  
**Susits József**, igazgatósági tiszt.  
**Szaby József**, pagonyerdész.  
**Szeltler Ferenc**, erdészirnok.  
**Sztudinka József**, tisztartó.  
**Susa Ede**, pagonyerdész.  
**Pakaos Ferenc**, kasznár.  
**Vitos Ferenc**, ügyvéd.  
**Wanyek Vilmos**, erdőrendező.  
**Wolf Antal**, erdész.  
**Weszely József**, jószág főfelügyelő.  
**Zigány Albert**, erdész.

A jelen volt egyleti tagok többségéből alakult küldöttség délelőtti 10 óra tájban Dittrich Lajos erdőmester s ügyvezető ur vezérlete alatt Pest megyei alispán Benyovszky Vince úrnak lakására ment, ki a nm. Helytartó tanács által ez egylet gyűlésére kir. biztosnak vala kiküldve.

Ezután nem sokára az összes részvevők báró Sina úr ő Excellentiája kastélyában a gyűlés idejére nagylelkűleg átengedett fényes teremben gyülekeztek. Az ülésteremhez vezető lépcsők s folyosók a gödöllői erdőségek-ből vett erdei jelvényekkel ép oly elmésen mint izletesen voltak feldisztve.

11 órakor az előlülő, Dittrich úr, a tárgyalásokat következő szavakkal kezdte meg:



### Nagytiszteletű Gyűlés!

Megtisztelő látogatásukat elfogadandó, megbízattam báró Sina Simon ő nagyméltósága által, hogy önöket az ő jószágán az ő nevében a legszívesebben üdvözöljem.

De legyenek arról meggyőződve, hogy engem is a legátvendézőbb érzet hevit, midőn az e gyűlésre megjelent vendégeket, s ha bár nem nagy számú körét az egylet tagjainak üdvözölhetem, és engedjék meg, hogy Önöknek szives, tiszta forrásból fakadó „Isten hoztát“ kiálthassak.

Fájdalmasan nélkülözzük mai napon eddigi igen tisztelt elnökünket gróf Königsegg-Aulendorf ő nagyméltóságát, ki közbejött körülményeknél fogva akadályozva lett ezen gyűlést személyes jelenlétével szerencsétlenni s tanácskozásainkat szokott bölcsessége — s készségével vezetni. Már a közgyűlési meghívásokhoz csatolt tárgysorozat jegyzékéből megtudhatták önök, hogy ő nagyméltósága az egylet elnökségéről lemondott.

Azon iratban, mellyet ő nagyméltósága a gyűléshez intézett, s mellyet majd Mack tanár úr egész terjedelmében, felolvasni szives leend, bővebben vannak azon okok kifejtve, mellyek őt arra birták, hogy ezen egylet elnökségéről lemondjon, mellynek alapításában ő olly lényeges részt vett, s mellynek ügyeit ő 12 évi fenállása óta elismerést érdemlő kitaratás s ügyességgel tudta vezetni.

Ezen iratában ő nagyméltósága szokásos humanitásával és őszinte tisztelete — s hajlandóságának félre ismerhetlen jeleivel határozottan elbucszik egyletünktől.

Nem külömben tudva lesz a tisztelt gyűlekezet előtt, miszerint előbbi elnök helyettesünk is Laudyn Nándor úr főhercegi erdőmester, sajnálatos körülményeknél fogva, lemondott hivataláról, sőt magasabb intézkedések folytán más országba költözködött.

Alapszabályaink értelmében az elnök s elnökhelyettes távollétében az ügyvezető mint harmadelnök van hivatva közgyűlésen a tanácskozásokat vezetni.

Méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy én egyedül alapszabályaink értelmében s azoknak engedve vettem át a jelen gyűlésben az elnökséget, jól érezve azt, hogy gyenge erőmmel még kevésbé szigorú várakozásoknak sem volnék képes megfelelni.

Nálunk erdészgazdászoknál, kiknek hatásköre legnagyobbbrészt az erdőnek sokat mondó ugyan, de mégis szófukar csendjére szorítkozik, a parlamentararis ügyesség, mint tudva van, igen gyakran kiképzetlen tehetség.

Ezt a jelen pillanatban igenis érezve szives elnézésökre számolok, s végül még csak azon kéréssem van, hogy működésemmel megbirálásánál a jelen



körülményeket és jó szándékomat méltóztassanak fősúlyképen a mérlegbe tenni.

S ezek után szerencsém van az ülést megnyitottnak kijelenteni.

**Elnök:** Felkérem Mack tanár urat, hogy sziveskedjék felolvasni gróf Königsegg-Aulendorf úr ö nagyméltósága egyleti elnökünknek a tisztelt gyűléshez intézett nyilatkozatát.

**Mack tanár:** a magyar Erdészegyletnek utósó bizottmányi ülésében, melly a jelen közgyűlés előtt tartatott, az egyleti elnök, gróf Königsegg-Aulendorf Gusztáv ur ö nagyméltósága, az egybegyülekezett tagokhoz következő szavakat intézett, és azon kívánatát fejezte ki, hogy azok tartalma a közgyűlés tudomására jutassék, és csak az ez utóbbival történt közlés után nyilváníttassék.

### **Tisztelt Urak!**

Esztergomban tartott első közgyűlésünk emlékezetes napja, 1851-évi június 30-ka óta, midőn Önök azon közlésre, hogy a magyar Erdészegylet magát megalakultnak nyilatkoztatta, engem öröm teljes „éljen“-nel üdvözelték, több mint 11 évi időköz folyt le. A legkülönbözőbb, gyakran mozgalomtéljes viszonyoknak közepette, nekem jutott a szerencse, folytonosan Önök élén állani; a közgyűléseket Budán, Pesten, Besztercebányán, Pécsen, Pozsonyban, Késmárkon, Ungvárt, Sopronyban, Aradon és Oravicán én valék szerencsés vezetni, örömtelt körökben dicső honunk szép erdőségeit tanulmánydús kirándulások közben megtekinteni; az erdész tudomány legfontosb kérdései körül, mellyek Önök bizottmányának munkásságát foglalkoztatták, én is részt vettem.

Ha egy hatalmas sziklafal Zólyom megyében az én nevemet viseli, ha Ungh megye széles kiterjedésű erdőségeiben a Königsegg-rét bársony zöld szőnyegét még évek múlva is kiteritendi, ha a sopronyi erdőkben a Königsegg-bikkfa hatalmas ágait vihardaczosan ég felé emeli, mind ez kedves emlékezet, melly nem nekem, hanem az egész magyar Erdészegylet hatásának hozatott tiszteletül, mint a felismerés olly következménye, hogy az erdőápolás az ország virága és gazdagsága legfontosb tényezőinek egyike.

Fogadják igen szives köszönetemet azon barátságos és erőteljes segélyzésökért, mellyet Önök évek hosszú során át egyletünk fejlesztése körül irányomban bizonyítani méltóztattak, s legyenek uraim átalában, a két titkár Smetacek és Rowland urak pedig különösen is meggyőződve, hogy én s velem együtt minden tag Önök becses buzgalmát az egylet java iránt és nemes lelkesedésüket az erdész tudományának valódi érdekei körül mindig megismerendik. Maradjanak mindannyian hivek az erdő-



művelés további fejlesztéséhez szép hazánkban, s ha mi nem állunk is többé élén ez olly nagy reményekkel alapított egyletnek, de mint tagok erőteljesen munkálodni fogunk további felépítésén.

Későbbi napokban, ha majd esőveink a terjedelmes erdőségekből többé nem hangzanak, ha a fák, miket mint gyenge növényeket szorgalommal a földbe ültettünk, dicsően sugár, tömötten zárt sorokban, magasan a felhőkbe emelkednek, akkor barátságosan emlékezzenek meg az utódok rólunk, és köszönettel ismerjék el őszinte nyílt törekvésünket.

S ezzel bevégzem munkásságomat mint elnöke a magyar Erdészegyletnek azon kéréssel, miszerint a közgyűlésnek Gödöllőn az elnökségről lemondásom iránti következő nyilatkozatomat előterjeszteni méltóztassanak.

Munkálódásunk és cselekedeteink, miket az egylet érdekében teljesítettünk, most már az ország történetének tulajdona, és a nyilvánosság, minek mindig teljes joggal hódoltunk, legyen a mi bíránk.

A nyilatkozat így hangzik :

#### **Nagytisztelötű Gyülekezet!**

„A viszonyaimban történt változás, nevezetesen grófi házamhoz tartozó, Württembergi királyságban fekvő birtokaimnak átvétele, és az ezzel egybekötött tetemes növekedése kötelességeimnek és munkáimnak, lehetlenné teszi, hogy a magyar Erdészegylet elnökségét, a mivel engemet Önök olly hosszas ideig megbizni méltóztattak, tovább is viseljem. Valóban fájdalmasan esik ezen elhatározásomat teljesítnem, s végleges létesítésével mind addig akartam várni, míg jelentékes személyiséget utódomul ajánlhatnom s egyszersmind az új alapszabályokat Önök bírálata és elfogadása alá terjesztenem lehetett volna; hasonlókép óhajtottam vala azt is, hogy a nagytisztelötű Gyűlésnek az olly hosszasan tanusított bizodalmit személyesen megköszönhettem volna, de mind a kettőben — fájdalom — azon nehéz betegség gátolt meg, melybe atyám esett, s mely engem kényszerített, igen gyorsan beteg ágyához sietni. S így nem teheték egyebet, mint írásban fordulni Önökhez s állásomról lemondani. Vegye az ég ótalmába joszándékunkat és adjon sikert hazánk javára szolgáló törekveseinknek! Én Önöktől mint elnök válok meg, hogy jövőben mint tag mindent tehessek, mi erőmtől kitelik a magyar Erdészegylet előmozdítására, s feladatának megoldására.

Aulendorf 1862 évi October 1-jén.

Megkülönböztetett tisztelettel maradtam

a nagytisztelötű Gyülekezetnek

**Gróf Königsseg-Aulendorf Gusztáv.**



Berg báró véleményezi, hogy az egylet nevében az imént közlött tudósítás felett a legmélyebb sajnálat fejeztessék ki. Ő Nagyméltóságának iratából, fájdalom, határozottan kivehető, mikép ő Nagyméltósága családi viszonyok által biratott arra, hogy annyi évek óta olly ritka feláldozással és odaadással viselt hivatalát mint egyleti Elnök letegye, azonban azt hiszi, miszerint ő Nagyméltósága, ki az egyletet életbe léptette, s fennállása óta azt több oldalú nehézségek és akadályok daczára a legfőltre ismerhettebb áldozatkészséggel és szintolly tetterővel mint eszélylyel vezérelte, ez által bizonyosan ezen egylet minden tagját a legűszintébb és legforróbb hálára kötelezte.

Ő ugy hiszi, hogy, a köszönet ezen általános érzetének szavakat kell kölcsönözni s ennél fogva indítványozza, hogy a jelen Gyülekezet Ő Nagyméltóságához feliratot intézzen, mellyben az egylet nevében a szándéklott visszalépés feletti benső, mély sajnálat és legforróbb hála fejeztessék ki Ő Nagyméltóságának, mint elnöknek, hosszú évekig tartott foganatos munkásságaért. Továbbá indítványozza, miszerint még azon kívánat is nyilváníttassék, miszerint Ő Nagyméltósága kéretessék meg a végeit, engedné meg az Egyletnek, hogy Ő Nagyméltóságának arcképe a már meglevő fénykép után az Egylet költségén könyomatásban jelenhessen meg, és az a legközelebb kiadandó füzetek egyikéhez mellékelthessék.

A gyűlés egyhangulag elfogadja Berg báró indítványait, és a bizottmányt megbizza azok teljesítésével.

Ezután az elnök a magyar kir. Helytartótanács által az e Gyűlésre küldött politikai biztost, Benyovszky ur ő Nagyságát a Gyűlésnek bemutatja, ez pedig a jelenvoltakat szives felszólalásban magyarul üdvözelt, mellyben az egylet dicséretes törekvését, nagyszerű feladatát és sikeres munkásságát kiemeli, s a tagokat az erdészeti állapotok javításárai egyesült törekvésre, és további munkásságra és kitartásra buzdítja.

Az elnök továbbá Mack Ede urat, a pozsonyi főreáliskola tanárát, mint a pozsonyi természettani egylet követét, és Haské Emil urat, sz. kir. Kassa város erdőmesterét, mint e város követét a Gyűlésnek bemutatja.

I. Ezután a napirendre áttérve, elnök az Egyletnek az utósó közgyűlés ótai munkássága felőli tudósítást olvassa, mint következők:



A magyar Erdészegyletnek  
Oraviczán tartott utósó közgyűlése ótai munkássága felöli  
**Tudósítás.**

## 1.

Az utósó közgyűlés jegyzökönyve szerint a magyar Erdészegylet 1861 évi sept. 13-kán 20 tiszteletbeli és 1026 valóságos tagot számlált.

Ezen idő óta 33 tag meghalálozott; 117 részint önkint, részint az alapszabályok 22-ik § értelmében kilépett, és így az egyletnek jelenleg 20 tiszteletbeli és 976 valóságos tagja van.

Ez év folytán 49 tag jelentkezett felvétel végett.

## 2.

Az 1861 évi egyleti számadás az oraviczai közgyűlés határozata folytán a választmány e végre kinevezte bizottmány által, melly Thieriot, Mack és Müller urakból állott, megbiráltatott, és az egyleti titkár Rowland ur, az egyleti számadások kivonatát, az 1862 évi május 11-ki választmányülés 5-ik pontjabeli határozat értelmében, úgy a birálat eredményéről a bizottmány által beadott tudósítást előterjesztendi.

Rowland ur olvassa:

Az 1861 évi erdészegyleti számadás vizsgálatáról

**Tudósítás.**

A magyar Erdészegylet 1861 évi nov. 2-kán tartott választmányi ülésének határozata folytán alólirottak, mint az 1861 évi egyleti számadás birálatára kinevezett biztosok e felhívást készséggel elfogadván, ezennel az eredmény iránt következőleg nyilatkoznak.

Az átvett és minden mellékleteivel ide visszacsatolt 1861 évi számadás a mellékelt okmányok alapján megvizsgálatott és számok szerint is helyesnek találtatott.

Ezen évi számadás következő számokat mutat, és pedig:

**Bevételül:**

Pénztári készlet 1860 évi octob. végével.....	852 ft. 15 <sup>7</sup> / <sub>8</sub> kr.
Uj kész bevétel.....	1965 ft. 50 kr.
1861 végével hátramaradott tartozások.....	5773 ft. 96 kr.
a bevétel összege o. é.	<u>8591 ft. 61 <sup>7</sup>/<sub>8</sub> kr.</u>



## K i a d á s u l :

Fizetések, utazási napdíjak és tiszteletdíjak .....	1439 ft. 65	kr.
Nyomdai és könyomati költségek .....	692 ft. 90	kr.
Postadíjak .....	116 ft. 92	kr.
Irodai és szükségletekre kiadások .....	23 ft. 81	kr.
Különféle kiadások, mint lakbér stb. ....	233 ft. 57 <sup>2</sup> / <sub>4</sub>	kr.
A behajthatlan tartozások törlése .....	542 ft. 30	kr.
A még 1861 végével elmaradt tartozások .....	5231 ft. 66	kr.
a kiadás összege o. é.	8380 ft. 81 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	kr.
Összevetve a bevételi összeggel .....	8591 ft. 61 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	kr.
Marad 1861 october végével, és pedig pénztári kész- letül pénzben és földtehermentesítési kötelezvé- nyekben .....	210 ft. 80 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	kr.
Ide számítva az 1861 octob. végével még elmaradt tartozásokat .....	5231 ft. 66	kr.
Marad 1861 oct. végével összes vagyon pénzben o. é.	5542 ft. 46 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	kr.

A bíráló válaszmány megjegyzi továbbá, hogy az egyleti titkár nincs feljogosítva, a tenta, toll, irón, pecsétviasz stb. költségeket, mikép ez jelen számadásban a 13, 14, 15 és 16 alatti mellékletekben történt, külön felszámítani, minthogy neki e végre évenként 105 ft. o. é. átalány van utalványozva, s ő ezt fel is vette és számadásba vezette, ugyanazért a közgyűlés a 14 ft. 24 kr. összegnek el vagy el nem fogadása iránt határozzon.

Végre a számadoló oda volna utasítandó, hogy a 13 alatti mellékletben vásárolt irodai tárgyakat, mint :

- 1 nagy íróttollat,
- 2 rajztollat,
- 1 rajztáblát,
- 1 rajzvonaszt,
- 1 háromszögöt,
- 1 rajzszert és
- 1 darab sárgarész-vonaszt,

mint irodai szükségleteket az illető számadásba bevételkép vezesse be.

Pozsony, 1862 évi Sept. 20-kán.

*Thieriot A.*,  
válaszmányi tag.

*Mack E.*,  
válaszmányi tag.

*Müller Ernő Ferenc*,  
válaszmányi tag.

Rowland ur: A titkári hivatal felhívása folytán Smetaczek ur mint számadó ezen nehézség felvilágosításául kinyilatkoztatta, hogy a neki megajánlott 105 ft. o. é. összeg nem irodai szükségleteknek, mint: tenta,



toll, irón, pecsétviasz, papiros stb. beszerzésére, hanem egy ideiglenesen használt irnok jutalmaul határozottatott, ki nélkül a titkárság a sok írásbeli munkálatokat meg nem győzheti.

## 3.

Az utósó közgyűlés óta öt választmányi ülés volt, és pedig 1861 évi novemb. 2-kán, és decemb. 30-kán, 1862 évi majus 11., 30. és 31-kén, és julius 12-kén. Ezen választmányi ülések jegyzőkönyvei a tagok kezei közt vannak, elegendők lehetnek arra, hogy Önök a tanácskozmányok tárgyai és eredményeik felől értesíttessenek. Azok legfontosabbikának egyike a megváltoztatott alapszabályok iránti tervezet, melly a nagyobb választmányban f. évi majus 30. és 31-kén megvitatva lett, melly tervezet szinte Önök kezei közt van, s melly fölött a további vitatkozás, elfogadása tekintetéből, programmunk IV. pontja szerint következni fog.

## 4.

A választmányi ülések másik tárgya volt az egyleti iratnak kiadása magyar nyelven, miről mai tárgysorozatunk V. pontja alatt titkár ur fog tudósítást előterjeszteni.

## 5.

Az oraviczai közgyűlés határozatának következtében, melly szerint a jelen évi közgyűlés helyéül Gödöllő választatott el, az egylet központi igazgatósága báró Sin a úr ő Excellja elébe olly kéréssel járult, adná meg ehez a szükséges engedélyt, melly kérést ő Excellja igen szivesen teljesíteni méltóztatott.

## 6.

Az utósó közgyűlésnek, ugy az 1861. évi novemb. 2-ki választmány-ülésnek jegyzőkönyvéből tudva lesz Önök előtt, hogy az előbbi egyleti titkár Smetaczek úr, hivatalát letette, és a tizstelt választmány sz. kir. Pozsony városa erdőmesterét, Rowland Vilmos urat, nevezte ki utódaul.

## 7.

Az 1862 január 1-jével hátralékban volt egyleti pénzeket, összesen 5773 ft. 96 krt. és behajtását illetőleg, tisztelettel jelentem, hogy a titkárságnak, ismételt felhívásai és intései folytán sikerült, ha bár azoknak csak kis részét is, u. m. 565 ft. 52 krnyi összeget a mai napig behajtani, s várható, hogy abból még valami be fog fizettetni.

Mind a mellett ezen hátralékok tetemes összege behajthatlannak és egészen kitérleendőnek mutatkozik, s ugyanazért bátor vagyok indítványoz-



ni, a nagytiszteletű Gyülekezett határozna el: hogy a három éveseken felüli hátralékok egyszerűen töröltessenek ki, és a késedelmes tagok szöllíttassanak fel, hogy legalább mostantól fogva szabályszerű évi járulékaikat pontosan fizessék be, vagy az egyletből lépjenek ki.

## 8.

Mély sajnálattal teljesítem azon kötelességet melly szerint Önöknek tudomására juttatom, hogy igen tisztelt egyleti elnökhelyettesünk, hivataláról, mellyben az egylet javára olly sikerrel működött, lemondott.

Ugy hiszem, az általános óhajtást fejezem ki, midőn indítványozom, hogy a nagytiszteletű Gyülekezet előbbi elnökhelyettesünknek, *L a u d y n* erdészmeister urnak, fáradhatlan munkásságaért és az egylet java iránti éber részvételeért, a mai jegyzőkönyvben legbensőbb s mélyen érzett háláját nyilvánítsa.

Miután *L a u d y n* urnak kilépése által válaszmányban egy hely üressé vált, a válaszmány f. évi május 11-ki ülésében *M ü l l e r*, cs. kir. erdésztitkár urnak ideiglenes elválasztása által magát kiegészítette. Szintugy *R o w l a n d* ur válaszmányi tag helyébe, melly hely egyleti titkárrá kineveztetése által üresedésbe jött, gróf *P á l f f y* erdőmestere, *S m e t a c z e k* ur választott, s ennél fogva a nagytiszt. Gyülekezet eme választások megerősítése végett felkéretik.

## 9.

Miután ez évre is a szokásos államerdészvizsgák tartása, 1862 évi július 4-ki 10,256 sz. legfels. udvari parancs által elrendeltetett, és a nagymélt. magy. kir. Helytartótanács az Erdészegylet központi Igazgatóságát július 18-ról 44,398 sz. alatti leirata által felszólította, miszerint a Pozsonyban tartandó alsóbb vizsgához vizsgabiztost ajánlana, a központi Igazgatóság által *M ü l l e r* Ernő úr vizsgabiztosul, és *S m e t a c z e k* erdőmester úr póttagul ajánlatott.

Az ennek folytán sept. 15. és 16-kán tartott vizsgálatkor az erdővédelemre és technikai segédszolgálatra négy jelelt lón megbirálva és képesnek kijelentve; mellynél *M ü l l e r* Ernő úr mint elnök, *S m e t a c z e k* és *R o w l a n d* úrak pedig mint vizsgabiztosok működtek.

## 10.

A lefolyt évben az iratesere-viszony az osztrák Erdészgazda szerkesztőségével történt összeköttetés, és a Selmeczen „Erdőszeti lapok“ czím alatt megjelenő havi folyóirat által bővült; továbbá az Egylet a cs. kir. sz. államvasutársulat összes javai felügyelőjétől, *W e s z e l y* József úrtól, a



tőle „Die Einrichtung des Forstdienstes in Oesterreich“ czim alatt legujabban megjelent igen jeles művel, úgy Fiscali Nándor úrtól „Deutschlands Forst-Culturs-Pflanzen“ czim alatt kiadott munkával, ajándékképen megtiszteltetett.

## 11.

Á poszonymegyei gazdasági egylet a magyar Erdészegyletet felhívta, hogy az általa rendezett mezőgazdasági s erdészeti termékiállításban vegyen részt.

Az egyleti Igazgatóság e felhívásnak engedni kötelességének tartotta, miért a gazdasági Egylet elnöksége az Erdészegyletnek köszönő elismerését nyilatkoztatta.

## 12.

Végül szerencsém van, ezen Gyűlés jegyzői gyanánt

Lukáts Károly és

Szeittler Ferenc

urakat Önöknek bemutatni.

A gyűlés az e tudósításokban foglalt indítványokat tudomásul vevén, határozza

a 2-dik pontra: a kinevezett bizottmány által megvizsgált 1861 évi egyleti számadásokra a megkívántató felmentést megadni;

az 5-dik pontra: ő Excelljának báró Sina úrnak, az Egylet számára annyi készséggel adott engedélyeért, hogy a 12-ik közgyűlés Gödöllön tartathassék, az Egylet köszönete jegyzőkönyvbe iktattassék, s ő Excelljának e határozat a központi Igazgatóság által felterjesztetni elrendeltetett;

a 7-dik pontra határozatott:

a még kint levő hátralékok a késedelmes fizetők még egy ízbeli megintése által, hogy évi járulékaikat beküldjék, hajtásának be, és hol e felhívás eredménytelen leend, a három éveseken felüli hátralékok töröltessenek ki, és az illy rendetlen tagok az egyletből kilépettekül tekintessenek, s neveik töröltessenek ki, jövőben pedig az újabb alapszabályok iránti tervezetben foglalt határozatokhoz szigoruan kell ragaszkodni;

a 8-dik pontra határozatott: a Magyarországból most már végkép elköltözött igen tisztelt előbbi egyleti Elnökhelyettesnek, Laudyn Nándor úrnak, fáradhatlan munkásságaért és az egylet java iránti éber részvéteért jegyzőkönyvileg a legforróbb köszönet mondassék; valamint az egyleti választmány

ideiglenes kinevezései Müller Ernő és Smetacek Ferenc urakra nézve helyben hagyatnak.

**Elnök:** Mivel reményelem, hogy e mai nap folytán még néhány elkésett tagok elérkezendnek, s kívánatos, hogy az elnök és elnökhelyettesek választásainál, ugy a jegyzőkönyvünk 4. és 5. pontja feletti tanácskozmánynál minél több tag legyen jelen, azon indítványt teszem, hogy mai napon tárgysorozatunk csak 3 és 6 pontjai felett tanácskozzunk, a 2., 4. és 5. pontokat holnap vegyük fel, a mai délutáni órákat pedig a közelben levő futóhomok-kötési munkálatok megtekintése végetti kirándulásra fordítsuk.

A gyűlés ezen indítványt elfogadja.

II. Az elnök felhívása folytán az egyleti titkár felolvassa azon urak neveit, kik az egyletbe lépésre jelentkeztek.

Neveik imigy következnek :

**Bernrád József** úr, örkényi erdész.

**Brenner Miklós** úr, cs. kir. pénzügyi fogalmazó, Pozsonyban.

**Brettschneider Prokop** úr, lőrinczi erdész.

**Bubenik János** úr, fővadász.

**Finger Gusztáv** úr, főerdész Zakopanán.

**Kammitzi Hoffmann Antal** úr, főerdész Stomfán.

**Jurkovich Ferenc** úr, pilis-csabai földbirtokos.

**Kreybig Ferenc** ur, erdész Laskafaluban.

**Kollensteini Koller Albin** úr, cs. kir. lovaskapitány Pesten.

**Báró Lopresti Lajos** úr, Pozsonyban.

**Lukáts Károly** úr, erdészirnok Gödöllőn.

**Mader Miksa** úr, erdőkerülő Szakolczán.

**Maron Imre** úr, uradalmi tiszt Öskün.

**Michalovics József** úr, alerdész Pozsonyban.

**Novotny József** úr, helyi segéd Lőrinczin.

**Obméyer János** úr, cs. kir. erdész Ó-Orsován.

**Gróf Pálffy István** úr, Pozsonyban.

**Pospisoh Antal** úr, erdész-segéd Dubnitzon.

**Reithofer Ferenc** úr, pagony-erdész Hajmáskéren.

**Rottler Sándor** úr, pagony-erdész Zsidón.

**Drauwheri lovag Rosenzweig Nándor** úr, cs. kir. ezredes, és a 6-dik rendőr ezred parancsnoka Pesten.

**Schedl István** úr, házbirtokos Budán.

**Schlachta Manó** úr, fővadász Pómázon.

**Szeltler Mátyás** úr, fővadász Oroszvártt.



- Stengl Dániel** úr, erdészmeister Szászvárosban.
- Báró Walterskirohen Richard** úr, Pozsonyban.
- Wittkampp Lajos** úr.
- Wrabeoz F.** úr, erdőkerülő Stomfán.
- Wolf Antal** úr, pagony-erdész Gödöllőn.
- Gróf Ziohy János** úr.
- A pozsonymegyei gazdaszáti egylet.**
- Balhanser József** úr, gróf Keglevich erdészmentere Kis-Tapolcsánban.
- Benyovszky Lajos** úr, Léghen.
- Dévan Robert** úr, cs. kir. erdész Felső-Viszón.
- Dvorszagh József** úr, hercegi pagonyerdész Beremenden.
- Giriozek Ferenc** úr, cs. kir. erdészjelelt Hradeken.
- Ifj. Greiner Lajos** úr, herceg Coburg erdőbecslője Jolsván.
- Griesbach Károly** úr, erdész hivatali irnok Kis-Tapolcsánban.
- Kalloh Vince** úr, cs. kir. erdész Selmecezen.
- Lippitsch Gyula** úr, erdészjelelt Pozsonyban.
- Méhes Rezső** úr, cs. kir. segéd Selmecezen.
- Pauling Sándor** úr, cs. kir. segéd Selmecezen.
- Rauen Ferenc** úr, cs. kir. zuzómalom felügyelője Selmecezen.
- Ripka Engelbert** úr, főerdész Trjenován.
- Soholz Rezső** úr, cs. kir. erdészfoglalmozó Selmecezen.
- Sohwipp Rezső** úr, pagony-erdész Podhradyban.
- Farbaky István** úr, cs. kir. segéd Selmecezen.
- Polaosek János** úr, erdész hivatali segéd Kis-Tapolcsánban.
- Martinkowits Antal** úr, pagony-erdész a Benczék deáki jószágán.
- Sztefoczins József** úr, cs. kir. földadó-biztos.

A gyűlés mindezeket az egyletbe felvetteknek kinyilatkoztatja.

III. A legközelebbi közgyűlés helyeül, a 11-dik közgyűlés előleges indítványának értelmében Veszprém határozatott, és 1864 évre Kassa, esetlegesen Marmaros-Szigeth indítványoztatik; a 13-dik közgyűlési ügyvezető választásával pedig a választmány bizatik meg.

**Elnökök:** Miután, mint már említve volt, tárgysorozatunk többi pontjai a holnapi ülésre halasztandók lennének, hogy az e minden esetre igen fontos tárgyak iránti értekezésben azon tagok is részt vehessenek, kik még ma vagy holnap reggel ide érkezendnek, ennél fogva a mai ülést befejezem, és a tisztelt jelenlevőket a közös ebéd után az említett kirándulásbani részvételre tisztelettel felhivom.



## Második ülés

1862 évi october 7-kén.

Elnök a tárgyalásokat 10 órakor megnyitja, és a cs. kir. szab. államvasut-társulat uradalmi főfelügyelőjét W e s z e l y József urat a Gyűlésnek bemutatja.

Ezután az első ülés jegyzőkönyve felolvasztatott, s változtatás nélkül helyben hagyatott.

A napirendre áttérve, elnök a titkárt jelentés tételre felhívja a fölött, hogy mikép intézkedett a választmány az egyeslet folyóiratának magyar nyelven is leendő kiadása iránt.

Titkár olvassa az

egyleti iratnak magyar nyelven kiadása végett célba vett intézkedések és eredmények iránti

### Tudósítást.

Az 1861 évi decemb. 27-kén Selmecezen több választmányi és rendes tagok által megtartott tanácskozmány jegyzőkönyvében, mely a tisztelt Választmánynak Balasitz cs. kir. erdésztanácsos által decemb. 28-ki iratával beküldetett, a 3-dik pontban azon indítvány tételét, adatnék át Diwald Adolf és Wagner Károly uraknak mind a magyar, mind a német erdészfolyóirat szerkesztése, minthogy ők készeknek nyilatkoztak, az azzal összekötött munkálatokat ingyen végezni, feltéve, hogy az egyeslet hajlandó lenne, a szerkesztő eddigi fizetését a magyar erdészíródalom előmozdításának céljára fordítani. Az e pontban foglalt további indítványok az egyeslet iratnak jövődjő alakját, megjelenését, és árát illetik.

A Választmány decemb. 30-ki ülésében ezen indítványt örvendetes tudomásul vette, és a központi Igazgatóságot utasította, hogy az indítványozókkal további értekezletekbe bocsájtkozzék, ugy az egyes javaslatok közelebbi részletezése valamint a netán egymástól eltérő nézetek iránt is.

Ezen utasítás következtében a titkárság 3. szám alatt másolatban ide mellékelt, 1862 évi január 20-ki 24. számú iratában Balasitz Manó, cs. kir. erdésztanácsoshoz fordult, és abban kijelentette, hogy a Választmánynak érvényre jutott nézete szerint sikeresnek alig látszanék, hogy mind a magyar, mind pedig a német egyeslet iratot ugyanazonegy szerkesztőség vezesse, mivel sem hasznosnak sem kívánatosnak nem látszik, hogy azok tartalma azonos legyen, minthogy ezen iratok olvasóköre különyszerű lehetend és leend, s feltehető, hogy mindegyik szerkesztő iparkodni fog, kartársával versenyezni s lapját lehetőleg érdekessé tenni.



Egyébiránt a Választmány Diwald és Wagner urak abbeli ajánlatát, miszerint a magyar kiadást díj nélkül szándékoznak átvállalni, megelégedéssel vette, s ha fel nem tehető is, hogy közelebb és részletesben előadott okokból, kész legyen már a legközelebb jövőben a most létező német kiadás kül alakjától, megjelenésétől és költségeitől eltérni, sőt inkább a mellett fog megmaradni, hogy az egyleti tagoknak a folyóirat minél olcsóbban nyújthatassék, még sem kétkedhetni az iránt, hogy az egyleti választmány mind annak ellenére, mit Diwald úr ellene nyilvánossá tett, mégis kész leend, a tett indítványt akkép gyámolítani, hogy a legközelebbi közgyűlés határozza el, miszerint a megtakarított 500 ft. összeg a magyar erdészirodalom előmozdítására, különösen a Wagner úr által már 1861 évi áprilban bevégzett erdész tudományi szókönyv kinyomatására fordíttassék, feltéve, hogy e munka, mint az egylettől kiindulandó jelenjék meg.

Ezen, mint említve volt, január 20-kán Balasitz erdész tanácsos úrhoz intézett iratra, a Selmecezen és környékén lakó több egyleti tagok által ápril 22-kén tartott tanácskozmánynak jegyzőkönyve ápril 29-kén ide beérkezett, mellyben kinyilatkoztatták, hogy ők bővebb tárgyalásba és részletezett tanácskozásba be nem bocsátkozhatnak; sőt inkább az 1861-ki decemb. 27-ki selmecezi jegyzőkönyvben kijelentett, s éret megfontolás után tett indítványait elvben továbbá is fenntartani akarják. Egyébiránt a központi Igazgatóság a következő két tárgyra fordítsa figyelmét:

1. A közleményeknek német és magyar nyelven szerkesztését két egymástól független szerkesztőség által oly módon intézni — hogy a mind két nyelven közlemények tartalma különböző legyen — a munkaerők kimenthetetlen világos pazarlásával lenne összekötve, minthogy a tett tapasztalatok nyomán, a munkatársak hiánya miatt még a németnyelvű kiadáshoz is alkalmas értekezések sem érkeznek be elegendő számmal; a magyar erdészférfiak még koránt sincsenek oly helyzetben, hogy két elkülönözve szerkesztett erdész-folyóiratot folytonosan kiállíthatnának és fenntarthatnának.

2. Az egyleti választmány, alkalmas eszközök megválasztása által oda törekedjék, miszerint az egylet minden közleményei mind két nyelven megjelenjenek, hogy így a magyar erdőbirtokosok és erdészgazdák, valamint a birtokszabályzás következtében erdőbirtokosokul fellépendő községek igazságos várakozásai iránt az egylet részéről gondoskodva legyen; mert csak így fog az egylet, e részbeli alapszabályszerű feladatának megfelelni, minden irányban gyümölcsöző hatást kifejteni, a magyar erdész birtokosok és erdészgazdák, s minden az ország javát szívőkön viselő népgazdák elismerésére, s erkölcsi és anyagi segélyezésére számíthatni.

Az egyleti közlemények szerkesztőségének Diwald és Wagner



által leendő átvállalása iránti kérdés, szükséges, hogy megszűntnek tekintessék, minthogy Diwald úr az egyleti tagok sorából kilépett. Wagner úr pedig, az e részben tett ajánlatát visszavette.

Utólagosan megjegyzendő még, hogy Diwald úr a központi Igazgatósághoz 103/862 sz. alatt intézett iratában april 14-ről az egyletből kilépését bejelentette.

A választmány folyó évi május 11-ki ülésében az erre vonatkozó jegyzőkönyvének 4-dik pontja alatt a selmeczi tagok közlését sajnálatos tudomásul vette, és az egyleti titkárt utasította, hogy kísértse meg még egyszer az „Erdőszeti lapok“ szerkesztőségével értekezni, s ennek azon ajánlatot tenni, miszerint az a magyar Erdészegylettől nyújtandó segélyzés mellett az „Erdőszeti lapok“ czime alatt magyar nyelven megjelenő lapot egyuttal a magyar Erdészegylet nevében és mint ennek közlönyét adja ki. Azon esetre, ha ez ajánlat újra vissza utasítatnék a titkár utasítva lőn, más személyiséget kikutatni, melly kész leendne az egyleti iratot magyar nyelven kiadni.

Ezen utasításnak megfelelően alólirott az „Erdőszeti lapok“ szerkesztőségéhez f. é. május 23-ki 192 sz. alatt intézett kérdésére, május 26-ról kelt következő tartalma választ nyert:

„A tisztelt titkári hivatal előtt tudva leendő, hogy az „Erdőszeti lapok“ szerkesztőségének egy része, **szolgálati viszonyoknál** fogva, kinyilatkoztatott kívánsága ellenére Selmeczről Eisenerzbe áthelyheztetve lőn. E körülménynél fogva a fentemlített szerkesztőségnek második része is átlátja, miszerint államhivatalnok nincs azon helyzetben, hogy olly kötelezettségeket vállaljon, mellyeknek teljesítése egy és ugyanazon helybeni hosszabb tartózkodástól feltételeztetik. Az „Erdőszeti lapok“ szerkesztősége tehát nincs azon helyzetben, hogy a tett felhívásnak megfelelhessen.“

E tagadó válasz következtében a titkárság f. évi junius 7-ki irata által Beiwinkler Károly úrhoz olly felhívást intézett, vállalná el általa kinyilatkoztatandó tiszteletdíj mellett, az egyleti irat magyar részének szerkesztőségét, vagy azon esetben, ha ő ezen ajánlatot el nem fogadhatná, lenne a titkárságnak segítségül erre alkalmas személy megnyerésében.

E felhívásra Beiwinkler Károly úr, 1862 évi junius 12-kén 241 sz. iratában válaszolt, mikép ő az egyleti irat magyar részének szerkesztését legjobb akarata mellett, s bár melly feltétel alatt sem vállalhatja el, sőt még olly szakférfit sem nevezhetne, ki e munkát felvállalhatná és megelégedéssel vezethetné, mert, mint tudva van, az erdészgazdák legtöbbszörre, habár magyarul beszélnek is, mégis csupán német-magyarul tudnak írni.



Ezen elszomorító eredmények beérkezte után, alólirott bátorkodik indítványozni: a nagytiszteletű Gyűlés határozná el, hogy ezen ügyek ellátására meghatározandó tiszteletdíj mellett, csőd hirdetessék; egyuttal pedig a felett is tanácskozni kellene, mikép és honnét lenne a szükséges pénzalap előteremtendő.

W e s z e l y a magyar nyelv használatát az egyleti iratban mellőzhetlenül szükségesnek tartja, és az egyletnek azon véleményével, hogy az minden áron életbe léptetendő legyen, tökéletesen egyetért. Azon nagy nehézségek, mikbe ezen dicséretes törekvés ütközni fog, félre nem ismerhetők ugyan, mind a mellett a tárgy mégis olly fontos, hogy az semmi esetre sem mellőzhető. És ha bár az egylet jelen tagjainak túlnyomó része a közleményeket német nyelven olvasva érti, a magyar közönségnek és különösen az erdőbirtokos urak forró kívánata mégis számba veendő, kik szívesebben határozzák el magokat az egyletbeni részvételre, ha ez komoly törekedést mutatna a magyar erdészirodalom kiképzésére. Ha bár nehezen esik is azonnal sok, vagy kizárólag csak eredeti dolgozatokat nyújtani, mégis lehetséges, és kezdetre elégséges leendő, ha évenként legalább egy magyar füzet jelenik meg az erdészeti védelme, erdő mivélése és erdészeti haszna feletti értekezésekkel, úgy netalán erdészstatistikai közleményekkel, habár ezek jeles más nyelvekben megjelent értekezések pusztá fordításai lennének is. Illyféle fordításokat szükség esetében minden nehézség nélkül az egyleti közlemények jelen szerkesztősége is szolgáltathat. Szóló tehát indítványozza, bizassék meg az egyleti közlemények szerkesztője, hogy magyar eredeti cikkekéből, vagy helyesen kiválasztott, magyar nyelvre fordított értekezésekből egyelőre évenként legalább egy füzetet adjon ki magyar nyelven.

A magyar erdészmuészavak további fejlődése s a magyar irodalmi erők mértéke szerint igyekezzenek az egylet, magyarul irt közleményeinek terjedelmét mind inkább bővíteni.

M a c k támogatja ez indítványt, és hasonlóképen azon véleményben van, határozassék el, hogy az imént említett módon évenként legalább is 1—2 füzet magyar nyelven jelenjen meg.

S habár az azon urakhoz intézett felhívás, kik felől tudva van, hogy képesek erdész-irodalmi dolgozatokat magyar nyelven szolgáltatni, eddig siker nélkül maradt is, ő mégis egy pillanatig sem kételkedik, hogy mihelyt csak egy füzet jelenik is meg magyar nyelven, a 2-dik és 3-dikhoz megkívántató anyag csakhamar előkerülend.

Az ezzel egybekötött nagyobb költségek kezdetben csupán csak a fordításra szorítkoznának, egyébiránt a tagokat felszólítja, vennének részt



illy közhasznu törekvésben, és az illy általánosán érzett szükséglet kielégítésében az által, miszerint ereje szerint mindegyik küldjön be czikkeket magyar nyelven a szerkesztőségnek. A Weszely úr által tett indítvány minden oldalról helyeseltetik és határozattá emeltetik.

Rowland titkár szinte fölkéri az egyleti tag urakat, hogy hivatal-körükben előforduló erdészi és vadászati érdekes eseményeket illető tudósításaikat és jegyzeteiket küldjék be, s kiemeli, milly sajnálatos, hogy ő mindeddig kénytelen volt erdőégésekről, rovarpusztításokról vagy ragadozó állatokat irtó vadászatróli tudósításait más nyilvános lapokból kölcsönözni, holott az egyleti tagok, kiknek pedig illyféle események legközelebbi körében történnek, az egyleti irat szerkesztőségét ez iránt tudósítani legelsőben lennének hivatva, miután csak ők vannak azon szerencsés helyzetben, hogy hasonló tünemények és események felől terjedelmes, valóságghú és gyakorlati előadásokat és tudósításokat nyujthassanak.

Nem elkerülhetlenül szükséges, tökéletesen nyomtatáskész munkákat szolgáltatni, és e miatt az urak közül egyik se legyen tartózkodó, ha a beküldendő vázlatok az erdész-irodalom minden megkivántatóságainak tán nem felelnek meg tökéletesen. Az események- vagy észrevételeknek, és az ezekkel egybekötetésben álló körülményeknek egyszerü, czikornyátlan leírása a beküldésre elégséges.

Elnök ezután az új alapszabályok javaslatát veteti tanácskozás alá.

Mint tudva van, az egylet XI-dik közgyűlésében Oravicán elhatározottat:

„Hogy a Választmány az alapszabályokat vegye vizsgálat alá, és a változtatások iránti javaslat felett egy bizottmánnyal, melly Magyarország legkülönbözőbb vidékein lakó 30 tagból álljon, együtt tanácskozzék és azt szavazattöbbséggel állítsa össze.

Az illykép módosított alapszabályok a legközelebbi közgyűlésnek véghatározat végett terjesztessenek elő.”

A mint már a választmányülések nyomtatott jegyzőkönyveiből, mik annak idejében a tagoknak megküldettek, a nagytiszteletü Gyűlés előtt tudva van, a választmány a kijelölt irányban kidolgozott alapszabályjavaslatot az erre határozott, május 11. és 12-re összehívott bizottmánynak tanácskozás végett előterjesztette, és az e bizottmány által kijavított tervezet az egyleti tagok kezei közt van; nincs tehát egyéb hátra, mint hogy jelenleg ezen tervezet ujabban tárgyalassék, s annak változtatása vagy elfogadása



felett végleges határozat hoztassék, ezután az a szükséges helybenhagyás végett a nagymélt. magyar kir. Helytartótanácsnak felterjesztetnék.

Elnökö olvassa :

## **A magyar erdészegylet alapszabályainak tervezete.**

**I. Az egylet célja.** 1. § A magyar Erdészegylet célja az erdőgazdászatnak minden iránybani tökéletesbitése Magyarországon, valamint az erdészirodalom előmozdítása általában, és a magyaré különösen.

Mack megemlíti, miszerint ő az egyleti Választmány által megbízott, hogy a régi egyleti alapszabályoktól eltérő változtatásokat e nagytiszteletű Gyűlés előtt felvilágosítsa és indokolja; ő tehát minden §-nál az indokokat felhozandja, miket a Választmány figyelembe veendőknék tartott.

Az 1. § a régi alapszabályok 1. §-ával lényegében egészen a pont végeig megegyezik. Ennek fogalmazása közben azon tekintet tartatott szem előtt, hogy a tagoknak biztosítás nyujtassék, miszerint az egylet a hazai erdészirodalom előmozdítását tűzendi ki különös célja gyanánt. Volt ugyan róla szó, mikép az egylet feladatához tartozik, nem egyedül a magyar erdészirodalomnak, hanem minden az országban élő nyelvek erdészirodalmának előmozdítása, végre mégis abban történt a megállapodás, hogy az alapszabályokban a magyar erdészirodalom kiemelendő, s ennél fogva az 1. § jelen alakjában hagyassék meg.

Petrzik megjegyzi, hogy az ő nézete szerint a magyar erdészirodalom előmozdítása az alapszabályok tervezetének második szakaszában felhozott eszközök közé volna sorozandó.

Mack válaszolja, hogy épen az általa említett okoknál fogva, különösen pedig az ellenrészről minden szemrehányást kikerülendő, a Választmány ugy vélekedett, miszerint a magyar erdészirodalom előmozdítása egyszerűs mind az egylet célja gyanánt legyen kijelelendő.

Az 1. § tehát változtatás nélkül egyhangulag elfogadtatik.

Elnökö olvassa :

**II. Eszközök.** 2. §. Ezen cél elérésének eszközei :

- a) A tagoknak az ország különféle helyein történő időszaki gyűlései az erdészetet illető nézetek s tapasztalatok kicserélése végett.
- b) Az erdész tudományi közlemények és gyakorlati tapasztalatok terjesztése az erdészszakban, úgy az erdész tudomány javítását és emelését célzó indítványok.



- c) Folyamodványok benyújtása, úgy felhívás esetében tudósítások és javaslatok iránti beadványok a hatóságokhoz az erdésztörvényhozást és erdészgazdálkodást illetően.
- d) Erdésziskolák felállítására körüli rendszabályok kezdeményezése, díjazások osztogatása, erdész tudományi kísérletek gyámolítása, erdészeti viszonyok kipuhatólása végetti utaztatások, nemkülönböztetve jeles erdészek ajánlása olly erdőtulajdonosokhoz, kik e végett az egylethez fordulnak.
- e) Fiókegyletek alapítása.
- f) Erdész tudományi tárgyak gyűjteményének alapítása és bővítése.
- g) Időszaki erdészlapok kiadása.

**Mack:** A Választmány ezen § alkatásánál a régi alapszabályokból annyit, a mennyi csak hasznosnak látszott, megtartott; s csak néhány csekélyebb változtatásokat használt, mik a jelen viszonyoknál fogva szükségesek voltak, vagy néhány pontokat rövidebben és pontosabban adott.

A régi alapszabályokban a h betűvel jelelt tétel egészen kihagyandónak véleményeztetett.

A 2. § minden további vitatkozás nélkül elfogadtatik.

**Elnök olvassa:**

**III. Az egylet szerkezete.** 3. § Az egylet egy pártfogó védelme alá helyezi magát, és tiszteletbeli s rendes tagokból áll; ez utóbbiak alapítók vagy segélyzők.

**Mack:** Az alapszabálytervezet 3-ik §-a a régi alapszabályok 4-ik §-ával egybehangzó, csupán végül tesz különbséget a rendes tagok közt, ezeket alapítókra és segélyzőkre osztván, kiknek különböző tulajdonaira, ezeket még a 23. §-ban pontosabban kijelelendők, visszatérőnk.

**Wesely** indítványozza, hogy ezen § elején „helyezi“ szó helyett „áll“ kifejezés tétessék, miután az egylet már pártfogó alatt áll.

A gyűlés e változtatásban megegyezik, s egyébiránt a §-t változatlanul elfogadja.

**Elnök olvassa:**

4. §. Az egylet tagjává minden erdőbirtokos és erdészgazda, valamint általában minden művelt férfi lehet, ki az egylet törekvései iránt érdeklél viseltetik.

**M a c k:** Ezen § általában a régi rendszabályok 5-ik §-ával egybehangzó, csak hogy egyszerűbb és nyomatékosb.

Rövid tanácskozás után egyhangulag elfogadtatott.

**E l n ö k** olvassa:

5. §. A rendes tagok felvétele az egyleti választmánynál tett kérelem folytán történik, melly választmány az ujon beállott tagokat a legközelebbi közgyűlésnek tudomására juttatja.

**M a c k:** Ezen § a régi alapszabályok 6-ik §-át helyettesíti, és ettől abban különbözik, hogy ez utóbbiban csak a közgyűlésnek adatott meg a jog, új tagokat befogadni, míg az új alapszabályok szerint e jog már a Választmányra ruháztatik. Ez által az új felveendő tagoknak a belépés megkönnyítettett, és gondoskodás történt, hogy az egyleti pénztárba azok évi járadékai annál előbb befolyjanak.

Az 5-ik § változtatás nélkül elfogadtatik.

**E l n ö k** olvassa:

6. § Tiszteletbeli tagokat a közgyűlés választ; kik is az egyleti pénztárba semmi díjt sem fizetnek.

**M a c k:** Ezen § a régi alapszabályok 7-ik §-ával megegyezik, csak hogy szintugy egyszerűbbé és szabatosabbá lett.

Világos ugyanis és magában értetik, hogy tiszteletbeli tagokul csak olly személyek fognak választatni, kiktől reménylhető és várható, miszerint ők az egylet céljait kitünő állásuk és befolyásuk, vagy anyagi segélyzés vagy végre jeles szakismereteik és dús tapasztalataik által előmozdítani fogják.

A Gyűlés e §-szal egyetért.

**E l n ö k** olvassa:

7. §. Fiókegyletek ugyanazon kerületben lakó egyleti tagokból alakulhatnak.

Ezen fiókegyletek feladata:

- a) a tagok kölcsönös értesítése kerületök erdészeti viszonyai és szükségletei felől, és ezeknek a központi igazgatósággali közlése;
- b) az egyleti ügyek iránt a központi igazgatóság felhívása következtébeni véleményezés;
- c) az anyaegylet határozatainak foganatosítása.

**M a c k:** A tervezet 7-ik §-a a régi alapszabályok 8-ik §-át helyettesíti. A Választmány azonban czélszerűnek tartotta, azon feladatokat, mik a fiók-



egyletek által oldandók meg, világosabban meghatározni, s az utat kimutatni, mikép hoztathatnának azok, szabad fejlődésük és mozgásuk tulajdonképeni korlátozása nélkül, a főegylettel benső összeköttetésbe.

Weszely arra figyelmeztet, mennyire kívánatos és szükséges a fiókegyletek alapítása, minthogy az ország terjedelmes nagyságánál fogva a főegyesület maga arányszerűleg csak kevés tagoknak nyújthat alkalmat gyülekezésre. És épen a gyűlések látogatása azon alkalom, hol új személyes ismeretségek köttethetnek, nézetek és vélemények cserélthetnek, tapasztalatok közölthetnek, s a hivatásokonok közti igazi testvériség és magasb rokonszenv, mindenek felett pedig a tökéletesebb utáni vágy s az előhaladásra megbecsülhetlen ösztönzés éretik el. Ő tehát tökéletesen igazoltnak tartja, hogy e helyütt a fiókegyletek kötelességei világosan és határozottan jeleltessenek ki, csak azt véli még hozzáadandónak, hogy ezen fiókegyletek szervezésének legfőbb vonalai itt hasonlóképp megvitandók, és az e végett választandó irány legalább röviden javalutba hozandó lenne. Ő itt a fiókegyletek szerkezete feletti minden újmutatásnak hiányát látja, annál fogva indítványozza, tétessék e §-nak végén d) alatt még hozzá: a fiókegyletek elnöküket magok választják, s belügyeikben önállók, a jelen alapszabályok figyelemben tartásának kikötése mellett.

Rowland úgy vélekedik, hogy a fiókegyletek életbelépte felett, az ő általa, a közlemények I. évi folyam 4-ik füzetében 54 lapon és Kamler-től II-ik sor, 3-ik füzet, 83. lapján kijelelt irányban semmi nehézségek fenn nem forognak, és hogy épen a fiókegylet leginkább alkalmas leend a magyar erdésziradalm tökéletesbülését lényegesen eszközölni, és a magyar műszótárt kiképezni.

Rövid vita után a gyűlés Weszely úr indítványával tökéletesen egyetért.

Elnök olvassa:

**IV. Vezénylet. 8. §.** Az egylet ügyeit választmány vezényli, melyet az elnök, két elnökhelyettes, a titkárság és 12 egyéb tag képezi. Ugyanezek, a titkárt kivéve (11. §), a közgyűlésen viszonylagos szótöbbséggel három évre választatnak. A választmány magát a közgyűlés utólagos jóváhagyásának fenntartása mellett kiegészíti.

**Mack:** Ezen § a régi alapszabályok 9-ik §-át képviseli, csakhogy azon elvből indulván ki, hogy általában alapszabályok lehető legrövidebben, de világosan és határozottan készítettők, mind az, mi magában értetik, kihagyatott, és lehető rövidség használtatott.



A lényeges változtatás abban áll, hogy a választmány javallatba hozta jövőre két elnökhelyettes választását; mert gondolható azon eset, hogy mind az elnök, mind pedig az elnökhelyettes akadályozva lehetnek a közgyűléseken vagy választmányülésekben megjelenhetnek.

Rövid vita után e § zárpontja oda módosítatik: „ha a választmányból valamely tag előbb kilép, akkor magát az a legközelebbi közgyűlésen megtörténendő választásig saját belátása szerint kiegészíti.“

E módosítást, úgy a § többi tartalmát a gyűlés egyhangulag elfogadja.

Elnök olvassa:

9. §. Az egyleti központi Igazgatóság székhelye Pozsonyban van.

Mack: Ezen § a régi alapszabályok 11-ik §-ának első tételét foglalja magában.

Engedjék meg, igen tisztelt Urak, hogy az indokokat előadhassam, melyek a választmányt arra birták, az alapszabályokban azt határozni, hogy a központi Igazgatóság székhelye Pozsony legyen.

Bizonyára tudva van Önök előtt, hogy már több közgyűlésekben megemlítetett, miszerint az egyleti központi Igazgatóság székhelye Pozsonyból Pestre tétessék által. Pest erre Pozsonynál alkalmasabbnak lenne, mivel az ország közepén fekszik, s onnét a legkülönbözőbb közlekedési eszközök minden irányban az összeköttetést könnyítik, mivel továbbá Pest nemcsak hogy majd minden az országban található tudományos egyleteknek és tudós társaságoknak székhelye, hanem a magas aristokráciának és az ország értelmiségének egyáltalában gyűlhelye volna stb. stb.

Ezen elsőben Aradon 1860-ban kijelentett nézetnek következtében a választmány megbízott, hogy e tárgyat alaposan vizsgálja meg, és az indokolt javaslatot a legközelebbi közgyűlésre terjeszse fel. A választmány e tisztének illőleg megfelelve, 1860 évi dec. 8-ki gyűlésében kinyilatkoztatta, hogy mivel az egyleti gyűjtemények átköltöztetése, úgy új helyiségek felfogadása Budapesten nagy, az egyletnek pénzerejét ez időszerint tetemesen meghaladó költségekkel lenne egybekötve, miután továbbá a központi Igazgatóság székhelye Pozsonyban alapszabályszerűleg van meghatározva, az alapszabályok változtatása pedig nem a választmány körébe tartozik, ezen kérdés újlag a legközelebbi közgyűlésnek lenne előterjesztendő. Ennél fogva jelen ügy a legközelebbi közgyűlésben Oraviczán tanácskozás alá vétetett, s hosszabb vitalkozás után, a jelen körülményeknek és érvényre kelt indokoknak méltánylása mellett egyhangulag elhatároztatott: „hogy tekintve az egyletnek jelen kedvezőtlen anyagi viszonyait, az alapszabályok



változtatásának és a későbbi újabb megfontolásnak fenntartása mellett a központi Igazgatóság székhelyeül Pozsony hagyassék meg.“

Mind a Választmány, mind pedig az alapszabályok tervezetének vizsgálata iránt kiküldött Bizottmány e tárgyat újabban alapos és kimerítő tanácskozás alá vették, s legelsőbben azon kérdés tétetett: vajon valósággal Budapest lenne-e legalkalmasb helye az egylet központi Igazgatóságának? minő haszon lenne összekötve az egylet részére az egyletigazgatóságának máshová helyezésével, vagy tán nem lenne-e inkább Selmecz erre alkalmasabb hely? Nem tagadhatni egészen, hogy Budapest majdnem az ország közepében fekszik, és majdnem az ország minden tudományos egyleteinek gyűlhelye; de mind ez még nem bizonyítja, hogy ott az erdészegylet jobban virágoznék mint másutt, mivel a Budapest körül lakó egyleti tagok eddig legalább semmi buzgó részvétet nem tanusítottak az erdészegylet ügyei iránt.

Sőt inkább tapasztalás szerint bebizonyult, hogy midőn Esztergom volt az erdészegyletnek székhelye, a választmányüléseket a Pest közelében lakó választmányi tagok annyira gyéren látogatták, mikép azok gyakran alig voltak határozatképesek. Azt is állithatni, hogy az erdész tudomány Pest körül nem áll magasabb fokon, mint az ország egyéb vidékein, és a mi a tudományos forrásokot és segédeszközöket illeti, mik az egyletnek ott szolgálatára lehetnének, hasonló források Selmecezen vagy Pozsonyban is szintugy találtathatnának.

A Budapesten tartott közgyűléseket is tetteleg sem az egyleti tagok, sem pedig a magasállásu erdőbirtokos urak számosabban nem látogatták, mint azokat, a mellyek az ország vidékein tartattak.

A választmányi nézetének helyesvoltát feltűnőleg bizonyítja az ország fővárosának közelében tartott mai gyűlés látogatatlansága.

Selmecz, mint az erdészakadémiának és így a legjobb erdészeti értelmiségnek székhelye, az ottani tájék nagy és dús erdősege, és mivel s derek erdészisztek tetemes száma mellett tán sokkal alkalmasb helye lenne az egylet központi Igazgatóságának mint Pest, ha az országot keresztülmetező vasutaktól meglehetőleg nagy távolság mellett a közlekedés ezen várossal annyira nehezítve nem volna, hogy könnyebb Pozsonyból Oraviczára, mint Pozsonyból vagy Pestről Selmeceze jutni. És ezen körülmény annál inkább határozó, mivel az évenként több ízben tartandó választmányüléseknél több választmányi tagok jelenlétén kívül az elnöknek és legalább egy elnökhelyettesnek jelenléte szükséges.



Selmecz alkalmas nyomdával sem bírna, mivel a Selmeczen lakó Diwald úr által kiadott erdészeti folyóirat nem Selmeczen, hanem Pesten nyomatik; végre mind Pesten mind Selmeczen a legtöbb értelmes erdészgazdák államtiszttségben állanak, s ennél fogva nem bírnak annyira független állással, hogy erejüket az egylet ügyeinek olly terjedelmes mértékben szentelhetnék, mind ezt tán magok is óhajtnák; olly ok, melly az ottani vidék egyik legrégebb és kitünő tagjának írásbeli nyilatkozatából van kölcsönözve. Ezen és egyéb indokoknál fogva a választmány jönnek látta azt javalni, hogy, mivel az erdészegylet központi Igazgatóságának csakugyan okvetlenül kell határozott székhelyyel bírnia, hagyatnék az meg most a n r a Pozsonyban, és az oraviczai közgyűlés határozata ideiglenesen annál inkább tartatnék fenn, nehogy az előbbi kormánynak gyakran szemére hányt hibába, a központosításba essünk, mi megtörténnék, ha minden egylet, minden tudományos, állam- és iparélet Pesten központosítatnék.

Berg báró úgy vélekedik, a 9-ik § hangzanék így: „az egylet székhelye a legközelebbi három évre Pozsony.“

Hasko elegendőnek hiszi azt mondani: „jelenleg Pozsony.“

Weszely: ha az Erdészegylet nem volna vándorló egylet, ha évi közgyűléseit nem elvből tartaná az országnak majd e majd ama részében, ha főfeladatának nem tartaná a szép Magyarország mind azon vidékeit keleten s nyugaton, dél és észak felé felkeresni, a melly vidékeken reménylheti, hogy tagjainak valami újat és érdekest nyujthat, vagy új tagokat toborzhat, s hacsak az egylet székhelyének elválasztása volna a kérdés, akkor én határozottan oda szavaznék, hogy az, az ország fővárosába Pestre, mint a magyar életnek, a magyar tudománynak, művészetnek és népgazdasátnak központjába tetessék által. De itt az egyletnek legkevesbé sem székhelyéről vagy gyűlésezeiről van a szó, hanem egyedül arról, hogy a hely határozottassék meg, hol gyülekezzenek a választmányi tagok, hogy az egylet folyó ügyeit végezhessek.

A választmányi tagok időnkinti összejövetelei nagy nehézségekkel és áldozatokkal vannak egybekötve bizonyosága ennek, hogy többnyire csak gyéren látogattnak meg. — A választmányülés helye tehát ollykép válasszandó, hogy a választmányi tárgyalások látogatása a tagok részére lehetőleg megkönnyíttessék. Minthogy Magyar-ország nyugati része tudomás szerint az országnak legműveltebb része, és legnagyobb részben legműveltebb erdei is vannak, tehát az országnak csakis ezen része az, mellyben az értelmes erdészgazdák legnagyobb része is munkálódik, úgy hogy a vá-



lasztmányi tagok nagyobb száma még jó darab ideig fog Magyarország nyugati részében székelni. E szerint mintegy ki van mutatva, hogy a választmány székhelye itt hagyassék meg. S én itt alkalmasb várost nem tudnék mint épen a régi koronázási várost Pozsonyt, hol egyszersmind férfiak is találtak, kik mint az erdészeti segédtudományoknak ápolói, az egyletnek használhatnak, sőt eddig is közremunkálódásukkal az egyletet segítették.

A hazafiságban és értelmiségben olly gazdag Pest, erdészeti tekintetben kevéssé tűnik ki. Aránylag erdőhiányos vidéken fekvén, ott igen kevés erdész lakik, bizonyosága ennek e mai olly gyéren látogatott közgyűlésünk, melly az ország nyugati részén tartatva, tán négyszerte látogatottabb lenne.

Másik szintolly fontos tényező, mi engem arra késztt hogy legalább egyelőre az egyleti Igazgatóság helye Pozsony maradjon, azon jutányos életmódban fekszik, mellyel az egylet Pozsonyban találkozik. Ezen vitának már kezdetén hallottuk azon szomorú tapasztalást, hogy az egylet anyagi eszközök hiányával van, Pozsonyból Pestre költözködhetni.

Harmadik nevezetes indokul szolgál erre az egyleti titkár, ki is Pozsonyvárosának erdészimestere. Ő csak azért láthatja el a titkári ügyeket, mert nincs arra szorítkozva, azon csekély fizetésből élni, mit neki az egylet nyujthat. Valljon szerencsések lennének-e Pesten olly férfit találni, ki hasonló tehetséggel és olly mértékletes díjazás mellett az egyleti titkárság ügyeit ellátni fogná, igenis kérdés.

Ha azonnal az egyleti igazgatóságot Pestre tennők által, a jelen választmányi tagok is kényszerítve lennének költségesen utazni a választmányi ülésekre, vagy pedig félve a költségektől nem jelennének meg, ha hivatnak, vagy végképen is lemondának, mi miatt az egyletnek legalább pillanatilag zavarba kellene jönie.

Ugyanazért, és épen csak azért, határozattan arra szavazok, hogy a jelen körülmények közt az egyleti Igazgatóság székhelye Pozsonyban hagyassék meg.

Berg báró e nézethez csalakozik, hozzá adván még, hogy ez által nincs véglegesen kimondva, miszerint az egylet helye örök időkre Pozsony legyen. Ha olly viszonyok jönének közbe, mik szükségesebbnek mutatják, a gyűlés helyét más alkalmasb helyre áttenni, semmi sem gátohatná e § megváltoztatását, hogy így a körülményeket méltányoljuk.

Miután e tárgy iránt már senki szólni nem kíván, e § eredeti alakjában elfogadtatik.



**Elnök olvassa:**

10. § Minden közgyűlésre egy a gyűléshely közelében lakó tag a választmány által ügyvezetőül választatik, ki a gyűlés ideje alatt választmányi tagkép áll be; s székét az előlülő után foglalja el.

**M a c k:** A választmány akkép vélekedett, hogy a régi alapszabályok 10-ik §-a több §-okra daraboltassék, s így származott annak középső részéből az új alapszabályok 10-ik §-a. Ez ugyanis a régi alapszabályok 9-ik §-ának 5-ik pontjával egészen egyértelmű, csakhogy ez is rövidebben van fogalmazva.

A 10-ik § rövid értekezés után elfogadtatik.

**Elnök olvassa:**

11. §. Az irodai, pénztári és számadási ügyek vitelére a választmány titkárt nevez, ki is a közgyűlés által meghatározott fizetést huz. Az egyleti vezénylet többi tagjai tiszteletből, jutalom nélkül működnek.

**M a c k:** Ezen § az egyleti titkár választását, hivatalos munkálódását, úgy a neki ezért meghatározandó fizetését illető határozatokat tartalmaz, mik részben már a régi alapszabályok 9. és 12. §-aiban foglaltatnak.

Miután a gyűlés a 10. és 11. §§-ok fogalmazásával egyetért, az elnök azokat elfogadottaknak kijelenti, s ezután áttér a 12-ik §-ra, melly így hangzik:

12. §. Különszerű egyleti ügyek vitelével a választmány egyes künnlakó tagokat bizhat meg. Mennyiben fiókegyletek alakulnak, ezeknek előlülői végzik ezen ügyeket.

**M a c k:** E § első része a régi alapszabályok 9-ik §-ából van átvéve, a második rész pedig új, s az illynemű ügyeket a fiókegyletek elnökeire bizza, minthogy ezek ott, hol általában fiókegyletek fennállanak, leginkább vannak arra hivatva.

Ezen § a megtörtént vitatás után olly megjegyzéssel fogadtatik el, hogy annak második pontja így hangozzék: „hol fiókegyletek keletkeznek, ezeknek elnökei köteleztetnek ezen ügyekről gondoskodni.“

**Elnök olvassa:**

13. § Az elnökséget közgyűlésekben, úgy választmányokban az elnök, vagy ennek akadályoztatása esetében a két elnökhelyettes egyike, vagy tekintőleg a közgyűlésekben az időszzerűleg rendelt ügyvezető (11. §) veszi által. Az esetben, ha



mind ezek akadályozva lennének, az elnök jelel ki elnökül egy választmányi tagot.

**Mack:** E § a régi alapszabályok 10-ik §-abeli határozatokat tartalmazza, csakhogy ezekben a végzáradék, mint magában értetik, kihagyatott. Egyhangulag elfogadtatik.

**Elnök olvassa:**

14. § A választmány az elnök felhívására, mennyiszor szükséges, de minden esetre negyedévenként egyszer összeül. Ez az egylet kormányzási ügyeit elintézi, a szükséges pénze- ket utalványozza, a közgyűlésrei előterjesztvényeket előkészíti, s a közgyűlés határozatait végrehajtja. Választmányi érvényes határozathoz legalább négy tag és az előtűlő jelenléte, úgy vi- szonylagos szótöbbség kívántatik meg.

**Mack:** E § a régi alapszabályok 11-dik §-ának azon szabályait tartalmazza, mik a választmány üléseiben és ennek hatáskörében megtar- tandók, mihez még hozzáadni szükségesnek találtatott, hogy a választmány legalább  $\frac{1}{4}$  évenként egyszer összeüljön, s különösen az egyleti vagyon kezelése, illetőleg a szükséges pénzek utalványozása különös kötelességeül tétessék.

E § akkép módosítatik, hogy értelme ez legyen: „a választmány az elnöknek vagy helyettesének felhívására összeül, valahányszor szükséges stb.“

**Elnök olvassa:**

**V. Gyűlésezések.** 15. § A közgyűlés rendes és rendki- vüli. Mindegyik nyilvános. Rendes közgyűlés évenként egyszer tartatik, a rendkívülit igen sürgős esetekben a választmány hívja össze.

**Mack:** A javaslat 15-ik §-a, lényegében a régi alapszabályok 14-ik §-ával megegyezik.

Ugyanazért minden további módosítás nélkül elfogadtatott.

**Elnök olvassa:**

16. §. Minden rendes gyűlésben a következő tárgyak fordulnak elő:

- a) tudositás az egyleti ügyvezetésről az utósó köz- gyűlés óta,
- b) a választmány által már megbírált pénzszáma- dás a lefolyt évről,
- c) a következő évrei költségvetés,

- d) az egylet tőkevagyonára felelő intézkedések,
- e) egyleti hivatalok választása,
- f) a legközelebbi rendes közgyűlés helyének elválasztása, s idejének meghatározása,
- g) a legközelebbi közgyűlésnél tárgyalandó feladatok (thema) meghatározása,
- h) az egyleti alapszabályok netaláni megváltoztatása,
- i) valamely tagnak netaláni kizárása.

**M a c k :** A választmány a régi alapszabályok 13. és 15. §-aiban foglalt határozatokat egybefoglalta, és a rendes közgyűlésekben mindenképp előtér tárgyalandó ügyeket egybeállította. Az a) pont régi, és a régi alapszabályok 13-ik §-ából van átvéve.

A b) pont rendel, hogy az egyleti pénzszerzés a lefolyt évből jövő évben a választmány által már bevezetett bírálat után a közgyűlésnek átvizsgálás végett előterjesztendő, mivel tapasztalás szerint kiderült, hogy annak bírálatára a gyűlés ideje közben az erre kinevezett bírálatokra nézve felette terhes és alkalmatlan, hahogy ezek ezen ügy bevezetésére az éjjeli órákat fordítani nem akarják.

De a számlakönyveknek és egyéb okmányoknak a gyűlés helyére hordozása is mindig nagyobb alkalmatlansággal történhet, holott a számszerzés vizsgálata a választmány által e végre választott bizottság által Pozsonyban egész figyelemmel és csendességben, az ehhez megkívántató lélekszeretességgel történhetik. A javaslat annál alaposabb, mert már két előbbi közgyűlésen a számszerzés-vizsgálattal egy a választmány által kinevezendő bizottság bizatott meg.

A c) pont megszabja, hogy ezentul, a jövő év számára formaszertint előszámlák terjesztessenek elő elfogadás végett. A választmány e rendelkezést, melly nélkül rendes háztartás nem állhat fen, elkerülhetlenül szükségesnek vélte, hogy a gyűlés ne csak a már történt kiadásokról, hanem az egyleti vagyoni jövő kezeléséről is értesítve legyen.

d) pont. Az egylet törzsvagyonára iránti rendelkezés szinte csak a közgyűlést illeti. Ha bár az egylet törzsvagyonára jelenleg igen csekély mégis alaposan feltehető, hogy a 23-ik §-ban bővebben kifejezendő alapító tagok által az egylet igen rövid idő múlva tetemes törzsvagyon birtokába jutand.

Az e) pont is hasonlóképp új, s a választmány által szükségesnek vélt azon határozatot tartalmazza, miszerint egyedül a közgyűlés van feljogosítva egyleti hivatalok választására.



Az f) pont a régi alapszabályok 15-ik §-ából van átvéve.

A g), h) és i) pontok a régi alapszabályokban nem foglaltatnak, de a választmány szükségesnek látta, ezen ügyeket kizárólag a közgyűlésnek fenntartani.

A gyűlés e §-szal egyetért, csak hogy annak elején a „következő” szó elébe ezen szócška „különösen” teendő.

Elnök olvassa:

17. § Minden határozat, ha ez iránt külön rendelkezvény nincs, viszonylagos szótöbbség által hozatik.

Mack: Jelen § a régi alapszabályok 24-ik §-ával lényegében meg-egyezik, s további magyarázat nem szükséges.

Egyhangulag elfogadtatik.

Elnök olvassa:

18. §. Minden rendes közgyűlésnek tárgysorozatát a vá-  
lasztmány rendszerint két hónappal a gyűlés tartása előtt köz-  
hírré teendi.

Mack: Ezen § is új, s elfogadása szükségesnek mutatkozik, hogy azon tagok, kik a közgyűlést meglátogatni kívánják, idejekorán a tárgysorozat ismerjék.

Rövid értekezés után abban történt megállapodás, hogy a 18-ik § azon csekély változtatással „rendesen legalább két hónappal” fogadtassék el.

Elnök olvassa:

VI. A tagok jogai és kötelességei. 19. §. Minden rendes tag jogosítva van a közgyűlésben részt venni, indítványokat tenni, új tagok felvételét ajánlani, s minden tárgyalásokban részesülni, végre az egyleti iratot ingyen kapni.

Mack: A 19-ik § a régi alapszabályok 30-ik §-ának első részével tökéletesen egybehangzó.

Minden további vita nélkül elfogadtatott.

Elnök olvassa:

20. §. Minden rendes tag köteles évenként legalább négy o. forint díjt fizetni, mely az év első felében az egyleti pénztárba beküldendő.

Mack: Jelen § lényeges módosítást tartalmaz, mivel ebben a vá-  
lasztmány a tagok évi járulékaikat 3 ft. 25 krról 4 forintra o. é. emelését indítványozta.



Az indokok, mik a választmányt e felemelésre határozták, annyira fontosak, és az előnyök, mik abból úgy az egyletre mint ennek tagjaira háramlanak, annyira szembe ötlők, hogy a választmány alaposan vélhette, miszerint a tisztelt gyülekezet e javalatot elfogadandja. Ha egyletünk tagjainak évi járulékait azokkal hasonlítjuk egybe, miket más egyletek tagjai fizetnek, úgy találjuk, hogy majdnem minden más egylet nagyobb évi járadékot követel tagjaitól. A választmány figyelt ugyan arra, hogy az erdészegyletnek sok oly tagja van, kik, fájdalom csak csekélyfizetési hivatalnokok, és hogy ezen egyébiránt igen érdemes tagok, ok nélkül nagyobb pénzázdozattal járulni ne legyenek kénytelenek; azonban a mostani évi járadék, mennyiségére nézve oly annyira helytelenül van meghatározva, hogy annak változtatását mind azon tag kívánhatja, ki kénytelen azt posta útján a központi Igazgatósághoz beküldeni. Midőn ugyanis Sopronyban a közgyűlésen e mennyiség meghatározott, azon reményben valánk, hogy a negyedforintosok közönségesen forgásba jövendnek és forgásban maradnak. A tapasztalás szomorú módon másra tanított bennünket, és a tagok kényszerítve levének, vagy részpénzt, vagy 3 ft. 25 kr. helyett 3 ft. 30 krt évi járadékul beküldeni. Ha tehát most az évi járadékot 4 forintra felemeljük, ez leginkább azért történik, hogy a költségszaporodás fedzessék, mely az egyleti pénztárt kétszeresen terhelendi az által, hogy jövendőben a közgyűléseknek és választmányüléseknek minden jegyzőkönyvei mind német mind pedig magyar nyelven kiadatnak, és a tagoknak megküldetnek. A járadék felemelését a pénz értéktelensége és minden értékeknek ez által okozott emelkedése is indokolja.

Rowland: Másik ok, mely a választmányt arra birta, hogy az évi járadékot 4 forintra o. é. emelését indítványozza, abban fekszik, mert a tagok számára az egyleti iratnak bérmentes megküldése szándékoltatik.

Az előbbi alapszabályok 20-ik §-ában, a Sopronyban készült határozatok alapján, a tagoknak az egyleti irat ingyen megküldése biztosított. Sokan a tagok közül, e §-ra támaszkodva, várták, hogy az egyleti iratot számukra bérmentesen kelljen beküldeni; mivel pedig ez nem történt, a füzetek nem fogadtattak el, hanem felbontatlan visszautasítottak. Ez által az egyleti pénztárra azon teher nehezedett, hogy az így visszaküldött füzetekért kétszeres postadij fizettetett. Midőn az egyleti Igazgatóság Sopronyban nyilvánította, hogy a 3 ft. 25 krnyi évi járadék, az egyleti Igazgatóság és szerkesztőség minden költségeinek fedezésére elegendő leend, akkor az egyleti irat bérmentes megküldése figyelembe nem vétetett, sőt inkább azon előfeltételből történt a kiindulás, hogy nemcsak minden egyleti járadékok pontosan befizettetni fognak, hanem hogy az egyleti tagok is, az egyleti irat



megküldése által a mindegyikre esendő vitelbért könnyebben viselhetnék, mintsem az egyleti pénztár minden füzeteknek bérmentesítési költségeit.

Ha a füzetek keresztkötés alatt a tagoknak megküldetnek, akkor azokat köteles a szerkesztőség bérmentesen feladni, mi 24. nyomtatott ivért 4 füzetben és 500 tag számára mintegy 450 ftba kerül. Ezen költségtöbblet az évi járadék felemelése által minden hátrány nélkül fedeztetnék, ha a 800 tag az alapszabályszerű járulékot pontosan befizetné, a mi fájdalom nem történik, mert akkor a hátramaradások 4000 ft. roppant összegre nem emelkedtek volna.

Ennél fogva jövőre szándékban van, hogy a vidéken lakó tagok számára elküldendő füzetek egyenkint, keresztkötés alatt (bérmentesen); azon füzetek ellenben, mik a tagoknak kerületi előadók vagy hivatalelnökök által fognak kézhez szolgáltatni, nyalábokban, és pedig ezekhez is szinte bérmentesen küldessenek meg.

Wes z e l y: Én azon indokokat, mik az alapszabályok javítását eszközöző bizottmányt arra birták, hogy az évi járadékokat 3 ft. 25 krról 4 ftra emeltetni indítványozta, tökéletesen igazolva látom, és azokkal mindenkép egyet értek. De úgy hiszem, hogy a tisztelt Gyülekezetet még azon körülményre is figyelmeztessem, melly szinte a felemelés mellett szól.

A magyar erdészégylet közleményeinek szerkesztősége, munkatársait eddig ritkán vagy soha sem díjazta beküldött munkálataikért, mert ehez az anyagi eszközök hiányzottak.

Uraim! Ha szerkesztő derék munkatársakra és sikerült dolgozatokra számolni akar, úgy ezeket illőleg díjazhatnia is kellekik, mert az irodalom terén is csak kevesen dolgoznak szívesen pusztá tiszteletből, s jeles toll mindenütt tesz szerkesztőségre szert, melly illőleg fizeti.

Ha tehát egyleti iratunkat virágzásba akarjuk hozni, úgy jeles munkaerőket kell biztosítani, s ezeket illőleg jutalmaznunk. Ehez pedig pénz kell, és mivel az egyes tagok évi járadékai rendszeren be nem folynak, s azok általában nem elegendők arra, hogy tiszteletdíjval valami maradjon, azon kellemetlen helyzetbe jutunk, hogy a mennyiséget felebb emeljük.

Ezen tárgynak további megvitatása után, mellyben még Berg báró, Haske és Petrzik is részt vönek, a gyűlés a 20-ik §-t elfogadta.

Elnök olvassa:

21. § A tag szándékolt kilépését az év vége előtt három hóval írásban bejelenti, a folyó évi járulék fizetésére minden esetre köteleztetvén.

Minden vitatkozás nélkül egyhangulag elfogadtatott.



**Elnök olvassa :**

22. §. Oly tagok, kik az évi járulék-fizetési kötelezettségöknek két izbéli írott intés után sem tettek eleget, kilépetekül tekintetnek, s neveik az egyleti iratban közhírré tétetnek.

**Mack :** általában a régi alapszabályok 22-ik §-ának első felével megegyezik.

A megkezdett vita után, mellyben Schmidt, Perlaky, Haske, Berg báró és Weszely urak részt vettek, a 22-ik § következő módosítással fogadtatik el: azon tagok, kik évi járadék-fizetési kötelezettségöknek kétszeri írásbeli megintés után 6 hó alatt meg nem feleltek, a közgyűlésnek kitérlesztés végett előterjesztetnek, s neveik az egyleti iratban nyilvánítatnak. “

**Elnök olvassa :**

23. §. Alapító tagok azok, kik legalább 100 ftnyi tőkét egyszer mindenkorra készpénzben letesznek, vagy alapító kötelezvényt oly kötelezettséggel állítanak ki, hogy ettől évenként ötös kamatot pontosan fizetnek. Illy alapító kötelezvényeket a választmány csak akkor mondhat fel, ha az alapító vagy jogutóda a kamatokat nem fizeti pontosan.

Készpénzül befizetett tőkék kamatozólag árvás biztosíték mellett kiadandók.

**Mack :** oly alapító tagok beigtatása körül, kik tőküket, vagy ezek kamatait az egyletnek ígérk, s így annak törzsvagyont szereznek, a választmány egyéb egyletek példáját követte, mellyek ezen uton aránszerűleg rövid idő alatt meglepő tőkékhez jutottak, mi által maga az egylet nagyobb állandóságot nyer. Épen nem kétkedhetni, hogy ezen eszme a magyar erdészegylet tagjai közt is kívánatos tetszésben részesülni, s ezen módon az egylet jövője biztosítani fog.

**E §** rövid tárgyalás után elfogadtatik.

**Elnök olvassa :**

24. §. Tiszteletbeli tagok közgyűlésekben a valóságos tagok jogaival birnak.

**Mack :** Ezen § a régi alapszabályok 19-ik §-át helyettesíti, ettől mégis abban különbözik, hogy a régi alapszabályokban a tiszteletbeli tagoknak a tetteleges szavazati jog közgyűlésekben nem adatik meg.

Azonban már a 7-ik §-nál megjegyezni szerencsém volt, hogy előreláthatólag illyenekül csak kitünő állásu férfiak választathatnak, s ugyan-



azért a választmány természetesnek találta, hogy illy férfiaknak mind azon jogok megadandók lennének, miket a rendes tagok élveznek.

A gyűlés e §-szal egészen egyetért.

**Elnök olvassa:**

25. §. Ha közgyűlésben a jelenlevő tagok kétharmada valamely tag kirekesztésére szavaz: úgy annak hely adandó.

Ezen § a régi alapszabályok 22-ik §-ának második felét tartalmazza s minden változtatás nélkül elfogadtatott.

**Elnök olvassa:**

**VII. Az egylet képviselése.** 26. §. A választmány, mint az egylet közege hivatva van ezt harmadik személyek ellenében képviselni, és a hatóságokkal tárgyalásokkal foglalkozni.

27. §. Az egyleti viszonyokból keletkező perlekedések választott bíróság által döntendők el, olly formán, hogy a perlekedő fél egy, a választmány második bírót, s ezek együtt elnököt választanak. Ha a választott bírák az elnök választása iránt meg nem egyezhetnének, akkor a felajánlottak közül sorsolás dönt. A választott bíróság határozata ellen semmiféle fellebbezésnek nincs helye. Ha az ellenfél bírót nem választana, akkor a perkérdés felett sommás szóbeli per utján az egylet által választandó rendes bíróság határoz.

**Mack:** E két § a régi alapszabályok 23. és 25-ik §-ai helyett áll.

Az új alapszabályok 27-ik §-a végpontjában még egy lehetőleg megtörténhető eset is figyelembe vétetett, melly a régi alapszabályok 25-ik §-ában figyelemre méltatva nem volt. Ha ugyanis valamely tag a helyett, hogy bírót választana, az egyletből kilép: akkor az egyletnek nem marad egyéb hátra, mint sérelmét bíróság elé terjeszteni.

A 26. és 27. §-ok módosítás nélkül elfogadtatnak.

**Elnök olvassa:**

**VIII. Az egylet felozzlása.** 28. §. Olly körülmények esetében, mik az egylet önkéntes felozzlását idéznék elő, ez közgyűlésben tárgyalandó, és a szavazattöbbség szülte határozat minden egyes taggal írásilag olly meghagyással közlendő, hogy meghatározott záridő alatt hozzá vagy hozzá nem járultát írásban küldje meg.



A beérkezett szavazatokat a választmány összegyűjti, feljegyzi, és a szavazattöbbség határozatát — egy e végre különösen összehívott közgyűléssel — közli. Ez megbírálja az eredményt, és azt kijelenti. Feloszlás esetében az alapítványtörvények az alapítóknak, vagy jogutódaiknak visszaadandók, az egyéb egyleti vagyont illetőleg pedig a további teendők iránt a közgyűlés intézkedik.

**Mack:** A 28-ik § a régi alapszabályok 26-ik §-ának felel meg. A választmány annak megalkatása közben azon nézetből indult ki, hogy az egyesület feloszlása minden egyes egyleti tagnak akár szó-akár írásbeli szavazatához köttsék, és hogy a feloszlás csak akkor következhesse be, ha a szavazattöbbség a feloszlást kimondja, ez pedig csak a kijelent uton lehetséges. Ezen § végén még az egyesületnek szentelt alapítványok visszaadása iránt történik intézkedés, melly toldalék az alapító tagok alapítványai miatt látszott szükségesnek.

Ezen § módosítás nélkül elfogadtatik.

**Elnök olvassa:**

Midőn most már tárgysorozatunk legközelebbi pontjára térnék által, felkérem a nagytiszteletű gyűlést, méltóztatnának egyleti elnököt és két elnökhelyettest választani, és a megírt szavazatjegyeket a két szavazatszedőnek átadni.

**Mack:** Mielőtt az elnökválasztáshoz fognánk, még az előbbi egyleti Elnök gróf Königsegg-Aulendorf ur ő Nagyméltóságához érkezett iratot közölni van szerencsém, melly következőleg hangzik:

#### **Nagyméltóságu Gróf úr!**

Az oly sokszor tanusított előszeretet a magyar Erdészegylet iránt, melly is fenállását Nagyméltóságod magas belátásának és fáradhatlan munkásságának köszöni, kezeskedik arról, hogy sorsában Nagyméltóságod ezután is részt venni méltóztatik.

De a kor viszonyai határozták Nagyméltóságodat arra, hogy ezen egyesület vezénylését letegye.

Igenis önzők lennénk, ha azt kívánnók, hogy Nagyméltóságod azon fáradalmakat s bajlódásokat, mik e boldogtalan jelenkorban készülöben vannak, még továbbra is magára vállalja. De azon öntudat, hogy Nagyméltóságod kegyes segedelme nélkül új elnököt választani képesek nem vagyunk, minket, alázatosan alólirottakat (sok más hasonérmelműek nevében



is, kiknek távollétük miatt sajátkezü aláírásaik, fájdalom! nem voltak esz-  
közölhetők) arra kész, kérnök meg Nagyméltóságodat, miszerint nagyte-  
hetségű befolyását új elnökválasztásnál, az egyesület boldogságára, még egy-  
szer gyakorlatba venni méltóztatnék.

Hisz' az egyesület Nagyméltóságod műve, gyermeke, s ha felnevelt fiát  
az apa, életpályáján azonnal közvetlenül nem vezényelheti is, közvetve mégis  
tanácsa, ajánlata s más illy módok által annak boldogságát mindig örömet  
előmozdítandja.

Igénytelen véleményünk szerint ezen legalázatosb kérésünk követke-  
zőképen minden nehézség nélkül teljesíthető lenne. Kéz alatt tudomásunkra  
jött ugyanis, hogy herczeg Eszterházy Pál, az uralkodó herczeg  
Eszterházy unokája hajlandó lenne, az egyesület elnökségét elvállalni, ha  
e végett megkerestetnék.

Mi úgy hisszük, hogy az elnökségtől visszalépést Nagyméltóságod a  
bizottmánynak július 12-kén csupán csak bejelentette, de az tulajdonkép  
még nem következhetett be, minthogy Nagyméltóságod valószínűleg a köz-  
gyűlésben teendő le az elnökséget, mi mellett a maga Nagyméltóságod által  
szentesített alapszabályok 13-ik §-a is harczol.

Ha tehát ez alkalommal Nagyméltóságod herczeg Eszterházy  
Pált utódaul ajánlani méltóztatnék, úgy ő herczegsége felkiáltás utján bi-  
zonyosan elválasztatnék, és ha Nméltóságod maga a herczeget az elnökség  
elvéllálására meghívni méltóztatnék, akkor a legjobb eredmény iránt biz-  
tosítva lehetnék.

Mi tehát Nagyméltóságodat alázatosan megkérjük, miszerint az egy-  
esület boldogsága tekintetéből még egyszer közvetlen nagytehetségű befolyá-  
sát érvényesíteni méltóztatssék. Nagyméltóságod kegyes elhatározatától függ  
az egyesületnek boldogsága vagy boldogtalansága! — Ezen elhatározás, bár  
mi következék is be a kor viharai közben, Nagyméltóságodnak azon ma-  
gasztos öntudatot és közelismerést nyújtja, hogy Nagyméltóságod valamint  
az egyesületnek megalapítása, úgy az irántai állhatatos és áldozatkész gondos-  
kodása által a hazai erdész tudomány, a nemzetgazdaság e fontos ágá-  
nak emelésére új pályát nyitott legyen.

Midőn tehát e legalázatosb kérelmünket Nagyméltóságodnak kegyel-  
mes tekintetbe vétel végett előterjesztenők, tartozó hódolattal maradunk

Selmeczen 1862 évi octob. 2-kán.

Nagyméltóságodnak legalázatosb tisztelői

Helm Ervin mk., honthi kerületi előadó; Száibéli József mk., választm.  
tag; Seyffert Ede mk., cs. kir. számvevő; Wagner Károly mk.; Tindly  
József mk., csábrághi uradalmi erdőkerülő.



Ő Nagyméltóságának több választmányi tagokhoz intézett felhívása és az ezt követő értekezlet folytán előlegesen tudakozódtunk, vajjon ő Nagyméltósága herczeg Eszterházy Pál hajlandó lenne-e a magyar Erdészegylet elnökségét elvállalni.

E tudakozódások azon örvendetes eredményhez juttattak, s én azon kellemetes helyzetben vagyok, Önökkel tudathatni, hogy azon esetre, ha a nagytitstel. Gyülekezet herczeg Eszterházy Pál ő Nagyméltóságát egyleti elnöknek elvlasztani akarná, ő Nagyméltósága e választást kegyelmeesen elfogadni méltóztatik.

A gyűlés tehát felkiáltás által egyhangulag ő Nagyméltóságát, ifjabb herczeg Eszterházy Pál urat egyleti elnökül megválasztja.

Az új alapszabályok értelmében, a két elnökhelyettes választását illető titkos szavazatnál kitűnt, hogy 30 benyújtott szavazat közül a délkeleti államvasutársulat jószágainak felügyelője Weszely József úr 24 szavazattal, Coburg herczeg erdőmestere Helm Ervin úr 22 szavazattal elnökhelyetteseknek elvlasztattak.

Mack: Mielőtt e gyűlést bevégeztnek nyilatkozatnók, bátor vagyok még indítványozni, méltóztatnék a nagytitstel. Gyülekezet a nagymélt. cs. kir. Helytartósághoz azon kérelemmel járulni, hogy erdésziskolák felállításánál az országban, különösen pedig olly erdésziskolák felállításánál, milyeneknek az ő Felsége által, legmagasb körutazása alkalmával e célra szentelt 250,000 ftoknak ráfordításával felállítatniok kellend, a magyar Erdészegylet véleménye is meghallgatásra méltattatnék.

A gyűlés ezen indítványhoz hozzájárulását kijelenti, és az egyleti választmányt illy kérvénynek a nagymélt. magy. kir. Helytartótanácsnál leendő előterjesztésével és elküldésével megbizza.

Végezetül Mack tanár indítványozza, hogy báró Sina ő Excelljának a kitünő megvendéglésért a gyűlés hálája mondassék ki; melly indítvány egyhangulag elfogadtatott.

Elnök a Gyülekezetet a báró Sina-féle szomszéd erdőségekbe a délutáni órákban történendő kirándulásra meghivja, s a tanácskozmányt befejeztnek nyilatkozatja.



A magyar Erdészegyletnek Gödöllőn tartott XII. közgyűlése alkalmával a futóhomok megkötése végetti telepekhez tett ki-  
rándulás felőli

## T u d ó s í t á s .

A közös ebéd után, mely által Sina báró ur ő excja a gyűlés iránt határtalan vendégszeretét ujabban bebizonyította, és a mely közben a hálás elismerés érzelmei ő excja iránt talpra esett toasztokban ismételve nyilvánultak, az ügyvezető, Dittrich erdőmester ur, az egyleti tagokat a szomszédságbani futóhomok meggátlására készített telep kísérletek megtekintése végett felhívta, mely barátságos felhívás osztalan készséggel és örömmel el is fogadtatott.

Délután 3 óra táján az e célra készen állott 8 kocsira felültünk.

Menetünk célja az izsaszeghi határban fekvő már megkötött futóhomoktárság vala, mely 218 holdnyira terjed.

Az ottani felette mély homok még mintegy 15 év előtt egészen kötetlen és mozgékony volt, úgy annyira, hogy a határos szántóföldeket évenként mind inkább elborította.

Ezen szántóföldek az ilyenmü elborítás eléggé látható nyomait még ma is mutatják, s e miatt a gazdasági kezelést felette nehezítik és alig jutalmazták.

Az első szabály, melyhez az akkori érdemes erdőmester Friedl ur ezen kártékony homok megkötése végett nyult, abban állott, hogy rajta a szarvasmarha- és juh-legeltetést szigoruan eltiltotta; mert különösen a juhek éles körmeikkel a képződő gyepesedést már keletkezésekor megsemmisítik, és heves üritéseik a növényélet fejlődésére károsan hatnak.

Ez utóbbi állítás bebizonyításaul többek közt Dittrich erdőmester ur úgy nyilatkozott, hogy ő néhány év előtt egy 50 éves cseresben, kemény agyagföldön 30 öl széles nyilást volt kénytelen juhcsapásnak kijelelni, a hol 1861-ben, feltünőképen mindannyi ott volt törzsök kiveszett, a szomszédos, tökéletesen hasonnemü téren pedig ezen csapás mind két oldalán egyetlenegy törzsök sem nyomorodott vagy száradt el; ugy hiszi tehát, miszerint e feltünő jelenetet csupán a juhtrágyának a növényéletre kártékony hatása és azon körülmény okozza, mivel a gyakori járaskelés a földet rendkívül összenyomta.

Alólírottak is gyakorlatból több esetei voltak, hogy a fenyőnek veres purhásságát a juhek általi erős legeltetés okozza, és hogy üritéseik a gyökerekre minden esetre pusztító befolyást gyakorolnak.



Ámbár tehát most a legeltetésnek említett megszüntetése által a kérdéses homok igen nagy részét örvendetes módon vékony gyp fedte, még is szükséges volt a még sebző helyek megkötését nyárfadugványokkal védelmezni, hogy majd erdei fenyőt lehessen ültetni.

Ez utóbbi irányban eleinte erdei fenyő magtartók hintettek szét, és ez néhány éveken át folytatott.

A siker, fájdalom! nem volt kedvező, és még azon magtartók is, mik a védő nyárfavesszők közé hintettek, nem feleltek meg a várakozásnak.

A magvetés eddigi eredményei néhány ritkán elszórt fenyőtörzskék, mellyek leginkább több apró mélyedésekben kissé számosabban tűnnek elő, és csak egy 3 holdnyi területen, mellynek földviszonyai az összes területhez képest kissé kedvezőbbek, egy makkültetvényvel közös fenyőültetvény mondható sikerültek.

Ezen, a termelési terület nyugati oldalán fekvő résznél hagyók el a kocsikat, a telepzeteket közelébből szemügyre veendő.

Itt Dittrich ur által a kopotyugöngyölő (*Phalaena tortrix buoliana*) előbukkanására levének figyelmeztetve, melly az ottani 9 éves fenyvesben meglepő mennyiségben találtatott.

Alkalmunk vala meggyőződnünk, hogy majdnem minden második növényt ezen valóban igen ártalmasnak jelelt rovar megsértett, mellynek megjelenése itt annyival inkább szembeszökő volt, mert Dittrich ur állítása szerint a vidéken több mértföldnyire fenyves nem létezik.

Dittrich ur ugy hiszi, hogy e kis pillangó hernyója olly vidékeken, hol erdei fenyő nincs, egyéb növényeken is létezik, melly nézetet azonban nem oszthatjuk, s melly állítás a dicséretesen ismeretes rovarász Ratzburg tanár észrevételeivel sem egyezik, egyébiránt Dittrich ur, Ratzburgnak ezen rovar megjelenése és étkezése felőli tapasztalatait megerősíti.

A kis lepke, mellynek t. i. alig van 10 vonalnyi szárny-terjedéke és 4 vonalnyi hossza, az előszárnyaknak  $\gamma$ - vagy  $\gamma$ -formájú, középett pedig egyszer világosan o-formájú foglaló csíkjaitól ismerhető fel.

A fenyőfa májusi hajtásának teljes kiképzettsége és fásodása idejekor, közönségesen tehát junius végével vagy julius elején az esti órákban zsi-bong gyakran nagy számmal, ellenben nappal veszteg ülve az uj bimbógyűrük tájékán szemlélhető. A nő hihetőleg a bimbók közé tojik, mert már tél folytán pontosabb vizsgálat közben felismerhető az abból kifejlett piczike hernyó a többnyire kissé görbült és betapasztolt bimbókon, de a mellynek nagyobb munkássága még csak a jövő tavasz meleg napjaiban kezdődik.



A hernyó nem elégszik be egy bimbó megrontásával, hanem sokszor többször is megtámad, mik azután eképen annál inkább betapaszkodnak, mennyivel inkább azok az elevenebbedő növények által hosszabbodnak.

Ezen gyantával és fonatszálacskákkal vegyes bűtykök közt a hernyó fedett járást készít maga számára, mellynek segedelmével, a fejét lefelé fordítva, biztosan és háborítlanul egyik bimbóból a másikba juthat.

Ha ezen pólyás rovar a fenyőnövények teljes elsovadását eszközölni nem képes is, de az által mégis eléggé ártalmas, hogy a hoszura növést elrontja, és hogy az általa okozott görbédések miatt szenvedő törzsűkök épületfákul nem használhatók.

Egyébiránt itt is bebizonyult Ratzeburgnak egyik azon észrevétele, hogy szaporodására a rovar mindig a legerőteljesebb növényt választja ki.

Ezen érdekes hely megtekintése után ismét kocsira ülénk, és a telep téren tovább menénk, miglen keleti részén az utóbbi 3 évben rakott fenyőültetvényekhez értünk.

Az 1861 és 1862 évi telep-terület, melly 42 holdat tesz, részint a Biermann-féle tanszer szerint, részint pedig közönséges ásóval műveltetett. Ezek 4' sor távolságu sorültetvények, mellyekben az ültetvények egymástól 3' állanak, úgy hogy 1600 □ öles holdon 4800 darab ültőncz van.

A növényekbeli károsodás ezen két év alatt Dittrich ur számítása szerint ugyan 34 %. De ha tekintetbe vétetik, hogy ezen tájéknak éghajlata éppen olly kevéssé kedvező, mint a nagy magyar síkságé, mellyel északnyugat felé határos, s ha továbbá a nagy melegségi fokra és tartós szárazságra annyira rendkívüli két év tekintetbe vétetik, akkor ezen ültetvényekre nézve alig lehet kedvezőbb eredményt kívánni, és pedig annál inkább, minthogy a végbevitt vizsgálat után a megromlott növények tetemes része az igen számos cserebűlyék rontó étkezésének tulajdonítható.

A Buttlár-féle növénytanszer szerint is tétettek kísérletek, de jobbnak látszott ettől ismét eltérni, mivel ez, a fővényföld daczára a munkások felette nagy erőmegfeszítését veszi igénybe, és ennél fogva derekas munkaerők hiányában aránytalanul nagy költséget okoz.

Tagadni nem lehet ugyan, hogy gyakorlott munkásoknál az e tanrend szerinti ültetés gyorsabb; mivel azonban a nemkedvező légköri behatások miatt itt kizárólag sikerrel csak kétéves növények ültethetők által, és az efféle ültetvényeknek a porhanyó homokföld miatt már 12 és több hüvelyknyi hosszú gyökerek van, a beiszapodás ellenére mégis igen gyakran megtörténik, hogy a Buttlár-féle vassal készített növénylyuknál ebbe, a



gyökér betétele közben, ennek alsó vége felfordulva esik, a mi tapasztalás-szerűleg a növényt minden esetre megsemmisíti.

Az ásó használata közben az alkalmatlan lyukgatás miatt az ültetés igen lassabban halad, de a siker, Dittrich ur allítása szerint feltűnően kedvezőbb, mivel a tágasabb lyuknyitásnál a gyökerek sokkal természeteseb helyzetbe állíthatatnak.

Ezen telep mellett levő, 1860-ban hasonlóképp fehér fenyővel sorban rakott 8 holdnyi homoktérhez értünk. Itt a sortávolság 6' volt, a növény-távolság pedig a sorokban 2'. A mi véleményünk szerint ezen növényalak, mellynél hasonlólag egy holdra ugyanannyi növény és így szintannyi telepzési költség kívántatik, az itt létező helyi viszonyok közt czélszerűbbnek látszik; mivel, ha a sorokban valamely ültetvény kimarad is, ez által még semmi különös hézag nem támad, és ha mindannyi sikerül is, annál inkább zárkoznak egymással s egymást viszonyosan védik. S az illy ültetvényekben, mik ezen növényalak szerint neveltettek, a ritkítás korábban és könnyebben is megkezdhető.

A fenyők, miket itt találtunk, általában már 2½ — 3 lábnyi magasak voltak, és jó sikert mutattak.

A növényekbeni kár, Dittrich ur nyilatkozata szerint alig volt 2% és ezen különösen kedvező siker csak a gyakrabban és nagyobb mennyiségben előforduló légköri csapadéknak köszönhető, mely az 1860 évi nyár folytán állott be.

Ezen csekély kirándulásunk folytatása közben egy 120 holdnyi nagyságu, 6 év előtt még egészen futó homoktérhez jutottunk.

A homok akkor a határos összes szántóföldeket és réteket elborítással fenyegette, miért is az uradalmi igazgatóság igen szükségesnek látta, hogy az minél előbb és bár milly áron megköttessék.

E végre a határos tisztás cserfa-erdőben nagy számban volt cseregalagonyából elegendő bokor vágatott, a homoktérre vitetett, ott 10' távolságban sorban lerakattott, és gyenge 4' hosszú karókkal betüzdeltetett.

Ha bár a homok megkötésére fordított ezen bánásmód olcsó szernek nem mondható is, mert semmi közvetlen haszonnal nem jár, de általa a kívánt cél mégis eléretett, minthogy még egy év eltelte előtt az egész térség tökéletesen meg lett kötve.

Miután ezen, minden esetre igen tanulságos, és egészben sikerülteknek mondható futó homoktelepeket elhagytuk vala, rövid utazás után a baghi erdőkerülethez tartozó Juháros határban ültetett faiskolához jutánk. It



100.000-nél több egy és két éves fehér és feketefenyő magoncokat találtunk, miknek különösen erőteljes kifejlése a kirándulás minden résztvevőit örvendetesen meglepte, és előadó, kinek több ízben volt már alkalma faiskolákat a legkülönfélebb helyi viszonyok közt megtekinteni, megvallani kénytelen, hogy még a legkedvezőbb éghajlati viszonyok közt is igen kevés sikerültebb ültetvényeket volt szerencséje szemlélhetni.

Az illy meglepőleg kedvező siker csak ezen mag-iskola-hely célszerü kiválasztásának, melyet kelet és dél felől tőszomszédos, 60 éves tölgyfákkal benőtt hegy véd, és azon körülménynek tulajdonítható, hogy az ottani, már magában sovány homokföld 18" mélyen felásatott, s így célszerüleg porhanyóvá tétetett. Különösen a 2 éves növények jeleseknek mondhatók.

Az idei magvetés imitt amott valamivel ritkább, mi Dittrich erdőmester ur állítása szerint a mag felette rosz minőségének tulajdonítandó, s máskép nem is magyarázható meg, minthogy a helyiség, földmivelés és időjárás ugyanazok valának.

A nemes vadászat minden őszinte barátját jötevőleg meglepett egy szarvasnyom, mellynek fejét legalább 16 águ szarv ékesíthette, s melly valószínűleg csak a mult éjjel, habár más célból is mint mi, e jeles veteményiskolát meglátogatta.

Hogy ezen alkalommal, nem régen a gyűlés tartása előtt, a gödöllői erdőkben szerencsés sikerü szarvas vadászatokat szöba hoztuk, mellyekben Magyar- és Franciaország magas nemességének több tagja részt vőn, igenis értedődik.

E közben Dittrich erdőmester ur a következő eseményt közölte, mellyet szomorú következései miatt jelen lapokban feljegyezni érdemes.

Egy uradalmi erdőkerülő, bagzás idején, főnöke által utasítva lőn, hogy N. erdőségeiben éjjel az ott jelenkező szarvasokat lesse ki. Az erdőkerülő azonban sem másnap reggel, sem nap folytában az illető vadásznál nem jelentkezett.

A következő napon az illető erdőrészben kutatás törtévnén, végre második napon a szegény erdőkerülő hullája feltaláltatott.

Mellében függőleges irányban golyólövést kapott. Az e végetti tudakozódásak után két cséplő, kik e végzetteljes estén ez erdön mentek haza felé, azt beszélte, hogy ott lövést hallottak, és csakhamar ezután N. falusi N. parasztot látták menni.

Illető helyen azonnal jelentés tétetvén, ennek folytán N. paraszt befogatott. A vallatásnál úgy nyilatkozott, hogy ő igenis O. paraszt kíséreté-



ben azon este a mondott erdőrészben volt, hogy ott lesben szarvast lőjön. Szerencsétlenségből ott az erdőkerülővel találkoztak, s ez tőlök a puskákat elvenni s őket kényszeríteni akarta, hogy őt a vadászhoz kövessék.

Ők azonban vonakodtak neki a puskákat átadni, ellenben készeknek ajánlkoztak őt az illető vadászhoz kísérni. Ezután társa előre ment, ő pedig ez és az erdőkerülő közt a vadászlak irányában tovább ment. Rövid idő mulva pajtása hirtelen néhány lépést előre és azután félre ugrott, a puskával célzott, és a meglepett erdőkerülőt mellen lötte.

Ő maga a rettenetes esemény miatt megijedt és elszaladt.

Az illető bíróság e nyilatkozat után a parasztot ismét szabadon bocsátotta, és a tulajdonképeni gyilkost vette üldözőbe. Néhány nap mulva sikerült is befogatása, s egyszersmind szükségesnek tartatott az előbbi orvadászt is elfogatni.

Mindketten egy börtönbe zárattak, s így történt, hogy a reá következők alatt mindketten egybenhangzólag kimondták, miszerint őket az erdőkerülő le akarván fegyverezni, összezördültek, mi közben a kerülő O. paraszt kezéből a fegyvert kiragadni iparkodott, s ezen alkalommal a puská elsült, és a golyó a kerülő mellét találta.

Mi történt legyen ezután a két gonosztevővel, Dittrich úr nem közölhette.

E szomorú esemény közlése után az alkonyat már beállott, s kényszerülve valánk Gödöllőre visszatérni, hová bennünket báró Sina ő Excelljának ménéséből származó jeles lovak gyorsan elszállítottak.

Az est újra egyesítette a 12-dik közgyűlés látogatóit a közvendéglőben, hol ismét báró Sina úr ő Excellája határtalan vendégszeretetének részesei levénk.

Miután a gyűlés tagjait octob. 7-kén ő excja ismét tündöklő módon megvendégelte, az igenis elég rövid délutánra a Gödöllő szomszédságában „Haraszt“ erdőrészbe rándultunk ki.

Ez egy, 50 vagy 60 éves fordábani, egyenlőtlen, inkább ritka mint sűrű tuskós tölgyfavágás; fekvése részint sík, részint halmos és földje a légkör emelkedettebb behatása folytán meglehetősen sovány. A vénebb tölgy fák közt imitt amott haraszt nőtt, mi a földet védi ugyan, de miatta a tölgyfamagnövények nem biztosak vagy éppen gátolva vannak. A vágásokban eddig a tuskók kopaszon hagyattak, de mivel ezek már igenis vének, és újratevő erejüktől megfosztottak, azért igen tökéletlenül hajtottak ki. A hézagok és üres helyek, mik ekép származtak, kézzel telepítés és pedig legin-



kább makkültetés által szándékoltattak művelteni. A siker, az e tenyésztésre fordított félreismerhetlen szorgalom ellenére is csekély volt.

Ugyanazért Dittrich erdőmester úr azon eszmére jött, hogy a természetes magvetést kísértse meg.

E czélból ez előtt két évvel 15 holdnyi tér magvetést készített, s az ottani 130 éves tölgyfaerdőt késő ősszel 1860 évben azon fölül, hogy makk nagy mennyiségben termett benne, annyira gyéritette, hogy a későbbben kifejlett zsenge növények a nappalnak fele részében, az égető napsugarak oda tüzése ellen árnyékban voltak. E kísérlet eredménye minden várakozást meghaladott. Olly sűrű tölgyhatás támadt, mikép lehetetlen egy helyre lépni a nélkül, hogy legalább egy növény meg ne érintessék, és magok e növények is igen erőteljesek- és egészségeseknek látszanak, és a bűlye legkevésbé sem ártott nekik; ugy hogy az egész álladék következő évben biztosan és teljes megnyugvással a magról nőtt fáktól megtisztítható. Az ezen ott használatba vett régi fiatalítási módszer annál nagyobb érdekű mivel az utóbbi évek folytán a legkülönbélebb módon épen a tö-szomszédságban létesített minden többi tölgytelepvények részint igen tetemesen javítandók, részint pedig egészen elromlottak gyanánt tekintendők.

E tudósítást nem fejezhetjük be a nélkül, hogy ő excja báró Sina úr irányában az egyletnek illy nagy mértékben nyújtott vendégszereteteért legbensőbb hálás érzelmeinket ne nyilvánítsuk.

Szint azonképen a gödöllői uradalom összes tisztjének, és különösen ügyvezető Dittrich erdőmester úrnak a barátságos fogadtatásért s azon kellemes napokért, miket közelebbi társaságukban tölteni szerencsések valánk, egész szívünköl őszinte hálára vagyunk lekötelezve.

Pozsonyban 1862 évi decemberben.



# Választmányi jegyzőkönyv

1863. évi Martius 4-ről.

## Jelenvoltak :

**Weszely József** a cs. kir. szab. államvasutttársulat erdei és kincstári jószágainak főfelügyelője, mint elnökhelyettes.  
**Gróf Pálffy István** ő méltósága, elnökhelyettes.

## Választmányi tagok :

**Thierlot Albert** erdésztanácsos.  
**Siebenfreud Armin** erdészmester.  
**Smetáczek Ferenc** erdőmester.  
**Müller Ernő** titoknok.  
**Mack** tanár.  
**Kremszner Nándor** erdőmester.  
**Gervay Nándor** jogtudor s ügyvéd.  
**Rowland Vilmos** erdészmester, egyleti titkár.

## Vendégek:

**Víber József** püspök, ő méltósága.  
**Gróf Eszterházy Antal** ő méltósága.  
**Gróf Eszterházy Géza** ő méltósága.  
**Barta Béla** jogtudor és tanár.  
**Csenkey Albert** ügyvéd.  
**Nagy Elek** ügyvéd.

---



Weszely úr a tárgyalást megnyitja, értesítvén a gyülekezetet, hogy egyleti elnök ifjabb herczeg Eszterházy Pál ő nagyméltósága elő nem láthatott akadályok miatt a választmányi tárgyalásoknál jelen lehetni megakadályozva lett, s hogy ő bizatott legyen meg az egyleti választmánynyal közölni, mennyire sajnálja ő Nagyméltósága az oly fontos tárgyak feletti mai értekezéseket nem személyesen vezethetni, hogy egyébiránt ő Nagyméltósága ezen tárgygyal tökéletesen megismerkedett, felette vele (Vessely urral) és más illetékes személyekkel tanácskozott és őt megkereste hogy nézeteit a tisztelt Választmánynyal közötje, és helyette az elnökséget vegye által.

Erre indítványozza az elnök, hogy a napi rend ntöső tárgyai vétetének legelsőbben is tárgyalás alá, mert előre láthatólag azok bevégezése kevesebb időt igényel, ellenben a tárgysorozat első pontja alapos értekezést igényel, s ugyanazért hosszash tanácskozás tárgyává válhatik.

A választmány ez indítványt elfogadja.

Schmidt Ferenc fővadász úr felolvasott levelének következtében, mellyben ez sajnálattal jelenti, hogy hivatalviszonyai miatt a XIII-ik veszprémi közgyűlési ügyvezetői tisztséget el nem vállallatja, és egyttal ezen megtisztelő ajánlatért őszinte köszönetét kinyilatkoztatja, — határozatott :

hogy Fischl úr zirczi erdőkerülő kérettség meg, a 13-ik közgyűlési ügyvezetés elvállalására. Azon esetre, ha Fischl úr e választást elfogadni akadályozva lenne, egyttal megkeresendő, egy erre alkalmas személyiség megnevezésére, s az elnökség felhatalmaztatik, ezen indítvány alapján a további teendők megtételére.

Elnök az 1863 évre az egyleti költségvetés bírlására kinevezett bizottmány tudósítását közli a választmánynyal, mellyből kitűnik, hogy a bizottmány kívánatosnak találja a költségvetésben foglalt 200 ftnyi összeget, melly magyar nyelven irt eredeti munkák- vagy fordításokra van szánva, 300 ftra emeltetni, tetteg bebizonyítandó azt, hogy az erdészegylet komolyan óhajtja a magyar erdészirodalom előmozdítását, csakhogy a felemelés mellett még 105 ftnyi hiány fog mutatkozni.

Ez alkalommal több jelenlevők felemlítették, mennyire kívánatos és sikeres lenne, ha tekintve a megszorodott magyar levelezést és a magyar egyletiratnak most már megindított kiadását, a titkár mellé egy egyén adatnék, ki erdésztudományi képzettség mellett jól irtott erdészi dolgozatokat vagy legalább hibátlan fordításokat képes legyen magyar nyelven szolgáltatni, a miért is neki a fentebb említett díjfizetés járna.

Miután azonban felteendő, hogy illyképen képesített egyén egyrészt oly hamar fel nem lelhető, másrészt pedig, hogy a fentebbi díjazással meg



nem elégednék; ennél fogva úgy vélekedik a választmány, hogy azon körülménynél fogva, miszerint az illető foglalkozásokat valamely szorgalmas fiatal ember, nagyobb megerőtetése nélkül, az esti órákban is végezhetné, nemes Pozsony városa az egyleti elnökség által kerestessék meg, miszerint Rowland városi erdészmeister urnak engedné meg, hogy ő e fiatal embert mint erdész-írnokot fogadhassa fel, s őt a közönséges hivatali órákban az erdészirodában alkalmazza, s ezért részére egy 1-ső osztályu erdészszegédi fizetés engedtetnék meg. Hosszasb vita után következő határozat hozatott:

1. A magyar munkálatokért és fordításokért járó díjazásnak a bizottmány által indítványozott felemelése elfogadandó.

2. Az elnökség felhatalmazandó, hogy nemes Pozsony városa a fentebb kijelelt irányban kerestessék s azután a titkár bizassék meg, az erre alkalmas egyén feltalálása végett lépések megtételére.

3. A pozsonymegyei gazdasági egyesület erdészeti osztályának közreműködése mellett Pozsonyban életbe léptetni szándékolt fiókerdészegyletet illetőleg, elnökhelyettes gróf Pálffy István ő méltósága a választmánynyal, azon kellemes hirt tudatja, hogy a t. pozsonymegyei gazdasági egyesület, február 9-i ülésében késznek nyilatkozott az erdészegylet illető ajánlatát elfogadni s elhatározta, hogy erdészeti osztályának minden tagjai kérettesenek meg, bizottmányi értekezletben az erdészegyleti választmánynyal egyetemben az egyesíthetési mód felett tanácskozni, mely czélból gróf Pálffy úr a gazdasági egyesület erdész osztályának és az erdészegyleti választmánynak tagjait mielőbb összejövetelre meghívandja.

E közlést a választmány örvendetes tudomásul veszi.

4. Elnök a tisztelt pesti országos gazdasági egyesület igazgató választmányának következő iratát közli:

### *Tekintetes Egyesület!*

Legközelebb f. é. január 5-kén tartott igazgató választmányi ülésünkben nagyságos Lónyay Gábor úr a magyarországi erdők fentartása, a községi erdők feletti felügyelet, s a faültetések érdekében egy előterjesztést intézett Egyesületünkhez, melyben azt, előadott nézeteinek és indítványának megvitatására hívja fel, hogy a vonatkozott irányokban szakavatott véleménynyel lehessen a teendőik iránt a Nagymélt. m. kir. Helytartó Tanácshoz járulni.

Mielőtt Egyesületünk ez érdemben felszólalna, igazg. Választmányunk az ide mellékelt előterjesztést a Tekintetes Erdőszegyesülettel kívánta kö-



zöltetni a végett, hogy e fontos ügyben a közös eszmecsere és megállapodás folytán minél behatóbb intézkedés történhessék.

Testvéri indulattal kérjük fel tehát a tekintetes Erdészegyesület, sziveskedjék ezen előterjesztést, s az abban foglalt nézeteket és javaslatokat bölcs tanácskozása alá venni, s az eredményről a tekintetes egyesületnek ez érdembeli becses véleményéről — bennünket mielőbb értesíteni.

Pesten 1863. Február 5-kén.

*Az országos magyar gazdasági egyesület igazgató választmánya nevében*  
**Korizmiócs László m. k.**

### **Az országos Magyar Gazdasági Egyesület**

*igazg. választmányához intézett előterjesztés a magyarországi erdők fenntartása, a községi erdők feletti felügyelet, s a faültetések érdekében.*

Igen tisztelt Igazg. Választmány!

Egyesületünk a közelebb lefolyt években egész buzgalommal karolta fel az erdészetet, mely mint gazdaságunk egyik lefontosabb ága, országunk legbecsesebb nemzeti kincse, elhanyagoltságában méltán megérdemli, sőt hangosan követeli a gazdasági egyesületek közreható munkásságát, közbejárását, sőt a mennyiben az ezek hatóságát túlhaladná, — addig is, míg a törvényhozás felkarolhatja ezen országos ügyet, s szabályozó törvénynyel rendelkezhetik ez érdekében, — a kormánynak a közigazgatás utjáni intézkedését.

A nm. m. kir. Helytartó Tanácsnak a lefolyt rövid két év alatt erdészetünk érdekében. Egyesületünk elismerésével s köszönetteljes méltánylásával fogadott intézkedései, gazdaságunk s az erdészet érdekeinek hazafiui buzgalommali felkarolását fényesen tanusítja.

Ez buzdított engemet ezen előterjesztésre, melynek célja: tovább haladás, — Egyesületünk általi felterjesztése oly országos kívánatoknak a magy. kir. Helytartó Tanácshoz, melyeknek illő, hogy mi legyünk tolmácsai.

Honunkban az erdők fenntartását országos érdekünk tekintették törvényhozó eleink. Bizonyítja ezt az 1791-ki, 57-ik, és 1807-ki 21-ik törvény.

Ujabb korban a futó homoknak faültetések általi megkötése sürgető szükségnek ismertetett, nem csak azért, hogy ez által a használható jó föld a homok általi elborítástól megóvassék, de azért is, hogy a sok haszonvehetetlen homoktéteken erdők neveltetvén, idő multával ezek értékesekké,



jövedelmezőkké váljanak. Az országgyűlés elébe felterjesztett javaslat azonban nem lön törvénynyé.

A faültetés, főleg alföldön, nem csak klimatikus szempontból kívánatos, de a folyók szabályozásával, az állóvizek lecsapolása s kiszáritásával előre látható, az alföldi gazdaságot már is sujtoló gyakori szárazság növekedése, ennek mérséklése tekintetéből a halaszthatlan teendők közé soroztatott.

Az utóbbi években a magyarországi erdészet érdekében már is történt több lépés, melyek azt tanusítják, miként sokan érzik már nálunk is az erdészeti szaktudomány s a magyar erdészek hiányát.

Egyesületünk pályát nyitott, s jutalom-díjakat tűzött ki erdészeti szakmunkákra.

A nm. m. kir. Helytartótanács felismerve az e részbeni országos szükségét, addig is, míg erdészeket képző tanintézetek állíttatnának fel, általalmi erdész-vizsgákat rendeztetett, Egyesületünket részvétre s közreműködésre szólítván fel. Egyesületünk egész készséggel igyekezett e kormányi felhívásnak s ideiglenes intézkedésnek megfelelni.

Van honunkban erdészek egyesülete is, mely évenként gyűléseket tart az ország különböző vidékein.

Mult évben magyar erdészeti lap is keletkezett, mely azonban úgy látszik a magyar gazdaközönség részvétét nem volt képes eddigelé megnyerni.

Végre meg kell még emlitenem az osztrák erdőtörvényt, mely néhány év előtt országunkban is kihirdettetett s fogamatba vétetni szándékoltatott, de nagy részt papíron maradt.

Rövid kivonatban elősorolám mind azt, a mi erdészetünk érdekében törvényhozásilag, közigazgatási és egyesületi uton történt.

A magyarországi erdők s faültetésekről keveset tudunk. Ezekről statisztikai adatokra volna szükségünk, melyek beszerzése, összegyűjtése nem kis feladat! Legtöbb adatokat a nm. m. k. Helytartótanácsnak volna módjában beszerezni. Az erdők termennyisége a catastralis felmérések s bemondásokból, a bevégzett urbéri rendbeszedési és tagosítási perekből volna a legbiztosabban kitudható; de ezekből csak a felmért s kiosztott erdők termennyisége, osztályozása levén kipuhatható, ezek jelen állapotára s kezelésére nem nyújtanak tudomást, főleg azért nem, mivel azóta ezen erdők sok rész elpusztult és kiirtatott, s mint szántóföld vagy mint kaszáló és legelő használtatik. Országos Egyesületünknek is módjában volna némi



adatokat erdeink s faültetéseinkről beszerezni. Ezeknek összegyűjtésére s beküldésére a megyei s vidéki gazdasági egyesületek volnának felhivandók. Ezeknek készségétől s honfiai munkásságától várandó a kívánt eredmény. Czélszerűnek vélem továbbá az erdészgazdák egyesületét is megkeresni, közölné az orsz. Gazdasági Egyesülettel az ország különböző vidékein tartott gyűlései alkalmával szerzett tapasztalatainak eredményét, mely közlés erdészetünk jelen állapotára nagy részt, az erdész egyesület által meglátogatott vidékekről legalább, érdekes világot derítene s használható adatokat szolgáltató.

Az erdők fentartására hozott, fenn idézett törvényeink ki nem elégtők többé; ámbár a ki a mult 1848-ik előtti korból az erdők fentartására irányzott törvényes eljárással s ennek eredményével csak némi részben is ösmeretes, bizonyoságot tehet róla, miként az országban sok erdő fentartását az 1807-ki—21. törvénynek köszönhetni.

Ismerek több erdőt, melyek, hogy a végpusztulástól megóvattak, s mai napig fentartottak, idézett törvény nyomán, törvényhatóságilag, vagy bíróilag kimondott s fentartott sequestrumnak köszönhetni. Közbirtokosságokban ez volt egyedül sikeres módja a közös erdők fentartásának, sőt magán birtokosok is egyedül ez uton voltak képesek oly erdőtérket a vég elpusztítástól megmenteni, melyekre a közös legeltetés átka nehezedett.

1848-ik év óta ezen törvényhatósági s bírói zárok mindinkább gyűrűltek vagy nem igen alkalmaztattak többé, s ezért az erdőpusztítás minden gondolkozó nemzetgazda előtt aggályos mérvben növekedett; — egy részt a korlátlanul szabad használat téves fogalma, más részt a növekedő szükség készteté erre a magán és közös erdők birtokosait, hogy a közösség örve alatt is pusztítsák erdeiket. Több helyen az arányosítás behozatala alkalmával a földosztály könnyebb eszközölhetése tekintéből a közös erdő fennálló fái levágtattak s elosztattak; az így elosztott s elpusztított erdőtér, ha földmivelésre alkalmasnak mutatkozott, kiirtattott s eke alá került, vagy legelőül használtott. Épen az ezen legeltetéshez ragaszkodásban fekszik erdeink nagy részbeni elpusztulásának legfőbb oka. Ez uton lett sok hegyi jó erdőből, kopár, vizmosásoktól szaggatott, csepőtés, nyomorult legelő, az alatt fekvő termékenyebb völgy, sőt a távolabb folyók melletti lapály tetemes kárával.

Az ország homokos vidékein az utolsó 30—40 év alatt sok erdő kiirtott, s eke alá kerülván nagy részben terméketlen sivataggá vált, mert a csupán erdőnek való talajból a csekély televény néhány év alatt kifogyván s trágyázással nem pótoltatván, a kapás növények gyakori termesztésével



pedig még inkább lazítottván, mint inkább haszonvehetlenné silányult; — és ha kiélt térek az ekétől megkiméltetnének is, nem lehet azokból egyéb, sivár juhlegelőnél, mert erdőül telepítésük költségei a reájuk sulyosodó adó mellett felülhaladván a birtokos erejét, csak kivételes esetekben várható ezek új erdőkké átalakítása.

Végre meg kell említenem, sőt ki kell emelnem, a községi és urbéri erdőket. Ezek igénylik sürgetően addig is, míg a törvényhozás erdőtörvény-nyel rendelkeznek ezen erdők fentartása s használata felett, a kormány közigazgatási utoni halaszthatlan intézkedését.

A régibb korból sok község bir erdővel, melyek egyes, kivételes esetekben jól kezeltetvén, fentartattak, — de sok községi erdő végkép elpusztult, mert közigazgatási felügyelet hiányában rend nélkül vágatván, folytonosan legeltetett.

Hol urbéri szolgálmányokkal terhelt erdők vannak, 1836-ki törvények után is több község nyert egyezség útján elkülönített erdőtulajdont. Az 1836-ki urbéri törvényeket kiegészítő cs. kir. patens rendelete nyomán azonban mindenütt, hol a községi lakosok a fajzás gyakorlatában vannak, a község részére, a helybeli lelkész és iskolatanítóval együtt, bizonyos erdőrészt levén elkülönítendő, a község egyezség szerint vagy bírói ítélettel erdővel láttatott el. Ez uton a községi erdők száma jelenleg is szaporodik, a nélkül, hogy ezek kezelése, használata és fentartása iránt közigazgatási intézkedés történt volna; azért sok községi erdő elpusztult már is; és ha a kormány késik ezek tekintetében mulaszthatlan rendelkezésével, nagyobb része ezen erdőknek a birtokos község, a jövő nemzedék s az ország kárával nem csak hogy fenn nem fog tartatni, hanem okvetlen el fog enyészni, a közösség és a községi sok kis birtokosok természeténél fogva, kiknek nagyobb része csak mai szükségét és hasznát tekinti, az utódok érdekével mit sem törődvén.

Ha a törvényhozásnak, a közigazgatásnak magasbb országos érdekek és nemzetgazdászati tekintetekből a magán kéznél levő erdők fentartására intézett rendelkezési jogát elismerjük, annál inkább kell követelnünk a közös és községi erdők használata s fentartása érdekében e felsőbb rendelkezési s felügyeleti jogot s kötelezettséget.

Addig is, míg a törvényhozás ez országos érdekű ügyben rendelkezhetnék, mi a közel jövőben nem reményelhető — a változott viszonyokhoz alkalmazott kimerítő erdőtervény hiányában nem marad egyéb hátra, mint a kormánynak rendelkezni:

1. a fennálló 1807-ki 21-ik törvény végrehajtása által,



2. közérdekből, a magán s a közbirtokosok javára, az utódok érdekében a törvény hiányait pótolva, közigazgatási uton rendelkezni a törvény szellemében az erdők fentartására és faültetések létesítésére.

Egyesületünk egyik legkitünőbb feladatának tekinté eddig is a hazánkban annyira elhanyagolt erdei gazdaság előmozdítását is minden hatalmában álló eszközökkel elősegíteni. A kormány intézkedéseit méltányolva, buzgón közreműködni, sőt mult évi felterjesztésében Egyesületünk kiemelé erdeink elhanyagoltságának okait, s főleg az erdőmivelés s a keletkező erdők megadóztatási viszonyait, melyek új erdők s ültetések mívelését, fentartását gátolják, sőt lehetlenné teszik.

Kivánatosnak tartom, miszerint Egyesületünk, erdészetünk érdekében újabban felszólaljon, s a nm. m. kir. Helytartótanácsához intézendő föltérjesztésében 3 pontra irányzott intézkedését kérje ki a kir. kormányzéknek.

1. Méltóztassék a nm. kir. Helytartó tanács mindenek előtt a főálló 1807-ki 21-ik törvény értelmében az erdők fentartásáról közigazgatási uton gondoskodni, s a megyék, kerületek s városokhoz intézett szabályozó rendeletek nyomán úgy intézkedni, hogy a közös erdők, legyenek azok községek vagy magánosok birtokában, az erdészet szabályai szerint kezeltessenek s használtassanak. Egyesek panasza, vagy a felügyelettel hivatalosan megbízott tisztviselő bejelentése folytán, ha hivatalos vizsgálatból pusztítás vagy rendellenes használat, a letarolt vagy mértéken túl kiritkított erdő legeltetésé tünnek ki, az erdő törvényes zár alá vétessék, az elpusztított erdőrészek betilalmaztassanak, s mindennemű legeltetéstől menten 12—20 évig zár alatt tartassanak.

E rendelet oly erdőtérre nézve, melyek hegyi, kopár, silány vagy könnyű homok talajuak, minden tekintet nélkül végrehajtsassék.

Oly erdő kiirtása, mely szántóföldnek vagy kaszálónak alkalmas, vagy ha levágatott, legeltetésé — legyen az magánosok vagy közbirtokosság tulajdona — csak a törvényhatóság vizsgálata után kiadott hivatalos engedelem mellett legyen eszközölhető.

2. A községi erdők közhatósági felügyelet nélkül nem fognak szabályszerűleg használtatni, s ennélfogva fentartatni sem, sőt nagyobb része el fog pusztulni menthetlenül. Ezekre nézve különös intézkedés szükségét látja Egyesületünk.

Vannak községi erdők, — s ezek az urbéri rendbeszedésekkel folytonosan szaporodnak — melyek 30—40 holdat alig tesznek; ezekre tekintettel, mindenek előtt azon kérdés merül fel:



Valjon hány holdban határozandó azon minimum erdőter, mely megérdemli és lehetségesíti a fönttartást, bizonyos határozott használat mellett?

Ha e minimum megállapítottat, ennél kisebb erdőterek mikénti használata és kezelése iránt szabályozó rendeletre van szükség, mely szerint ezen erdők, ha fiatal fával benőttek, bizonyos évekre közhatósági zár alá veendő, vagy ha vághatók, s bizonyos esetekben új erdő nevelése célszerűnek mutatkoznék, — péld. hegyi erdőknél — ez esetben a legeltetésről megkíméltesse, s e célból közhatósági zár alatt tartassanak. Ha az erdő talaja mivélésre alkalmas, az illetők közt felosztandó, vagy közlegelőnek hagyandó-e?

A meghatározott minimumnál nagyobb erdő miként használtassék s tartassék fön, 30 vagy 60 szakaszos vágásokban használtassék-e, a levágot szakaszok szoros tilalom alá való vételével.

Hatvan évnél hosszabb forgás kívánatos-e a községi erdőkben, például ha azok néhány száz holdra térjednek, s ha igen, mely esetekben?

A kérdések megvitatása az erdészeti szakosztályhoz, és ha úgy tetszik az erdészeti egyesülethez volna utasítandó, hogy az onnan beérkező szakavatott véleménnyel terjesztethessék fel a községi erdők ügye a Helytartótanácsához.

A faültetések nem csak égaljunk mostohaságát javítanak, de egészségi szempontból is kívánatosak, sőt mulaszhatlanok, kivált az alföldi rónaság fátlan vidékein. A kietlen vidék szépítése, tehát a közpolgárisodás tekintetéből a faültetés befolyását ki merné kétségbe vonni, annyival inkább, mivel új erdők telepítéséhez a fentérintett s Egyesületünk által is a Helytartótanácsához intézett felterjesztésben kifejtett akadályok miatt kevés remény van, sőt a termékeny rónákon, melyek szántóföldek, vagy kaszáló és legelőül alkalmasak, alig várható, hogy erdők ültetessenek. Ily téreken nem marad egyéb hátra, mint a faültetést az utak mentében, mesgyéken, nem csak szorgalmazni, hanem közigazgatási uton a községek szoros kötelességévé tenni. Hogy ezen ültetések nagyobb mérvben történhessenek, minde nek előtt a községek faiskolák állítására kötelezendők, melyekből mindeországutak és a megyei, kerületi s határbeliek, melyek 3 ölnél szélesebbek faültetéssel szegélyeztessenek. Ez az alföldi rónákon, főleg Békésmegyében az által jött már is foganatba, hogy a nagyobb birtokosok tagosított birtokaikat körülültetvén, ez által az utak is fa-szegélyezést nyertek. Hol a kis birtokosok közös legelőik, s tanyatagjaik mesgyéinek beültetésétől vonakodnak, az utak mentében a község kötelezendő ezen közlegelő s kisebb tagok mellett is az utak széleinek beültetésére.



Békésmegye szemet gyönyörködtető, követésre méltó példáját, a szomszéd megyék és szabad kerületek csak lassan vagy épen nem követik. E tekintetben honunk rónáin, kivált a Jász-Kun és Hajdu-kerület kietlen, fátlan térein, Szatmár, Szabolcs, Bihar, Heves, Borsod, Arad, Csongrád, Csanád, Pest, Bács megyékben, a Bánátban, Debreczen, Szeged s több alföldi város határában még nagy tér nyílik a felsőbb intézkedésekre.

Ha a kormány nem lép fel szigorú rendeleteivel ily faültetések létesítésére s fentartására, e vidék nagyobb része száz évig sem nyúl a halaszthatlannak ismert faültetéshez, népünk sajnálatos ellenszenvénél fogva, mellyel minden faültetés ellen viseltetik. Ily viszonyok közt itt van ideje, — ha már is nem késtünk — hogy a kormány szigorú rendeletekkel lépjen fel, mert csak ez uton s közhatósági folytonos felügyelet mellett lehet ezen a magánosok s az ország javára hasznosnak s halaszthatlannak ismert közintézkedés biztos eredményét reményleni.

Kivánatos volna továbbá, hogy az ország- és megyei utak mindenütt faültetéssel szegélyeztessenek.

Ezen faültetések foganatba vételére közigazgatási és törvényhatósági uton rendelkezni, a végrehajtás iránt a törvényhatóságoknál kifogyhatlan figyelemmel örködni, egyedül a kormánynak van hatalmában. Evvel magas hivatását teljesítvén, erélyes intézkedéseinek sikerét az ország elismerő köszönete, az utókor hálája követendi. És ha országos Gazdasági Egyesületünk felterjesztése — minkét kedvünk nem szabad — figyelembe vétetik, s ennél fogva közbenjárása a kívánt intézkedéseket eszközöndi, akkor ismét egyik legszebb hivatásának felelt meg.

Pest dec. 23-án 1862.

**Lónyai Gábor.**

Ennek folytán gróf Pálffy István ő m. tudatja, hogy e tárgy fontosságát méltányolva, februar 15. az itt lakozó választmányi tagokat értekezletre összehívta, és Thieriot, Gervay és Rowland urakat felkérte, hogy a kívánt vélemény kidolgozásához megkívántató és meglevő anyagot kutassák fel, rendezzék, és emlékirat alakjában állítsák össze; és hogy e tárgy elintézése volt fő oka, miért hogy a tisztelt választmány mai napon egybegyűlt, és hogy ezen értekezletbeni részvétre a jelenlevő igen tisztelt vendégek is meghívtak.

A Thieriot erdésztanácsos úr által kidolgozott emlékirat ezután felolvasatott, s felette az elnök a tárgyalást megnyitotta. Weszely mindenek előtt felemlíté, hogy Lónyai úr előadása a köz érdeket nagy mértékben fel-



gerjesztette, minthogy arról külföldi lapok is méltánylólag emlékeztek. Azon feladat, mit az erdészegyletnek megoldania kell, az ő nézete szerint két részre oszlik, u. m. ;

1. A tisztelt pesti országos gazdasági egylettel kimerítőleg tudatandó lenne, mit a magyar erdészegylet, keletkezte óta már tett, hogy a továbbra terjedő erdőrongálásokat megakadályozza, a hatóságoktól ez irányban intézkedő szabályokat eszközöljön, az alföld erdőtlen részeiben a fatenyésztést és a futóhomok megkötését előmozdítsa.

2. Az erdészegylet jelelje ki, mi történjék még továbbá is ez irányban arre nézve, hogy a Lónyai ur előadásában leirt bajoknak eleje vétessék. Weszely e második kérdésnek helyes, alapos és kimerítő megoldására különös becses helyeztet, mivel általa az erdészegyletnek alkalma lenne a közönség előtt bebizonyítania, hogy azon fontos feladatot, mellynek megoldását magának czélul tüzte ki, kellőleg felfogja.

Arról leend tehát szó, határozottassék el :

1. Valjon az előfokvő emlékirat jelen fogalmazása szerint nyujtassék-e át a tisztelt országos gazdasági egyesületnek, vagy

2. hogy a tiszt. országos gazdasági egylettel előlegesen az emlékiratból kivonatkép közöltessék, mit az erdészegylet ez irányban már tettleg munkálódott, s azon szabályok külön véleményben jeleltessenek ki, mik az erdők fenntartására megkívántatnak ;

3. valjon az utóbbi irányban, ugyanis közigazgatási rendszabályok eszközöltethetése végett, egy kinevezendő bizottmány által időközben kidolgozandott illető vélemény előbb még a legközelebbi közgyűlésre legyen-e beterjesztendő ?

Nagy ur nézete szerint az emlékirat, az eszközözendő rendszabályokat illetőleg, az érintett czélnak nem felel meg tökéletesen.

M a c k tanár e nézethez csatlakozik, s kívánja, hogy azon intézkedések, miket az egylet létesíteni czéloz, szabatosabban állíttassanak fel és világosabb alakba öntessenek, mire a választmány határozza : hogy

az emlékirat jelen fogalmazásában az országos gazdasági egyletnek elő ne terjesztessék.

Barta jogtudor oda nyilatkozik, hogy a javaslat három részre osztandó el, u. m. benne megkülönböztetendő lenne

1. Minő tapasztalatokat volt alkalma szereznie az erdészegyletnek a Lónyai ur által leirt erdőrongálásokat illetőleg ?



2. Lónyay ur egyenkinti indítványával azonnal kapcsolatban megvitatandó, valjon javaslatai a kitűzött cél elérésére elegendők lennének-e?

3. Ezen felül még a tisztelt országos gazdasági egylet figyelmeztendő, minő más rendszabályok életbeléptetését tartja szükségesnek az erdészegylet ezen irányban. Egyuttal pedig az iránt is megkeresendő lenne, méltóztatnék a nm. magy. kir. Helytartó Tanácsnál oda működni, miszerint szakértők időszerű erdész- és vadásztörvényt dolgoznának ki, hogy az annak idejében az országgyűlésnek elfogadás végett előterjesztethetnék.

Ezen indítvány alapos megvitatása után határozottat:

az emlékiratnak előfekvő tervezete a Barta jogtudor ur kijelelte irányban tökéletesítendő, melly munkához Barta, Gervay, Müller, Siebenfreud, Smetácsek és Thieriot urakból álló bizottmány nevezetik, a melly elnökhelyettes ő méltóságának gróf Pálffy István urnak vezénylete alatt e munkát, ha csak lehetséges, april 8-ig befejezze, hogy az akkorban újra egybehivandott választmány azt megvizsgálja és rendeltetéséhez vezérelje.

Végül méltóságos gróf Eszterházy Antal és Géza urak főtisztelendő Viber püspök ur, ugy szinte Barta jogtudor, Mangold ügyvéd és Csenkey urak részéről kijelentetett, miszerint az egyletbe tagokul felvételt kívánnak; a mi köz tetszéssel fogadtatott.

## Választmányi Jegyzőkönyv

1863. évi május 3-ról.

### Jelenlevők.

Ifj. herczeg **Eszterházy Pál** ő nagyméltóságá, elnök.  
Gróf **Pálffy István** ő méltóságá, elnökhelyettes.

### Választmányi tagok:

**Thieriot Albert**, erdésztanácsos.

**Fibich Károly**, erdésztanácsos.

Dr. **Gervay Nándor**, ügyvéd.

Dr. **Kornhuber Endre**, tanár.

**Mack Ede**, tanár.

**Kremszner Nándor**, erdőmester.

**Smetáczek Ferenc**, erdőmester.

**Siebenfreud Armin**, erdőszmester.

**Rowland Vilmos**, erdőszmester, egyleti titkár.

**Dr. Barta Béla**, tanár, bizottmányi tag.

Egyleti elnök ur ő nagyméltósága az ülést megnyitottnak nyilvánítván, a f. évi martius 4-ki választmányi jegyzőkönyv felolvastatott és hitelesítetett.

Átérve ezután a napirendre, elnök ur gróf Pálffy István ő méltóságát, mint az illető bizottmány elnökét felkéri, hogy a t. országos magyar gazdasági egylet által f. évi febr. 5-ke alatt kívánt vélemény iránt tudósítását terjessze elő.

Gróf Pálffy István ur ennek folytán előterjeszti, hogy az utolsó, martius 4-ki választmányi határozat értelmében az e célra kinevezett bizottmány az emlékiratnak elkészített javaslatát az april 23-kán egybeülve volt választmányi tagoknak bemutatá, kik is azt megvizsgálták és jóvá hagyták. Minthogy azonban eme napon a választmányi tagok közül többen meg nem jelenhettek, és végleges határozat nem hozathatott, az elkészített javaslat Barta, Gervay és Nagy uraknak ujabban a végezt adatott át, hogy azt a mai választmányi ülésben magyar és német nyelven terjesszék elő. —

Gervay ur erre az emlékirat-javaslatot felolvassa, és miután a Barta, Gervay és Nagy urak által indítványozott, és a jelenleg érvényes erdőszeti törvények határozataira vonatkozó változtatások elfogadtattak, ellenben pedig a felsőbb és alsóbb erdősztanodák szerkezete iránti, nágyon is részletezeteknek mutatkozó indíványok már azon okból is elhagyattak, mert az egylet fenntartja magának, hogy e tárgy felett rövid időn a nagymélt. m. kir. Helytartósághoz külön emlékiratot felterjesszen, — határozatott:

Az emlékirat a véglegesen megállapított  $\frac{1}{2}$  alatti szerkesztés szerint a központi Igazgatóság által a t. országos magyar gazdasági Egyletnek mielőbb megküldendő, — azután pedig annak közhírré tétele valamint az egyleti iratban, ugy két olvasottabb magyar és német hirlapban eszközendő.

## 2.

Az 1863 évben Veszprémben tartandó 13-dik közgyűlés idejeül augusztus 24 — 28-ka határozatott, ügyvezetőül pedig a nagyvázsonyi erdőkerülő Z a w o d n i k Károly ur választatott.



Elhatározott továbbá, hogy egyuttal Veszprémben erdőterményi kiállítás is rendeztessék, és hogy minden választmányi tag azon tárgyakat, melyeket értekezés tárgyaiul alkalmasoknak gondol, a titkárnak írásban adja be, mely beadványokból azután egy Barta, Mack, Smetáczek és Thieriot urakból álló külön bizottmány gróf Pálffy István elnökhelyettes vezénylete alatt azokat válassza ki, melyeknek tárgyalatása a helyi viszonyok tekintetbe vétele mellett legalkalmasbáknak mutatkoznak. E végzésekhöz képest a titkárság megbízottat

1. a nmélt. m. kir. Helytartó Tanácsnál a szükséges bejelentést megtenni, és az ügyvezető választásának jóváhagyása végett folyamodni; —

2. Veszprém megye főispáni helytartóját Jagasics Sándor urat a 13. közgyűlés tartásáról értesíteni, és őt közbenjáró befolyásáért megkérni;

3. Ügyvezető urat a reá ruházott tisztség felől értesíteni, és őt a szükséges utasításokkal ellátni;

4. a t. városi tanácsnak a kilátásba helyezett vendégszerető elfogadásért az egylet köszönetét és azon kérelmet nyilvánítani, hogy az ügyvezetőtől, hivataloskodása közben, szives segélyét meg ne vonja.

5. Főtisztel. Ránolder püspök és főtiszt. zirczi apát urakat a közgyűlésbeni részvételre különösen is meghívni; végre

6. a megvitatandó tárgyaknak a választmány általi megállapítása, és az ügyvezető elválasztásának a nmélt. m. k. Helytartóságtól leérkezendő jóváhagyása után

a) a 13-dik közgyűlésrei meghívásokat,

b) annak tárgysorozatát, és

c) a czélba vett erdőterményi kiállításbani részvétel végetti felhívásokat külön utasítás és azon tárgyak megérintése mellett, melyekre a kiállításnak leginkább kiterjeszkednie kellend, mind az egyes tagoknak, mind pedig az erdőbirtokos uraknak közvetlenül megküldeni, és e meghívást több olvasottabb, magyar és német nyelvű hirlap által köztudomásra juttatni.

### 3.

A titkárság ezután a nmélt. m. k. Helytartóságnak 1863 évi martius 27-ről 16225. sz. alatti rendeletét terjeszti elő, melyben az egylet felhívatik, hogy az új egyleti alapszabályok némely §§-ait változtassa illetőleg bővítse meg, más §§-ok iránt pedig a kellő felvilágosításokáa terjessze elő.

E tárgynak megvitatása után határozatik: hogy az egyleti törvény értelmében kívánt változtatások történjenek meg, és a kívánt magyarázatok és felvilágosítások e magas kormány-hatósághoz terjesztessenek fel.



Gervay a 8-ik §-nál indítványozá, hogy a választmányi tagok száma 12-ről 20-ra szaporíttassék, miután némely választmányi tagok lakhelyeinek távolsága miatt több ízben kevesen jelennek meg az ülésekre; holott szaporítván a választmányi tagok száma az üléseket is számosabban látogatná meg.

Mac k ellenben megjegyzi, miszerint az alapszabályok illy hamar megváltoztatása könnyelműnek lenne tekinthető, és úgy gondolja, hogy az ismeretes kötelesség-buzgalomnál fogva számolhatni arra, hogy a távolabb lakó választmányi tagok is az üléseket szorgalmasabban fogják meglátogatni; — minél fogva Gervay indítványa 9 szótöbbséggel, 3 ellenében elvetetett. A megváltoztatott alapszabályok, mihelyt a nm. Helytartótanács jóváhagyását megnyerendették, külön lenyomatokban minden egyes tagnak megküldendők.

## 4.

A titkár a cs. k. kereskedelmi ministeriumnak következő leiratát közli:

198./K. M.

Ő cs. k. apos. Felsege f. évi február 8-ki határozatával legmagasb akaratát oda nyilatkoztatta, hogy egy nemzetközi ipar- és mezőgazdasági kiállítás, melly a képző művészet teremtményeire is kiterjeszkedjék, 1865. évben, vagy legalább egyik erre következő évben tartassék.

Egy év lefolytával az általam e czélból tett intézkedést ő Felsegének legfőbb tudomására kell juttatnom.

Midőn e tisztemnek szerencsés végbevitelére előre is a tisztelt egylet buzgó segélyére számolok, és magamnak fenntartom, hogy a közelebbi ide tartozó határozatokat annak idejében tudassam, a tisztelt egyletet felkérem, miszerint befolyását az erdészgazdákra már jelenleg is érvényesítse, hogy azok a nekik ő Felsege legmagasb kegyelme által nyújtott alkalmat használják, és a mit elő állítani képesek saját és honuk becsületére a belföldön érvényhez jutassák.

Bécs martius 2-kán 1863.

*Wickenburg, mp.*

A tisztelt Erdészegyletnek Pozsonyban.

Az ügy nagy fontossága és az abból várható kedvező eredmények tekintetéből felette szükségesnek találtván, hogy az erdészegylet minden erejéből e kiállításban részt vegyen, és az egész kiállítási ügyet maga vegye kezébe, határozottatott:



Az összes erdőbirtokos urak sürgetően felszólítandók, hogy jól megfontolt saját érdeköknél fogva e kiállításra a legkülönbélebb erdei terményeket küldjék; továbbá az előmunkálatok megtételére állandó bizottmány neveztetik ki, melly egyelőre gróf Pálffy István úr elnöklete alatt: Gervay, Kornhuber, Mack és Thieriot urakból álland; végre megbizatik a titkárság, hogy a m. cs. k. kereskedelmi ministeriumot e határozat felől tudósítsa, és a bizottmány tagjait is értesítse.

## 5.

Gervay úr szükségesnek és czélszerűnek tartván, hogy ezentúl a választmányi ülések jegyzőkönyvei csak történt hitelesítésök után tétessenek közzé, indítványozza, hogy az egyes jegyzőkönyvek mindég még a legközelebbi választmányi ülés ideje előtt hitelesítsessenek meg; mi elfogadtatván a nagyméltóságu elnök ur megkéretett, hogy ezentúl a hitelesítéssel az elnökhelyettes urak egyikét és két választmányi tag urat megbizni méltóztassék.

## 6.

Miután, Helm úr a választmányból kilépvén, ebben egy hely megüresült, a választmány az alapszabályok 8-ik §-ának értelmében magát kiegészítendőnek határozza, és tagul Nagy Elek urat választja.

## 7.

Vonatkozólag az országas magyar gazdasági egyesülethez küldendő emlékiratban érintett azon küldöttségre, melly időszerű erdőszeti és vadászati törvényjavaslat kidolgozásával megbizatatandó volna, — a megkívántató előmunkálatok megtételére egy, elnökhelyettes Weszely, továbbá Barta és Gervay urakból álló bizottmány neveztetik.

## 8.

Az egyleti titkár kérése folytán, az egyleti irat magyar részének szerkesztésére külön bizottmány neveztetik Barta, Gervay és Nagy urakból; és Gervay ur indítványa következtében határoztatik, hogy jövőre ne csak a közgyűlések, hanem a választmányülések tárgysorozata is jökor, terjedettebb nyilvános lapokban magyar és német nyelven köztudomásra juttassék.

Ezzel a jegyzőkönyv befejeztetett és aláíratott.

/.

**Tekintetes országos gazdasági Egylet!**

Folyó évi február 5-ről kelt felhívása nyomán a magyarországi erdészegylet választmánya nem késett nagyságos Lónyai Gábor urnak jól megérlelt nézeteit gondosan megvizsgálni, s azontul általánosan erdészetünk fejlődése kérdését alaposan és minden oldalról tárgyalni.

Midőn ezuttal tárgyalásaink eredményét a mellékelt emlékiratban további eljárás végett tisztelettel közöljük, egyszersmind abbeli meggyőződésünket fejezzük ki, hogy illynemű barátságos összeműködés legalkalmas mód hazánk jólléte emelésével egybevágó kölcsönös érdekeinket kellőleg előmozdítani.

Használjuk ez alkalmat a tekintetes Egylet által megnyitott testvéri közlekedés feletti örömünket kifejezni, s bizton reméljük, hogy kölcsönös viszonyaink tartósak maradnak.

Pozsony május 3. 1863.

## A magyar erdészegylet emlékirata

n. Lónyai Gábor ur előterjesztéseire a magyarországi erdőviszonyok s általában az országos erdőművelés emelése céljából.

*Az egylet 1863-ki márczius és aprili választmányi üléseinek határozatai szerint.*

### I.

#### Az erdészegylet előmunkálatai a magyar erdészet tárgyában!

Lónyai Gábor ur alaposan jegyzé meg, hogy a magyarországi erdőviszonyokról az erdészeti egylet több oldalrólí fölvilágosítást nyujthat. Mert az ország különböző helyein tartott közgyűléseink alkalmával nemcsak a szomszédos erdőkbe történt kirándulásaink által gyarapítottuk tapasztalatainkat, hanem több egyleti tagok is nyujtottak e részben igen becses erdészeti s egyéb hasonnemű munkálatokat.

E mellett hazánk erdészeti statistikájának összeállíthatására az adatokat folyton gyűjtögettük; mert mi az államrajzot lényeges eszközként tekintjük az összes gazdasági viszonyok és a kormányzati rendszabályok célszerűségének felismerhetésére.



Mindezen anyag egyleti folyó iratunkban feltalálható s elégnek tartjuk egy példányának  $\frac{1}{2}$ -alatti iderekesztése mellett azon viszonyokra vonatkozó fejtegetésekre utalni \*).

Egyleti folyó iratunk ezenfelül az erdészeti egylet összes munkásságát tartalmazza. Azt hisszük, hogy buzgalommal sok jórátörekvést egyesítettünk, s ha mind e mellett eddigelé tényleges eredményeket nem nagy

\*) Erdészeti statistikára vonatkozó közlemények találatnak.

I. évfolyam, 1. füzet, 18-ik lapján és 3 füzet 1-6 lapján.

II. folyam, 1. füzet, 59-ik lapján; 2-ik füzet, 27-ik l. s 4. füzet, 94. lapján.

III. folyam, 1. füzet, 12. és 86—91. lapján; 2. füzet, 68. l.; 4. füzet, 36 l.

Ujfolyam, I. kötet, 1. füzet, 83. l.; 2. füzet, 20. és 24. lapján.

Ujfolyam II. kötet, 1. füzet, 39. és 72. l.; 2. füzet, 88. l. és 4. füz. 27. lap.

Az erdei szolgálalmak megváltására vonatkoznak:

I. évfolyam, 1. füzet, 24—88. l.; 2-ik füzet, 29—46. l. és 56. l.

II. folyam, 1. füzet, 37. és 115. l.

III. folyam, 1. füzet, 15. l. és 4-ik füzet, 16. l.

Ujfolyam, I. kötet, 1. füzet, 14. l.

Ujfolyam, II. kötet, 1. füzet, 21. l.; 2-ik füzet, 63. l. és 4-ik füzet, 1. l.

Az erdei pusztítások meggátlását tárgyzó értekezések foglaltatnak:

I. évfolyam, 1. füzet, 5-ik lapján b) alatt.

II. folyam, 1. füzet, 112. l.

III. folyam, 1. füz., 39. és 78—81. l.; 2-ik füz., 50. és 52—62. l.; 4. füz., 43. l.

Az erdészeti törvényhozás körüli javaslatok s nézletek foglaltatnak:

I. évfolyam, 1. füzet, 5-ik lapján l) alatt s ugyanott 34. l.

II. folyam, 1. füzet, 33. és 80. l.; 4. füzet, 1. lapján.

III. folyam, 2. füzet, 50. l.; 4. füzet, 66. l.

Ujfolyam, I. kötet, 2. füzet, 61. l.

Ujfolyam, II. kötet, 1. füzet, 31. l.; és 2. füzet, 69. lapján.

Erdészeti iskolák felállítása s erdészeti próbatételek iránt lásd:

I. évfolyam, 1. füzet, 27., 33. és 88. l.

III. folyam, 3-ik füzet, 7—41. l.

IV. folyam, 1. füzet, 36. l.

Ujfolyam, II. kötet, 4. füzet, 18. l.

A futóhomok megkötésére szolgáló műveleteket tárgyzó értekezések találatnak:

II. folyam, 1. füzet, 65. l.

Ujfolyam, I. kötet, 1. füzet, 91. l.

Ujfolyam, II. kötet, 1. füzet, 43. l.; és 2. füzet, 92. l.

Ujfolyam, III. kötet, 1. füzet, 44. és 68. l.

A vadászatra vonatkoznak:

II. folyam, 1. füzet, 92. l.

Ujfalom I. kötet, 1. füzet, 99. és 123. l.; 2-ik füzet, 1—18. l.

mérvben mutathatunk fel, hasonló sorsban vagyunk a többi egyletekkel, melyeknek a lefolyt időszak viszonyai nem igen kedveztek.

Összejöveteleink alkalmával általában azon meggyőződést szereztük, hogy több kitünő gazdasági üzlet létezése daczára, a magyar erdészet még úgy szólván pólyáiban van. Gyakran valóságos erdőpusztításokra bukkanunk, melyeknek oka főleg az illető erdőket terhelő szolgalmakban rejlik. És leginkább a minden elővigyázat és tekintet nélküli legeltetés az, melly sok erdőt árnyéktalan mezökké és kopárságokra változtatja át.

Végül még azt jegyzük meg, hogy Késmárkon 1856-ki évben tartott közgyűlésünk alkalmával a Szepességben tapasztalt nagyszerű pusztítások szemlélete indító okúl szolgált azok ellen a fennállott kormányzéseknel panaszt emelnünk. És a fennállott helytartótanácsi osztály 1857-ki jul. 18-ról (lásd egyl. folyóirat III. folyam, 4-ik füzet, 67. lap) adott is ki egy jó irányú rendeletet, melly azonban fájdalom kellőleg nem foganatosítotott.

Mennyiben enged az 1807-ki 21-ki tczikk ez irányban közigazgatási befolyást és intézkedést arról alább bővebben szólандunk.

## II.

### Lónyai Gábor ur javallatainak tárgyalása.

Mindenek előtt tárgyalni fogjuk Lónyai Gábor ur javallatait az 1807. 21. t. cz. alkalmazása — és a községi erdőkre történt vonatkozásával, s egyuttal kiegészíteni annak jól átgondolt nézeteit s indítványait.

Mi is azon véleményben vagyunk, melly szerint a. m. kir. Helytartótanács az 1807. 21. t. cz. alapján közigazgatásilag intézkedhetnék, hogy az erdők általában, különösen pedig a közös (közbirtokossági és községi) erdők gazdaságosabban kezeltessenek és használtassanak.

S midőn mi is a magas kormány figyelmét az erdészeti viszonyok szabályozására felhivandónak tartjuk — tekintetbe vesszük a létező körülményeket, melyekhez képest határt vonunk azon intézkedések között, melyek a meglevő törvények alapján közigazgatási uton letesíthetők s azok között melyek a jövő törvényhozásnak fenntartvák.

E végből szemlét tartottunk eddigi törvényeinken, s úgy találtuk, miszerint az 1807. 20. és 21. t. cz. s az 1840. IX. t. cz. a legégetőbb szükség — az erdei pusztítások meggátlására a legfontosabb szabályokat tartalmazták s csupán szigorú végrehajtásukat kell közigazgatási uton a változott politikai szerkezet és birtokviszonyokhoz képest rendezni.

Az 1807. 21. t. cz. eddig hiányosan volt felfogva azok által, kik ezt



ügy értelmezték, mintha e törvény csupán a közösségben levő vagy per alatti erdőkre szorítkoznék. Holott az ellenkezőt maga a törvény felirata „de conservatione silvarum“ hirdeti. Továbbá a bevezetés külön említi azon pusztítást, mely „ex causa dilapidationis“ tétetik; a 2-ik § erdőről szól, mely egyesnek tiszta tulajdonához tartozik „ad purum unius dominium spectat;“ különbséget tesz a közbirtokok és egyes tiszta birtokok között. Végre a 17, 18, 19 §§-okban a jobbágyok és községek erdejéről intézkedik. — Mindezekből világos, hogy a fentebbi törvényt csupán a közös erdőkre szorítani nem kell.

Előre bocsájtva tehát, hogy meggyőződésünk szerint e törvény intézkedései az erdők minden nemeire alkalmazhatók, kijelöljük annak legfontosabb elveit:

Az 1. § meghatározza az erdei pusztítás fogalmát, erdőpusztítás ehhez képest: ha a vágás nem áll arányban az utánnövesséssel; ha oly időben és módon vágatik az erdő, hogy a hajtásoknak el kell veszniök; ha a vágás megtételénél a sarjadás megóvásáról a rendes módok által gondoskodva nincsen; ha végre az erdők oly helyen irtatnak ki, mely más haszonvétele nem alkalmas. —

Kimondatik: hogy a törvény célja: az említett módokon elkövethető pusztításoknak elejét venni „ut silvarum devastatio praepediri possit“; mely kimondás az előleges intézkedések megtételére jogositványt foglal magában.

Az erdei szolgalmakra vonatkozólag elvképen felállítatik: hogy a fiatal vágásokban a legeltetés tilalmas míg a sarjadéka csucsáig azon magasságot el nem éri, s nem oly erős, miszerint a marhák által le ne legeltethessék.

A kecskék tartását a törvényhatóság, ha kártékonynak találja, eltilthatja.

A jobbágyok faizási jogát a földes ur felügyelete alá helyezi, és a földes urat fölmenti ama kötelezettségtől, hogy az épület oldal falaira — faházokhoz — fát adjon.

Különösen pedig az erdei zárlatot szabályozza.

Az 1807. 21. t. cz. tehát a törvényhatóságokat ruhazza fel ama joggal, hogy az erdők fentartására ügyeljenek, hogy a pusztítást akadályozzák, megmondja mit tart erdei pusztításnak, következőleg megmondja mit nem kell engedni.

Adjuk ezekhez az 1840. IX. t. cz. 22, 23, 29, 31, 32 §§ mint melyek szinte az erdők megvédésére czéloznak, s látni fogjuk, hogy nem megvetendő azon anyag, mellyel rendelkezhetünk.



Ha a törvénynek fentebbi rendeleteit tekintjük, azt fogjuk találni, hogy azok valóban üdvösek és célszerűek, de mivel meg nem tartatnak csak írott malasztól tekinthetők.

A törvények meg nem tartásának oka azonban nagy részt a változott politikai és birtok viszonyokban is keresendő.

De mi azt hisszük, hogy épen a magas kormány van arra hivatva: miszerint a törvények mimódoni végrehajtását szabályozza.

És itt bátorkodunk nézeteinket előadni a körül: hogy mily hatósági intézkedéseket tartanók mi szükségeseeknek arra, hogy a fentebb idézett törvények hatállyal alkalmaztassanak.

Tekintve, hogy megszüntetvén az 1848. IX. t. cz. által az urbéri viszonyok — a községi erdők felett addig a földesurakat illetett felvigyázat a megyei törvényhatóságokra ment által, — és tekintve, hogy az 1848. X. t. cz. 7. § nyilván rendeli, hogy „a megyéknek az erdők jó karban tartására felvigyázni ezentúl is szoros kötelességükben álland“; — mind ezen törvény foganatosíthatása mind a közigazdaszat érdekében is múlhatlanul szükségesnek találjuk: hogy a hatóságok saját szakértő organumokkal látassanak el. —

Illynemű organumok azonban még sehol nem léteznek s előbb felállítandók.

Lónyai Gábor ur ugyan a pusztításoknak magánosok általi feljelenítésére számít némi részben; mi ellenben tapasztalásaink nyomán ezekre egyáltalán nem támaszkodunk, már csak azért sem, mert mindenki tartózkodik még a feladás látszatjától is; másrészt illynemű feladások a legjobb esetben is csak a baj megtörténte után tétetnének, míg ellenben a feladat éppen az volna a pusztítást, ha nem is lehetleníteni, de kitelhetőleg megakadályoztatni. Ehhez járul, hogy bizonyos esetek szakértői eljárást igénylenek, szóval a feladat érvényesítésére a megyei hatóságoknak saját organumokra van szükségök.

Kell, hogy ezen organumok szakértők legyenek. Már azon kérdés, vajlon bizonyos eset szolgálat-e elég okot hatósági beavatkozásra; mennyire terjedjen ezen beavatkozás; az 1807-ki törvény további alkalmazása, nevezetesen annak 2-ik §-áé, mely a vágásokat hatóságilag rendeli meghatároztatni, a pagonyokat és általában az egész kezelést ellenörzeni — kétségtelenül erdészeti szakértőket feltételeznek. S hogy ezen hatósági gyámkodás az állapoton javitson és az erdőtulajdonos alkalmatlan s nem ritkán haszontalan faggatásává el ne fajuljon, épen ezen férfiaknak kitünő képességgel és becsületességgel kell birniok.



Első pillanatra úgy látszik, hogy e célra a létező egyes birtokok jelesebb erdészhivatalnokai volnának alkalmazhatók. De egy részt ezek csak kivételesen fognának rendelkezés alatt állhatni, miután hivatalos ügyeik őket különben is nagy részben elfoglalják; másrészt nem mindig fognának a szükséges elfogulatlansággal eljárni.

Az erdészegylet tehát határozottan önálló megyei felügyelők rendszerített alkalmazását tartja szükségesnek, és ilyenek mindenütt alkalmazandók volnának, a hol az erdőtalaj tetemes, vagy a tulajdonos rossz kezelése hatósági gondoskodást igényel; ily szakértők alkalmazását sőt felállítását az 1807. 21. t. cz. 1 §-ával is igazolni lehet.

Ezen felügyelők azonban, kivéven a később felemlítendő községi erdők kérdése körüli eseteket — az erdőbirtok üzletébe egyáltalán nem avatkozhatnának, hanem egyedül arra szorítkoznának, egyrészt a megyénél előforduló zárlati kérdés elhatározásánál okadatolt véleményt adni, másrészt a már megrendelt zárlatból folyó hatósági jogokat és kötelesegeket teljesíteni.

Egyszersmind tényezők volnának a községi erdők kellő és jobb karba hozatalára.

Abban Lónyai Gábor úrral tökéletesen egyet értünk, hogy a községi erdők a nyilvános s közgondosságot kiválólag megkívánják. Csakhogy ezen befolyás megelőző legyen, az az, ha sikeres és előnyös akar lenni, a pusztítást képes legyen meggátolni.

A községnek lényegében, de a törvényben is (az 1853. márcz 2-án kelt urbéri nyiltparancs 13. §-a) feneklik, hogy a községi erdők jókarban legyenek és tartós hasznot hajtsanak. Ez csak akkor érhető el, ha az üzlet határozott és jól átgondolt terv szerint kezeltetik.

A községek tehát utasítandók volnának bizonyos határidő alatt ilyenemű tervet készíteni és helybenhagyás végett a megyének betérjeszteni, melly magában foglalná a vágásokat tekintettel a failletmény tartós használatára és az erdők megifjodása módjára. Annak vizsgálata vajjon ezen terv szerint a használat tartóssága s a megifjodás elegendőleg biztosítva van-e? feladata volna a megyei felügyelőknek.

Miután azonban számos község, erdejének csekélysége miatt alig volna képes saját erdészeti személyt tartani, vagy a szomszédos erdészeti személy által a nevezett terveket megkészíteni: a megyei felügyelőnek további köteletségében állana ilyenemű községek számára az üzleti s gazdasági tervet szükséges egyszerűségben s népszerűleg elkészíteni.



Mivel pedig a legjobb gazdasági tervök csak úgy sikerülnek, ha megtartatnak s eddigi tapasztalatok szerint számos községnél annak megtartása kétséges, szükséges, hogy a megyék felügyelete a községek irányában szigorúbb legyen mint a földesurak irányában.

Megjegyzésünk nem vonatkozhatik városi községekre, melyek tetemes erdőségeiket mint különben is közvagyon többé kevésbbé jól kezelik, hanem egyes egyedül a falusi községekre, hol az erdő mint községi vagyon közvetlen a lakosok által használtatik s nem ritkán kizsákmányolás után pusztulásnak indul.

Ezen községek erdejire kiható pontos felvigyázat a megyei erdősze-ti felügyelők hivatal köréhez tartoznék.

Az általunk javallott gazdasági tervezetek által Lónyai Gábor urnak a forgás megállapítására czélszó javaslata tökéletesebben éretnék el, miután ez általános rendelet által alig szabályozható, hanem szakértők által esetről esetre a vidék, idő s egyéb körülmények tekintetbe vételével állapítható meg.

Lónyai Gábor úr véleménye szerint a községi erdőtér minimumja volna megállapítandó, mi mellett mindnyája egyenlőleg kezeletnék. Mi ellenben azon nézetben vagyunk, hogy ezen términimum nyomossága vidék és egyéb körülmények szerint igen változó s e részben általánosan érvényes mennyiség alig határozható, legfeljebb hasonvidékek összeállítása esetében. S ezen felfogás szerint is a megyei felügyelők dolga volna kétség esetében s bizonyos községei tekintettel meghatározni, valjon erdeje továbbra is azonos terv szerint kezellessék-e vagy sem.

Különös szempont alá esik az erdőnek szántófölddé szándékolt átváltóztatása. Az erdőirtás engedhetősége még a términimumon alól álló községi erdőkre is kihatólag határozottan megyei beleegyezéstől feltételezendő; mi azonban mindazon esetben megadandó, a midőn az erdőtalaj szántóföldre alkalmas és országos túlnyomó tekintetek az átváltozást nem ellenzik. Valjon azután az engedélyezett irtás a községi birtokosok közt felosztassék-e vagy mint községi legelő használtassék, a körülményektől függ. Annyi bizonyos, hogy a hol az egyes is a neki jutandó tért csak legelőnek fogná használhatni, ott inkább a közösségbeni meghagyás; ellenben a hol az osztalék szántófölddé vagy rétté alakíthatatnék át, viszont a kiosztás már csak azért elvül tekintendő, mert ezen mód a mivélségi ág jövedelmezőségét emelné. Ezen kérdés eldöntését egyébiránt bátran a község elhatározására lehetne bízni, mint melly saját érdekeit eléggé ismeri és meg-



fontolni képes, valjon a kérdéses tér közlegelőnek-e vagy inkább szántó-földnek alkalmas?

Lónyai Gábor ur további előadásában helyesen jegyzi meg, hogy oly vágások is, melyek csekély térségöknél fogva tartós használatra kilátást nem nyújtnak, az oly annyira káros kilegeltetés ellenében zár alá veendő, ha ez által teljes megsemmisülésök — mint ez hegységekben, vagy akár futóhomokban gyakran előfordul — és a vidék elkopárolása meggátoltatnék.

S valóban a zárlat csaknem egyedüli fegyver, mellyel az 1807-ki törvény alapján a kormány egyelőre rendelkezhetik és az erdőpusztítás terjedését közvetlenül gátolhatja. Azonban még ezen mód sem elégséges és nem is felel meg teljesen azon feladatnak: erdeinket felvirágoztatni, kietlen kopárainkat megeleveníteni, homok sivatagjainkat megkötni s termékenyíteni; mi pedig hazánkban lényeges tekintet, hol az erdők a magántulajdonos haszna mellett egyszersmind fejlődhetés tekintetében országos fontosságúak és így nyilvános és köz érdek csaknem legértékesebb tárgyai. E zárlatnak kiegészítése lenne a mit Némethonban erdőitalomnak (Waldbann) neveznek. Miután azonban illynemű alapos titalom behozatala törvényhozási tárgy, s egyelőre csak arról lehet szó a létező törvények korlátai közt a bajon segíteni, nem marad egyéb hátra, mint a zárlatnak üdvös és kimerítő hasznát venni.

Lónyai Gábor urnak a faültetések érdekében előterjesztett nézeteit és indítványait a magyarországi erdészeti egyesület egész terjedelmében osztja és támogatja.

Kiegészítésül következőket vagyunk bátrak megjegyezni:

1-ör. Már az 1852-ki közgyűlésünkben (I. Folyóiratunk 1-ső folyam, 3-ik füzet, 20-ik lapját) kiemeltük, hogy a sok községre nézve küszöbön álló és a közlekedési utak irányára is nagy mérvben kiható tagosítás tekintetéből a faültetések egész biztossággal csak az országos és megállapított főközlekedési utakon lehet foganatosítani. Ültetésük ezen utakon megyei hivatalnokok által, megóvásuk mindenek felett az útkaparók által sikeresítendő.

2-or. Pusztta kényszer illynemű ültetések foganatosításánál még soha sikeresnek nem bizonyodott. Hangosan szóló bizonyosság erre a nagy költséggel eszközlött, rosszul foganatosított s épen azért s későbbi elhanyaglás miatt tönkre jutott, az osztr. kormány által 1855-ben tett kiültetései az országutaknak.

3-szor. Ellenben teljesen sikerült mód ezen vállalatot a lelkészek s iskola útján a nép kedélyére hatólag előművelni s az ültetések a község



körében s magok a tanoncok által foganatosítani. S mivel önszülöttje iránt rendesen minden kebel melegebben dobog, előrelátható, hogy minden tanonc a növendék ültetvény öre és védője lenne. Ezzel kapcsolatban áll azon igen üdvös eszme: hogy már a praeparandiákban a tanítók e feladatra előkészítenek és e végből a gyümölcsfa tenyésztés gyakorlati ismerete tantárgygyá emeltessék.

Az erdészek e rendszabályt avval mozdíthatnák előre, hogy ha faiskoláikban különösen az utak melletti ültetésre alkalmas gyümölcs csemetékét nagyban termelnének.

### III.

#### **Az erdészegylet kapcsolatos javallatai.**

Lónyai Gábor urnak az erdőmivélés tekintetében előterjesztett javallata és rendszabályai alaposak és átgondoltak; de véleményünk szerint még korántsem elegendők és kimerítők — minek következtében hivatva érezzük magunkat a t. magyarországos gazdasági egylet figyelmét még a következő észlelésekre fordítani:

Magyarország erdészeti mivelődésének mindenek felett három akadálya van:

1-ször. Az erdei szolgalmak.

2-szor. A fennálló erdei rendőrségi törvények hiányos alkalmazása.

3-szor. Erdészeti szakképességet terjesztő intézmények hiánya.

A nagy birtokokat terhelő szolgalmak megszüntetése a megindított birtokszabályozás által kilátásba van helyezve; de épen ez irányban még sok a megoldandó, nagy a hátramaradás és a kivitel gyorsítása igen kívánatos.

S még a keresztül vitel után is sok év eltelik, valameddig ezen szolgalmak megcsökönösödött utóbajaiból az erdők kivetköztethetnek s belterjelmű kifejlődésnek indulhatnak.

A feladat tehát addig is ezen bajt korlátok közé szorítani, nehogy a felszabadulás időszakában erdőt ne találjunk.

Megsemmisülnének pedig az erdők főleg a korlátlan legeltetés szolgálma alatt.

Az 1840: 9 t. cz. 1. §-a ugyan minden erdei károsításokra is kiterjeszkedik és annak 9-ik §-a különösen a legeltetést büntetés alatt tilalmazza, de mit sem határoz a pagonyok lényeges életfeltételéről t. i. a betiltás időszakáról. A legelő-tilás pedig a cserjék megifjodásának lényeges kelléke;



a miért minden művelődésnek indult ország törvénykönyvében erre vonatkozó határozmányokra találunk.

A már többször említett 1807-ki 20. és 21. t. cikkek világosan a legelőtilosrol is intézkedtek; — de gyakorlatban ez üdvös törvények határozványait nem igen látjuk érvényesítve; szükség volna tehát a kormány intézkedésére, mellyel szigorú ahhoz tartás végett az ország minden törvényhatóságaival tudattatnék: hogy az 1807. XX. t. cz. 3. §-a és ugyanazonévi XXI. t. cz. 6. §-a értelmében a legeltetés betiltandó a hajtásos pagonyokban a vágás idejével, ültetvényekben ültetéssel, és tart valameddig ki nem növi magát arra, hogy a marha szájával az utóhajtásokat el nem érheti és az átmenő marha az összetöréssel többé nem fenyegetheti.

A törvény szavain fenekelő illy rendelvény s annak szigorú megtartása által a közszükségletnek egyelőre meg volna feelve.

Általányosan bizonyos évszámot akár az erdőtulajdonos akár a legelő illetékes hátránya nélkül gazdasági szempontból sem lehet meghatározni; mivel a növesi időszak, hely, faminőség és művelési mód különbözősége szerint változik.

Ezek szerint elégséges a tilos időszakát elvben megállapítani. Az erdőtulajdonos ennek jótéteményét a szükséglet szerint felhasználná; a jogosítottak ügyelnének arra, hogy ezen megszorítás túl a rendjén ne gyakoroltassék; vita esetében a helybeli körülmények szerint a hatóság az évszámot meghatározhatná s azon alaki előnye is volna ez elvi intézkedésnek, hogy e szerkezet az 1807-ki t. cz. szellemének kifolyása és alkalmazása volna.

Az erdőtulajdonos törekvései erdejének megóvásában mindaddig sikertelenek maradnak, meddig az arra hivatott bíróságok a feljelentett károsításokat igazságos szigorral és telhető gyorsasággal el nem itélik s ítéleteiket végre nem hajtják.

E tekintetben hazánk legtöbb vidékén sok a hiány. A bíróságok tehát komolyan oda utasítandók, hogy az 1840. IX. és 1807. 20. 21. t. cikkek igen bölcs határozmányait és ígeit megtestesítsék. Ezzel kapcsolatban mind a bíróságok mind az erdőtulajdonosok figyelmeztetendők volnának az 1840 18. t. cz. 23. §-ra, melly szerint a czözök meghiteztetése az összes erdőszerzeti személyzetre is kiterjed; e törvényes rendszabály általános alkalmazása által a bíróságok gyors eljárása előmozdítannék és könnyítenék.

Az iránt nincs többé kétség, hogy az erdőművelés alapos szakképeségű erdészektől is feltételeztetik, valamint az iránt sem, hogy Magyaror-



szág erdészeti képző intézetei vagy is inkább az e nemben egyetlen selmeczi erdésziskola a jelen szükségleteknek meg nem felel.

Ezen meggyőződéstől vezéreltetve az erdészegylet alakulása óta nem szünt meg az erdésziskolák felállítására körül fáradozni s e részben több oldalú lépéseket tőn, mellyek azonban eddigelé a kívánt sikert nem eredményezték.

Többnyire reméljük, miszerint az e tárgyban a nm. m. k. Helytartótanácsához intézett felterjesztésünk folytán nem sokára alkalmunk leend a honunkban felállítandó erdésziskolák szervezése iránt illető helyén körülményes előterjesztést tenni; melynek mását a tek. országos gazdasági egyesülettel annak idejében közölni el nem mulasztandjuk.

Előadásunk fonalán erdészeti viszonyaink emelésére czélzólag csak a legközelebbi teendőket emeltük ki; ezzel azonban korántsem vesztlök el szemeink előtt az erre ható leglényegesebb rendszabályt. Értünk ez alatt egy korszerű erdészeti törvényt.

Erdészeti törvényeink művelődési állapotunk által túlszárnyaltattak. Ezen igazság a sok tekintetben kitünő 1840. 9-ik t. cz. behozatala által nem gyöngítettik, mert ez is részben elavult, de leginkább azért nem felel meg, mert az erdőszetet csak csekély részben érinti.

Szóval már rég azon állapotra jutánk, mellyben az erdőszet lényegét, feltételeit, felvirágozását egybefoglaló rendszeres törvényre van szükségünk, minővel más a műveltségben előhaladott országok ellátvák; s minőt már az 1791. 57. t. cz. kilátásba helyezett.

Az 1852-ki osztrák erdésztörvény magyarországra is kiterjesztett volt, de habár a szándék jó lehetett a törvény ki nem elégített, mert ha már az osztrák tartományok viszonyait is kellőleg ki nem merítette, még kevésbé gyökerezhetett volna meg az egészen külön viszonyú Magyarországon.

Helyén volt tehát e szabályt hatályon kívül tenni; de ez által még égetőbbé vált a szükség helyébe mielőbb sajátyszerű viszonyainknak megfelelő s egyéb intézményekkel is egybeillő törvényt hozni.

Ennek sikeresítése a törvényhozás feladata; de viszont nekünk s velünk rokon egyleteknek hivatása az ezen törvénybe felveendő alapokat tárgyalni és megérlelni.

Ezen tekintetknél fogva az erdészeti törvényhozás tárgyalása közgyűléseink és folyó irataink állandó feladata leend.



S e mellett nem hallgathatjuk el abbeli észrevételünket, hogy bár azon kiküldötségeken kívül, melyek a hazai törvényhozás számára annak legfontosabb ágaiban olly jelesen előmüködnek, hazai erdészeti törvény kidolgozására is választmány utasítatnék, melly az országos gazdasági egyelet valamint az erdészegylet kiküldötteit is körébe vonná.

Ez óhajításunk jogosultsága az idéztük 1791, 57. t. cikkben, s különösen az 1848; X. t. cz. 8. §-án alapszik, mint a hol rendeltetik, hogy „az erdőknek sikeresebb mivélése és fentartása iránt a legközelebbi országgyűlésnek részletes törvényjavaslat előterjesztendő.“ —

Végül még egy tárgy érintendő, melly ugyan nem tisztán erdészeti, de avval szoros kapcsolatban áll; értjük a vadászati törvényt.

A vadászati jog és vadászati rendőrség nálunk elavult, s feltétlenül uj alapokon rendezendő, ha azt akarjuk, hogy vad kipusztulás helyett az az ország művelődési ágaival egy színvonalon álljon.

A törvényhozásnak tehát feladata leend vadásztörvényt alkotni; nekünk pedig közös kötelességünk e kérdést elemeiben tárgyalni és érlelni.

De addig is ez irányban lehetne közigazgatásilag üdvöset eszközölni; ha ugyanis a nagyméltóságú magyar kir. Helytartótanács megkéretnék a megyéket oda utasítani:

1-ször. Hogy a nemjogosítottoknak a szabadbani vadászás szorosan megtiltatnék.

2-szor. Hogy a madarak azon nemei, melyek a kártékony rovarok irtói kiméltessenek.

3-szor. Hogy e szabályok áthágói nevezetesen a tilos idő megnem tartói s a vadtolvajok ellen az eddignél szigorúbb eljárás rendeltetnék.

## Erdő-statistikai jegyzetek.

Azon egyleti tagok, kik a kézsmárki közgyűlés alkalmával a regényes fekvésű Tatra-Füredre — Schmecks — és a központi Kárpátok egy részébe tett kirándulásban részt vettek, bizonyosan fájdalmas érzettel és bosszús felindulással fognak azon állapotra még visszaemlékezni, mellyben Szalók (Schlagendorf), Szász-Sebes (Mühlenbach) s egyéb helységek községi erdőségei találtattak; ahol ugyanis nemcsak a lomniczi csúc s egyéb bérczek közvetlen tövében megvolt fenyveserdők terjedelmes helyeken irtalmatlanul kivágattattak a nélkül, hogy mesterséges fiatalosításról gon-



doskodva volt volna, vagy hogy a természeti utoni újra erdősítéshez megkivántató feltételek — elegendő számu alkalmas magfa visszatartása által — megtartattak volna; de hol még ennél is tovább mentek, mert még a fenyveserdők felett levő, a természet által, az alantabb fekvő erdőknek mintegy védelmére rendelt, henyefenyő körítette öv is tövében kivágatott, s nem vétetett fontolóra, hogy ama meredek hegylejtőségeken soha, vagy pedig legkedvezőbb esetben csak századok multával képződhetik ujból olly tömör erdőség.

Nem szükséges hosszasan bizonyítgatni, hogy azon tájékokon, a mag sikerülése és a zsenge növények éledése sokféle eshetőségektől függ. S mind e mellett ama letarolt helyeken mégis számos nyájak legelésztek. Ezen erdőtlenítés természetes következése azután, hogy az egyébkint is nyomoru alapréteg, mely a felszint nemezszerüleg fedő takarónak védelme alatt készült és maradt meg — mert ágai néha 5 ölnyinél is messzebbre a földön kiterültek és gyakran még uj gyökereket is hajtottak — annak eltávolításával a légkörnek itt káros és pusztító hatásának kitétetett. Az évtizedek óta megszaporodott tülevél- és ághulladékokat azután az égető napsugarak kiszáritják, az erős szelek tovább hajtják, vagy a záporosók által a vízben feloszlató földrészecskékkal együtt elmosatnak. A nedvességet tartó moh-takaró, mely a sziklákat és köveket fedezte, kiszárad és elenyészik, s néhány év multával az azelőtt kellemes zölddel fedezett térség pusztá kötörék lett, mellynek nagyobb s apróbb sziklatöredékeit a meredekül lerohanó víz ereje elhordta, az alantabb fekvő áldott mezőségeket, szántóföldeket és réteket gyakorta több lábnyi magasra megtölti, és terméketlen kőhalommá változtatja.

Ezen épenséggel nem túlzott színekkel festett rajz valóságának legnagyobb bizonyosságait azonban nem egyedül csak Szepesmegye központi Kárpátjaiban, hanem szintugy azon heglánczolatoknál is felleljük, mellyek Gömör, Liptó, Zólyom, Thurócz és Trencsin megyék határait képezik, leginkább pedig Kriván, Kralova holla, Djumbir, Jaszena-bérczek, a Prasiva, Krisma stb. körül. Sőt még Besztercebánya közvetlen szomszédságában is a majdnem évenkint előforduló befővenyezések az oktalan és könnyelmű erdőkivágások következéseit mutatják.

Hasonló szomorú jelenségekre akadunk a Vág- és Kisucz-völgyben, Nyitramegyének priviczí völgyében, N. Szobathnál a Fehérhegyen, a Bakony némelly vidékein, és sok más helyeken, név szerint pedig nagy kiterjedésben Krassó mellett és a katonai örvidéken. Híjában sajnálja a mezei gazda a haszontalanul ráfordított munkát és a magot, ha a zápor több láb-



nyi magas fűvényt és kavicsot földjére lehordott; de eszébe egyiknek sem jut, hogy az egyedüli biztos óvszer azon magasabban fekvő hegyek és hal-  
mok újabb beerdősítésében keresendő, mellyeket az önhaszonlesés vagy a  
tudatlanság és vakság védő erdőségeiktől megfosztott.

Nem tűz semmisítette-e meg csak kevés év előtt is a legterjedelmesb  
henyefenyveseket Praschiva tetején, mellynek tövében Koritnicza regényes  
fürdő fekszik? Nem néznek-e onnét még maiglan is le a völgybe a hala-  
vány, kéregfosztotta fenyők, mint kísértetek? Nem égetnek-e le évenként  
Breznóbánya polgárai, henyefenyővel benőtt tetemes téreket Kumlowa bér-  
czen, csakhogy legelőiket nagyobbítsák?

Valameddig illy eszelős bánásmód büntetlen marad, valameddig áta-  
lában a községek és testületek erdőségei szigoru hatósági ügyelet alá nem  
jutnak: mindaddig azoknál okszerű erdőgazdálkodásra gondolni sem lehet.  
Őszinte örömmel üdvözeljük tehát a nm. kir. Helytartó-Tanácsnak 77-dik  
lapon közlött intézvényeit, mellyekben a községi erdők rendes kezelése és  
minden erdei kihágások szigoru megbüntetése iránt czélszerű intézkedések  
foglaltatnak. Úgy hisszük, hogy nem tévedünk, ha azon érdemet, hogy ez  
egyáltalában elrendelve lett, e tárgynak a t. országos gazdasági egyesület  
igazgató választmányában tett felemlítésének, és az erdészeti egyletnek  
köszönhetjük, melly ismételve fáradozott, hogy kérelmezés útján e szomorú  
viszonyok a magas kormány tudomására juttassanak. Mily nagy pedig azon  
erdőterület, mellyet csak a sz. kiralyi és szepesi városok már az 1853-ik  
évben kényszerítőleg elrendelt erdő-szabályozás előtt birtak, ez a 75-dik  
lapon mellékelt táblázatból kitünik, mellyben azon fizetések mellett, mikkel  
a szabad k. és szepesi városoknak Magyarországnak és kapcsolt részeiben,  
a fennállott magy. kir. kamarai erdész felügyelet személyzeti költségeihez  
1846 évi novemb. 1-től 1848 évi april végéig járulniok kellett, — az  
egy-egy városok erdőbirtokának termennyisége is állitatik szem elé. —

41028 számhoz.

## Kimutatása

azon fizetéseknek, mikkel a szabad városoknak Magyarországon és kapcsolt részeiben, a fennállott magy. kir. kamarai erdősz-igazgatóság személyzeti költségeihez 1846 évi novemb. 1-től 1848 évi April végeig, az előbbi éveken hasonló tartásköltségek arányához képest járulniok kellett.

Folyó-szám	A szabad városok erdőterülete tesz	Ettől járandóság o. é.			
		egyenkint		összesen	
		holdja 1600 □ ölével		ft.	kr.
<p>A fennállott magy. kir. kamarai számvevőségnek 1847 évi julius 10-ről 1963 sz. 1844-ből és 6911 sz. 1845-ből kimutatása szerint, a fennállott magy. kir. kamarai erdőszigazgatóság személyzeti költségei, melyekhez a szab. városoknak, erdőterületeik arányához képest járulniok kellett 1843, 1844, 1845 és 1846-ban tettek</p> <p>13433 ft. 46 1/2 kr. pp. az említett kimutatás bizonyága szerint a kamarai és bányászati erdők magokban foglalnak 1854082 holdat, a szabad. városokéi 205945 „</p> <p>összesen 2060027 holdat.</p> <p>E szerint a fentebbi 13433 ft. 46 1/2 kr. pp. tartásköltségekhez a szabad városok, erdőterületeik arányához képest, az érintett 4. év alatt 1343 pfttal köteleztettek járulni. Ezen 1343 pftnyi tartásköltségek aránya szerint tehát a szabad városokra 1846 nov. 1-től 1848 april végeig esik az érintett</p> <p>ppénzben 503 ft. 37 1/2 kr. vagyis . . .</p> <p>Az 528 ft. 81 kr. o. é. tartás költséghez kötelesek járulni név szerint.</p>					
	205945			528	81
1 Buda sz. kir. városa . . . . .	2266			5	82
2 Pest „ . . . . .	372			—	96
3 Esztergom „ . . . . .	2526			6	52
4 Szeged „ . . . . .	626	5790		1	61
1 Soprony „ . . . . .	11500			29	53
2 Kis-Marton „ . . . . .	145			—	37
3 Pécs „ . . . . .	3840			12	43
4 Kőszegh „ . . . . .	4144			10	64 1/2
5 Ruszt „ . . . . .	27	20656		—	7
1 Pozsony „ . . . . .	7914			20	32
2 Zólyom „ . . . . .	2243			5	76
3 Breznóbánya „ . . . . .	5903			15	15 1/2
4 Korpona „ . . . . .	7245			18	60
5 Modor „ . . . . .	3983			10	23
oldal . . . . .	27288	26446	70	6 1/2	67 95 1/2



Folyó-szám		A szabad vá- rosok erdőterü- lete tesz		Ettől járandóság ő. é.			
				egyenkint		összesen	
		boldja 1600	□ blével	ft.	kr.	ft.	kr.
	áltétel	27288	26446	70	6 1/2	67	95 1/2
6	Bazin sz. kir. városa	1875		4	81		
7	Szabolcza	2028		5	21		
8	Sz. György	2061		5	29		
9	Trencsín	38		—	10		
10	N. Szombath	560	33850	1	44	86	91 1/2
1	Bártfa	7245		18	61		
2	Eperjes	2371		6	9		
3	Felsőbánya	5122		13	15		
4	Kassa	29282		75	19		
5	Kézsmárk	2734		6	96		
6	Lőcse	10566		27	13		
7	Kis-Szeben	2100		5	39		
8	Béla székesi város	3222		8	28		
9	Duránd	460		1	18		
10	Gnezda	463		1	19		
11	Székes Váralja	1018		2	61		
12	Lajbic	6022		15	46		
13	Lubló	50		—	13		
14	Menyhárd	1146		2	95		
15	Olaszi	2954		7	59		
16	Podolin	1565		4	2		
17	Poprád	672		1	73		
18	Ruszkínócz	34		—	9		
19	Igló	13265	90291	34	6	231	81
1	Debrecen sz. k. város	25157		64	59 1/2		
2	Szathmár-Németi	7061	32218	18	13	82	72 1/2
1	Temesvár	1414		3	63		
2	Szabadka	1250		3	21		
3	Ujvidék	1166		2	99		
4	Zombor	1026	4856	2	63 1/2	12	46 1/2
<i>Horváth- és Tóth-országban.</i>							
1	Zágráb sz. kir. város	3000		7	70		
2	Pozsega	8088		20	77		
3	Varasd	3995		10	25		
4	Kaproncza	2287		5	87 1/2		
5	Kőrös	914	18284	2	34 1/2	46	94
összesen			205945			528	81

Budán 1861. évi február 9.

A magy. kir. állam számvétségétől.



## Erdészetre vonatkozó helytartó tanácsi intézmények.

A községi erdők épségben tartása, és az erdőpusztítások meggátlása, illetőleg megfenyítése, valamint a kártalanítás kinyerése tekintetéből a nagymélt. magyar kir. Helytartó-Tanács mult évi 17591 és 70658-ik és folyó évi 4743-ik számok alatt következő intézményeket bocsájtott ki a hazai törvényhatóságokhoz:

„17,591/1862 sz. i n t é z m é n y. Az ország több részeiből élénk panaszok érkeztek ezen főkormányzékhez az iránt, hogy sok helyütt mindennemű erdőpusztítások és károsítások aggasztó mérvben szaporodnak, s mi még sajnosabb, hogy ezen erdőpusztítások s károsítások meggátlása, illetőleg fenyítése, valamint a kártalanítás kinyerése végett beadott kérelmek nagy részben elintézetlenül hevernek, vagy legalább nem azon gyorsasággal s erélylyel láttatnak el, melyet mind a törvény rendelete, mind pedig maga az ügy érdeme s fontossága igényel, mi által csak az eszközöket, hogy a károsítók törvényellenes tényeik megtorlását nem érzvén, ebbeli merényleteik ismétlésére bátorítatnak.

Ennélfogva, s mert a hazai erdők okszerű s a tudomány követelményei szerinti művelésének eszközlése országos fontosságu, s közigazgatilag is nagy horderejű, tehát a kormányzat ápoló figyelmét nagy mértékben megérdemlő ügy, felhivandónak találok a N. N. t. hogy az erdőpusztítások meggátlása, az erdei károsítások megfenyítése, s azoknak az illető felek általi kárpótolása iránt fennálló törvényeknek meggyéje vagy kerülete területén hathatós érvényt szerezve, az illető közkormányzati közegeket s megyei törvényszékeket oda utasítsa, hogy ezentul az erdőpusztításokat s erdei károkat tárgyazó panaszokat az idézett törvények értelmében erélylyel s gyorsan intézzék el, a folyamatban levő pereket pedig, — melyek iránt a N. N. kellő ellenőrzés végett magának kimutatást készítend, felelet terhe alatt azonnal törvényszerű tárgyalásba vétén, minden további halasztás nélkül intézzék el.“

„70,658/1862 sz. i n t é z m é n y. Tapasztaltatván, hogy a községi erdők pusztítása mind inkább terjed, s hogy ezen erdőknek rendetlen kezelése által azon kincs, melyet elődeink nem csak a jelen, hanem a jövő ivadék szükségletei fedezésére gondosan megőriztek, a nemzetgazdaságot kiszámíthatatlan kárára s a nélkül, hogy az ennek ismétli megszerzéséhez szükséges alapok letétnének folyton fogy; nevezetesen, hogy az erdők aránytalanul, sőt oly mérvben vétetnek, kivált némely község által, főképen a bérczes vidékeken igénybe, hogy eltérve a föld minéműsége, s a fanövés gyorsasága szerint szakértők által meghatározott erdőszakaszoknak idősza-



konkénti vágásától, éretlen fa vágatik, és így az erdők termő erejüktől foszthatnak meg; — továbbá, hogy gyakran a fiatal vágások marha legeltetésére tartatnak nyitva, minek szomorú következése az, hogy elrágatván a marha által a csemeték fő hajtása, a fa eltörpül, — nem különben, hogy a favágás alkalmával sem magfák nem hagyatván, sem az üres helyek be nem ültetettvén, az új szakaszok évről évre ritkulnak; — végre s főkép, hogy az erdőkárosítások vagy épen nem, vagy nem az illő szigorral torlatnak meg, s így az erdőpusztítók merészsége még növeltetik, sőt engedély nélkül erdők ki is irtatnak, szóval, hogy a községi erdők, melyek néhány ezernyi holdra terjednek, vagy a fennálló törvények és az erdészeti szabályok, jelesen az 1857 évi június 24-kén kiadott erdőszabályzatnak, a művelésre vonatkozó határozmányai teljes mellőzésével, vagy oly egyének által kezeltek, kiknek ezen művelési ághoz szükséges képzettségük nincsen.

Minél fogva ezen magyar kir. Helytartó-Tanács, mint a községi javak és javadalmak főfelügyeletével megbízott országos főkormányszék, biztos adatokat kívánván szerezni arról, hogy mely községeknek, mily térségű és minőségű erdei vannak, s mily módon történik ezeknek használása, s művelése, és mily közegek vannak ezek közvetlen felügyeletével megbizva? meghagyandónak találta a . . . közönségnek, hogy legfeljebb 1863. évi majus 3-ig az ide mellékelt minta szerint táblás kimutatást terjesszen elő az ottani községi erdők álladékaról; s azonnal e rendelet vételével az erdővel bíró községek előljáróinak szigoruan meghagyja, hogy ezek a községi erdőket bármily károsítástól saját felelősségük terhe alatt megóvni kötelességüknek ismerjék, figyelmeztetvén őket, miszerint a községi számadások alkalmával az erdők mimódoni kezelése iránt is számolni tartozván, a netalán kiderítendő hanyag felügyeletért vagy mulasztásért felelősek maradnak.

Szoros felelősség alatt lévén az illető járásb. szolgabírónak is meghagyandó, hogy a járásbeli községi erdőket folytonos szigorú figyelemmel kísérvén, legkisebb visszaélés esetére is a helybeli előljárókat, mint a községi vagyon hűtlen kezelőit s a felsőbb rendeletek megszegőit — törvényszék elébe állítsa.

Meghagyatván egyuttal a . . . közönségnek, hogy a fenebb érintett táblás kimutatás előterjesztése alkalmával azon rendelete mását is ide terjessze fel, melyet jelen intézkvény folytán az erdőkkel bíró községek előljáróihoz bocsátott, s mely rendelet minden község házánál kifüggesztendő s közhírré teendő leszen.



## K i m u t a t á s a

... megyében létező azon községeknek, melyek községi erdővel birnak, tekintettel az említett erdők fanemére, térségére, a vágásra nézve meghatározott szakaszokra, és az ezek felügyeletével megbízott személyzet számára, minőségére, és képzettségére.

Tétel szám	A község neve	Az erdő minősége a fanemre nézve						Az erdő térsége ca-tastralis holdakban	A meghatározott vágási szakaszok száma	Az erdő felügyeletével megbízott személyzet, száma, minősége és képzettsége	Az erdő jelenlegi állapota	Észrevételek
		cserfa	tölgy	bükk	szil	fenyő	ligeti fa					
1												

„4730/1863 sz. i n t é z m é n y. Az erdők, mint az ország közkinccse, s vagyona gyanánt tekintett értékek, több mint fél század óta folyvást a törvényhozás, és kormányzések folytonos figyelmének s felügyeletének tárgyai lévén, miután sajnosan tapasztaltott: hogy utóbbi időkben az erdőpusztítások, és az erdőtulajdon féktelen megtámadásai nagyobb mérvben üzetnek, s ezen köznemzeti vagyon pusztulása mindinkább nagyobb aggályt idéz elő, — komolyan lőnek több ízben a megyék és illetőleg azok főköormányzói, különösen azonban m. é. martius 20-ról 17591, és május 5-ről 48566 sz. a kibocsátott körrendeletekben felhíva, miszerint a jár. szolgabíróknak az erdőpusztítások szoros meggátlását s az előforduló panaszok haladéktalan szigorú megvizsgálását, az okozott károk azonnali megbecslését s a szükséghez képest a megyei törvényszék elébe leendő terjesztését személyes felelet terhe alatt szoros kötelességükké tegyék, a törvényszékeknél pedig oda hassanak: miszerint az ily erdőpusztítási beadványok rögtön tárgyaltsanak, s a hozandó ítéletek haladék nélkül foganatosítsanak — mindezek felett pedig a megyei kormányzó urak folyvást és erélyesen öröködjenek.

Ezen országos főköormányzék azon bizalomnál fogva, melylyel a megyei hatóságoknak s különösen a kormányzó uraknak az ily fontos és életbe vágó rendeletek folytáni erélyes intézkedései iránt — kell, hogy viseltessék, bizton reményli, hogy az egész országban az erdők szoros oltalom alá véve, a pusztítók kárhozatos merényletei szigorral megtorolva — ez által a tulajdon jog erélyesen megvédve, a törvény s kormány tekintélye kellőleg fentartva leend.



Azonban több előfordult panaszokból s különösen a f. é. januar 12-én 74 sz. a ezen kir. Helytartó-Tanácsához kibocsátott kir. udvari rendeletből sajnosan kelle meggyőződni a felől, — hogy daczára a fentebbi rendeleteknek — több megyékben, s különösen a kincstári uradalmakban az erdőpusztítási merényletek száma a mult év folyama alatt még növekedett, s hogy a járási szolgabírák az ily pusztítási panaszok megvizsgálásánál s a kártételek megbecsültetésénél — a törvényszékek elébe terjesztésénél még több késedelmezést s mulasztást tüntettek ki; — védtelenül hagyatott a tulajdon, elnézetett a törvény s kormányrendeletek tekintélyének megsértése!

Ez így többé nem lehet. A késedelem s mulasztás többé komoly következtetések nélkül maradni nem fog.

Annálfogva még egyszer komolyan hivatnak fel a megyék s különösen azok kormányzói, hogy az erdők épségben tartása, — s minden pusztítási merényletek erélyes megakadályoztatása felől tisztí hatalmuk egész erejével gondoskodjanak, az erdőpusztítókat a községi előljárók s más közlegek által figyelemben tartassák, a járásbeli szolgabírákat járasaikban ezen tárgy iránti különös felügyeletre személyes felelet terhe alatt kötelezzék, meghagyván nékik el nem maradható komoly következtetések sulya alatt, hogy mihelyt erdőpusztítási, tilalomzárrontási, vagy erdőrendőrségi esetről értesülnek — haladék nélkül vizsgálatot, s kárbecslést tétessenek, s az 1840. t. cz. értelmében nyomban járjanak el — illetőleg pedig a törvényszékek haladék nélküli elítélés végett terjeszszék elő.

Általában legfelsőbb rendelet folytán szoroson meghagyatik, — hogy a 200 fton aluli erdőkárosítások iránti eljárás — a mennyiben ingatlan vagy on elleni végrehajtást nem feltételez, a hivatott törvény 4-ik §-a szerint 15 napok alatt okvetlenül befejeztessék, — a járásbeli szolgabíró egybéként is állandóul oda működni köteleztetvén: hogy ily vétkes merényletek elkövetése, czélszerű előleges rendelkezések által, mennyire lehet, meggátoltassék, a vármegyéknek feladata, sőt szoros kötelességök az lévén, oly esetekben, midőn a szokott rendszerinti közigazgatási intézkedések a vagyonnak törvényszerű biztosítására elegendőknek nem mutatkoznak, rendkívüli eszközöket is felhasználni s a rakonczátlankodó bitorlók ellen, szükség esetében a rendszeres fokozatu karhatalmat is annak utja és módja szerint igénybe venni.

Ezekhez képest a megyei kormányzó urak s a megyék közönségei elegendőkép értesítve lévén az erdőknek törvénytelen pusztításai s a tulajdoni jog megtámadásai ellenében követendő szigorú eljárás módozatai felől,



kötelesség érzetüktől ezentul kellő erélyes eljárás. bizton elváratik, s egyuttat meghagyatik, hogy az ezen értelemben haladéktalanul megteendő intézkedések sikeréről — évnegyedenként ide körülményes jelentéseiket annál pontosabban, s minden további figyelmeztetés nélkül beküldjék, mivel ezek azonnal legfelsőbb helyre lesznek felterjesztendők.

Végül miután a 70658/862 sz. a. innen kibocsátott körintézmény által minden megyék a községi erdők fentartása s minden pusztítások elleni gondos megóvása iránt részletesen utasítottak, s egyszersmind a községi erdők állapotának s jelen állapotának a közlött rovatos táblázati minta szerinti kimutatásának mielőbbi felterjesztésére felhivattak, midőn ezen gondos felügyeletre ismét figyelmeztetnek, egyszersmind a bekívánt kimutatásoknak a kiszabott határidőre leendő felterjesztése mindenestre elváratik.<sup>46</sup>

Biztos kútfő után tudhatjuk, hogy az itt közlött és minden erdőgazda által bizonyosan csak hálaérzettel fogadott helytartótanácsi intézményeknek hatása körében fogamatot szerzendő — Pozsonyvármegye tiszti kara legközelebb tartott tiszti gyűlése alkalmával a megyében létező minden, de különösen a községi erdők feletti hatósági felügyeletnek sikeres gyakorolhatása végett egy szakképzett megyei erdőszeti felügyelőnek kineveztetését és ezen állomás rendszeresítését, valamint a községi erdők kezelésének szakférfiakra bizását határozta el, s ezen határozata helybenhagyásáért már is folyamodott a n. m. magyar kir. Helytartó-tanácsához.

Bár e nagyon is korszerű példát az ország többi törvényhatóságai is mielőbb követnék!

## **Az ákácz-fának (*Robinia pseudo-Acacia*) abroncsra használása.**

A „Revue des eaux et forêts“ januári füzetében következő közlés foglaltatik:

Az abroncsok megújítása, bortermelő országban, arányszerüleg tetemes költséggel jár, nem lehet tehát érdektelen, az abroncsok tartósságának növelése végett tett kísérleteket közhírré tenni.

Azt olvassuk a szőlőművelési ujságban, hogy azon gondolatra jutottak, miszerint az ákácz-fából abroncsok készítenek. Az ákáczfa ugyanis e célra hosszab ideig víz alatt tartatik, mi által lehámlik, s a fa kilúgoztatik, a mi ezt ellentállásra képesebbé teszi s az elporhadást megakadályozza.









## Tartalom.

	Oldal
Jelentés az 1862-ki october 6 és 7-ik napjain Gödöllőn tartott közgyűlésről . . . . .	1
Tudósítás az egyletnek munkássága felől az Oraviczán tartott utolsó közgyűlés óta . . . . .	7
Tudósítás az egyleti folyóiratnak magyar nyelveni kiadása iránt . . . . .	14
Az új alapszabályok tervezetének tárgyalása . . . . .	19
Tudósítás a Gödöllő vidékéni futóhomok megkötési telepekhez tett kirándulás felől . . . . .	38
Választmányi jegyzőkönyv 1863-ik évi márcz. 4-ről . . . . .	45
Lónyai Gábor úr előterjesztése a magyarországi erdők fentartása, a községi erdők feletti felügyelet és a faültetések érdekében . . . . .	48
Választmányi jegyzőkönyv 1863-ik évi május 3-ról . . . . .	56
A magyar erdészeti egylet Emlékirata n. Lónyai Gábor úr előterjesztéseire a magyarországi erdőviszonyok s általában az országos erdőművelés emelése czéljából . . . . .	61
Erdő-statisztikai jegyzetek . . . . .	72
A szabad királyi és szepesi városok erdőségeinek táblás kimutatása . . . . .	75
Erdészetre vonatkozó helytartó tanácsi intézmények . . . . .	77
Az ákácz-fának ( <i>Robinia pseudo-Acacia</i> ) abroncsra használása . . . . .	81

















